

KARKERÊN HEMÛ WELATAN Û GELEÊN BINDEST YEKBIN !

TÊKOŞINA SOSYALİST

KÖRFEZ KRİZİ ve SOSYALİST TUTUM

***

S.B.K.P.'NİN 28'İNCİ KONGRESİ ve SONRASI

***

ANTI-FAŞİST ve ANTI-SÖMÜRGEÇİ
UYGULAMALARA KARŞI GAZİANTEP'DE
ÖĞRENCİLER ve HALK ELELE

***

SELAM OLSUN SOSYALİZM YOLUNDA YÜRÜYEN
ARNAVUTLUK ve KÛBA HALKLARINA

***

"GELENEK" YAZARLARINDAN HARUN KOÇAK'IN
SÛRDÛRDÛĞÛ "KÖTÛ" GELENEK

***

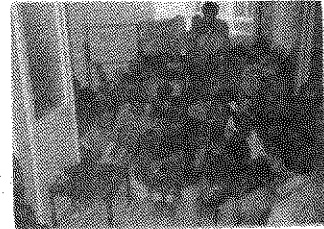
DIJMINÊN ME DESTÊ XWE YÊN BI QIRÊJ LI
DERVEYÊ WELÊT JÎ DI WXÎNA ME DİGERÎNIN

1990

Hejmar

4

Gohertina Adresê/Adres Değişikliği
Adresa me ya nu/Yeni Adresimiz:
A. Taşcı
Frejgatan 6
B-408, 114 79
Stockholm/Sweden

Saldırganlar, fırsatçılar, mutsuzlar ve mazlumlar Dünyasında

“KÖRFEZ KRİZİ” ve SOSYALİST TUTUM

H. Jehat

Irak'ın Kuveyt'i işgal ve ilhakıyla birlikte hareketlenen dünya konjonktüründe gözlenen manzarada başrolü saldırgan ve fırsatçılar oynuyor. Bu güçlerin belirlediği gündemin etrafında dönüp duran “mazlum” ve “mutsuz” güçler ise, hiçbir şekilde yararlarına olmayan bu durumdan “en az zararlı” çıkmaya çalışırken hergün biraz daha saldırganların dümen suyuna girmekten kendilerini alamıyorlar. Böyle bir durum karşısında “en kötü günlerini yaşayan” sosyalistlerin bir mucize yaratarak gidişatı çeviremeyecekleri açık. Fakat ezilenlerin sürüklenmek istediği macerayı görüyor ve bunun doğuracağı sonuçların hiçte insanlığın yararına olamayacağını biliyorlar. Öyleyse “gördükleri”ni ve “bildikleri”ni emekçi yığınlara anlatmalıdırlar. Onları, bir savaşa gireceklerse eğer, Saddam veya ABD'nin çıkarları pekişsin diye değil, kendi davaları zafere ulaşsın diye savaşçılara karşı bir mücadele hattında birleştirmelidirler. Çünkü, sözüm ona “sosyalistler”in bir kısmı (örneğin Sosyalist Parti) halkı, kendi çıkarları için değil de Saddam'ın çıkarları için TC'yi savaştan alıkoyacak bir çizgiye çekmeye çalışıyor. TC'yi Irak'ın saflarında yer almaya çağırın “Yüzyıl” dergisi umduğunu

bulamayınca derhal çark etti. “Can çıkmayınca huy çıkmaz” derler. Sosyalist Parti'nin bir türlü bedeninden çıkarıp atmadığı bu ruh “üç dünya teorisi”dir. Sosyalistler sadece emperyalist ve sömürgecilerden değil, aynı zamanda bu “burjuva ruhu” sosyalistlerden de ayrı olduklarını ortaya koymalıdırlar.

A-Krizin Mahiyeti

Saddam'ı destekleyenler veya desteklenmesi gerektiğini söyleyenler O'nun “ABD ve emperyalizm karşısında Arap halkının tarihsel hakkı olan birleşme isteğini” temsil ettiğini ileri sürüyorlar. Saddam'a karşı tavrı olarak savaş dahil her türlü yöntem kullanılarak O'nun safdışı edilmesini isteyenler “Kuveyt gibi egemen bir devleti yıkmak, topraklarını ilhak etmek”le suçlu gösteriyorlar.

Bu gerçeklerin ikisi de gerçeği yansıtmak yerine alınan tavrı meşrulaştırmaya yöneliktir. Gerçekten emperyalizmin Arap dünyasını kendi çıkarları doğrultusunda böldüğü ve bir zamanlar Arap Birliği uğruna Nasır liderliğinde bir Arap ulusalcılığının emperyalizme karşı tavrı aldığı doğrudur. Fakat Saddam'ın bugün

bu misyonu yüklenerek ve Arap Birliği uğruna emperyalizme kafa tutup Kuveyt'i ilhak ettiği doğru değildir. Saddam'ın amacı, Kuveyt üzerindeki tarihsel hak iddiasının ötesinde , Arap aleminin fiili liderliğini ve orta-doğunun birinci gücü ünvanını kendisine kazandıracak olan petrol yataklarının tartışmasız sahibi olacaktır.

Başta ABD olmak üzere Saddam karşısında tavrı alanlar ise, Saddam'ın işğaline uğramış mazlum bir halkı kurtarmaya değil, kendi çıkarlarını ve bu çıkarları korumakla görevli Sabah (Kuveyt Kralı) ailesini kurtarmaya gidiyorlar. İleride değinileceği gibi ABD açıkça kendi çıkarlarından sözediyor. Uzun zamandır ABD'nin körfez bölgesine askeri yığınak yapmanın fırsatını kolladığı da biliniyor. İran-İrak savaşında ve onun öncesinde Sovyetlerin Afganistan'a müdahalesinde sonra bu doğrultuda epeyce yol almasına karşın amacına varamadı. Saddam'ın harekete geçmesiyle bunun fırsatı doğmuş oldu. Gerçekte kendi çıkarları ve petrol yatakları sözkonusu olduğu halde bunu gizlemeye çalışarak "Kuveyt'i kurtarmak ve müttefikleri Irak saldırısından korumak " parolasıyla körfeze güç yığıdı.

"Körfez Krizi", bölgede statükoyu korumak, dünya emperyalistlerine gerekli hizmette bulunmak ve İran karşısında bunu yeterince kanıtlamakla "kendi çapında" bir emperyalist olmaya hak kazandığını sanan Saddam ile, O'na bu hakkı reva görmeyen ABD ve diğer emperyalist güçler arasındaki "petrolleri paylaşamama" krizidir. Ne Saddam "Arap Birliği" uğruna emperyalizme kafa tutuyor ne de emperyalizm "eğemen bir devleti" Saddam'ın işgal

ordularından temizlemeye çalışıyor.

B- Emperyalistlerin Çelişkililiği

Saddam'ın Kuveyt'i ilhaki, SB'nin gerilemesiyle birlikte giderek derinleşecek olan emperyalistler arası çelişkiyi de daha anlaşılır kıldı. Körfeze ilişkin hesaplarını Saddam'ın operasyonunu gerekçe göstererek görmek için yıldırım hızıyla harekete geçen ABD birden, durumun gerçekten değiştini farkettiler. SB'den çok ikna etmesi gereken güçler olarak ABD'ye sığınmaktan, ona yaslanarak çıkar elde etmekten başka seçeneği kalmayan İngiltere dışında- Fransa, Japonya ve bir ölçüde Almanya ile karşı karşıya kaldı. F. Almanya, kendisine bahşedilen D. Almanya'dan ötürü pek öne çıkmadı fakat Fransa ile Japonya ABD'nin işini zorlaştıracak çıkışlar yapmaktan çekinmediler.

Geçmişte ABD'nin körfez politikası ve bu politikayı hayata geçirmek için diğer emperyalistleri peşinden gitmeye zorlayan taktiği "SB'nin sıcak denizlere açılma özlemi"ni ileri sürmektir. Bugün bir "komünist tehdit"ten söz edemedi. Gerçekte SB bugünkü yönetici kadrosuyla ve içinde bulunduğu durumla ne sıcak denizler peşinde koşabilir ne de koşmayı ister. Bundan dolayı ABD'nin, politikadan uzak tuttuğu ve her zaman demagojilerle, yalanlarla kandırıp amacının aracı haline getirmekte zorluk çekmediği kendi emekçilerini değil, diğer emperyalistleri saldırısının arkasına almak için geçerli nedenler bulması gerekiyordu. Fakat ne denli zorlarsa zorlasın, diğer emperyalistleri kendisini desteklemeye itebilecek SB gibi inandırıcı ve ikna edici bir gerekçe bulamazdı. ABD'nin, diğer emperyalistlerin

sırtına basarak orta-doğu petrolleri üzerinde birinci güç olmak istediği açıldı. Nitekim ABD'li stratejistler "demokrasiyi kurtarmaya gitmediğimiz açık" diyor ve ekliyorlar: **Söz konusu olan ekonomik ve siyasi çıkarlardır."**

İşte emperyalistler arası çelişki ve bölgeye ilişkin yürütülecek politikadaki ayrılık bu noktada başlıyor. Temel sorun, Saddamın müdahalesiyle ortadan kalkan çıkarların Saddam sonrasında nasıl paylaşılacağı, ek olarak bölgede yeni bir statü oluşturulacaksa hangi yönde ve ağırlık'lı olarak kimin çıkarları doğrultusunda yapılacağıdır. Bir "yeniden paylaşım" aslan payını ABD'nin alacağı açık görünüyor. Bölgedeki büyük askeri gücüne ek olarak Mısır, S. Arabistan, Kuveyt, Suriye vb. yönetimlerini de arkasına alan ABD geleceğe ilişkin en büyük olanaklara sahip durumda. Diğer emperyalist devletler de bunun bilincinde. Bundan dolayı ABD'yi zorda bırakacak, kendilerini hesaba katmadığı taktirde pek de rahat ilerleyemeyeceğini duyumsatmak için "ayrık" sesler çıkarıyorlar.

Fransa'nın "askeri müdahale olmamalı" demesi, Japonya'nın " ABD hep destek istiyor ama paylaşmadan hiç söz etmiyor" şeklindeki stemi bundandır.

Buna karşın hepisinin anlaştığı bir konu var: Saddam'dan kurtulmak! Çünkü Saddam hepisini kendisine karşı harekete geçiren çıkarlarına dokunmuştur. Saddam'dan kurtulmak hem bunun için gereklidir hem de dünyadaki "yumuşama(!)" ortamından yararlanarak ve cesaret alarak emperyalistlerin çıkarlarına saldırmabilecek olası Saddamları böyle bir "hülya"dan caydırmak için önemlidir. Böyle bir

gözdağıyla emperyalistler hala ölmediklerini ortaya koyarak "dünya bizden sorulur" demek istiyorlar. Aralarındaki çıkar çelişkileri derinleşmediği müddetçe böyle davranmakta kararlılık göstereceklerdir.

C- Bölge Devletlerinin Politikası

Kriz karşısında Arap devletleri bölünmüş durumda. Fakat bu bölünmenin "öz" ilişkilerin olgusunu söylemek mümkün görünmüyor. Saddam'ın saflarında yer alıyor görünenler (niyetleri ne olursa olsun) pratikte, krizin giderilmesi için farklı bir yöntem önermekten ileri gidemiyorlar. ABD'nin politikalarına hizmet eden kararlar çıkaran BM'nin baskısı karşısında ya Ürdün gibi "hizaya" geliyor yada Yemen gibi "çekimser" kalıyor.

Diğer yandan ABD'nin safında yer alan, başta Suidi Arabistan olmak üzere körfez ülkeleri Birleşik Arap Emirlikleri, Bahreyn, Katar ve Umman, Mısır ile Suriye ise Saddam'ın güçlenmesini istemiyorlar. Saddam'ın Kuveyt'te kalması körfez ülkeleri için aynı kaderi paylaşmak anlamına geliyor. Kuveyt'i ilhak eden bir Irak'ın bununla yetinmeyeceği, bir gün kendilerini de yutacağı hesaplanıyor. Bu olmasa bile güçlü bir Irak karşısında bağımsız politika güdemeyecekleri, krallıkların krallık olarak kalamayacakları kaygısı taşıyor. Suriye ve Mısır için böyle bir kaygı ikincil planda olmasına karşın uzun vadede gözardı edilecek bir gelişme değil. Bundan önce Suriye ile Mısır'ın kaygısı güçlü bir Irak'la uğraşamayacaklarıdır.

Bundan dolayı Irak'ı geriletmek amacıyla

bu devletlerin ABD ile aynı safta yer almaları, Arap dünyasındaki çıkar çelişmelerinin mantıki sonucudur. İşbirlikçi Arap burjuvazisinin çıkarları, bölgedeki çıkarlarını korumak amacıyla harekete geçen emperyalizmle uyum içindedir. Irak'ın Kuveyt'i ilhakı, Arap dünyası içindeki hesaplaşmaların görülmesinde bir fırsat oluşturuyor.

Bölgede önemli bir role sahip olan İran, Irak'ın Kuveyt'ten, ABD ve diğer güçlerin de bölgeden çekilmelerini istiyor. Irak'ın çekilmesi konusundaki ısrarı kendi çıkarları gereğidir. Sınır ve petrol alanları üzerinde ihtilaf içinde olduğu Irak'ın güçlenmesini istemiyor. Diğer yandan, bölgedeki güçlerin çekilmesi konusundaki isteği samimi değil. Böyle bir isteğe, gelecekte, "ABD'yle işbirliği yaptı" dememesi için öne sürüyor. Körfez krizinin uzaması, Irak'ı güçten düşürecek her gelişme İran için istenilir bir durumdur. Böylece hem Irak kendisiyle uğraşamayacak hem de ihtilafların giderilmesinde pazarlık gücünü yitirecek.

Irak, İran'ı pasifize etmek ve uygulanan ekonomik-askeri ambargoyu İran üzerinden delmek amacıyla işgal altında tuttuğu İran topraklarından çekildi ve ortadan kaldırmak amacıyla uğruna sekiz yıl savaştığı Cezayir Antlaşması (1975) nı kabul ettiğini açıkladı. Bu, İran için savaşmadan kazanılmış bir zaferdir. O'na bu zaferi Kuveyt pahasına armağan eden Irak, İran'dan gelebilecek muhtemel bir saldırıyı önlemiştir. Fakat, bu yolla ambargoyu delebileceği kuşkuludur. Fars siyaseti fırsatları sonuna kadar değerlendirmeye, rakibinin elini-kolunu sonsuza kadar bağlamaya dayanır. Yaka-

ladığı böyle bir fırsatı kaçırmak istemeyecektir. Mevcut tutumuyla İran, Irak'ın Kuveyt'te oyalanmasını, bu süre zarfında hep kendisine muhtaç kalmasını ama Kuveyt'e sahip olmadan da çekilmesini gerektirecek bir politika gütmeye çalışacaktır.

Krizin savaşa dönüşmesi için dualar eden remil açtıran ülkelerin başında TC. geliyor. TC. hem kriz boyunca hem olası bir savaş süresince ve hem de savaş sonrasında büyük kazançlar elde edeceğini umuyor. Bu krizi başlattığı için Saddam'a dua ediyor. Çünkü Saddam, TC'nin ortadoğudaki jandarmalık misyonunun bitmediğini Batı'ya göstermiştir. Bundan dolayı TC. büyük bir "mutluluk" duyuyor. Bundan yararlanarak, kendisini hem Batı'ya hem de Saddam karşıtı Arap devletlerine pazarlıyor. Batı'ya "Ben uşaklığımı, Irak'a ambargo uygulayarak ve savaş ihtimali karşısında her türlü olanağı sizlere tanıyarak kanıtladım. Fakat bundan zarar görüyorum, karşılamanız gerekir," diyor. Arap devletlerinin karşısına -özelikle petrol sahibi olanların- ise "Irak'ı sizden uzak tutmak için elimden geleni yapıyorum ama bu bana pahalıya mal oluyor. Fatu-rayı paylaşmalıyız" diye çıkıyor. Türkiye'nin bu politikayla istediklerinin tümünü elde ettiğini ve bundan sonra da elde edebileceğini söylemek mümkün değil. Sadece ekonomik çıkarlar için böyle bir politika güttüğünü de yanıltıcı olur. Türkiye açısından canalıcı önemde olan, kriz sonrası yeniden belirlenebilecek statükodur.

Örneğin, Saddam sonrasında Irak'ın siyasal coğrafyası değişecek mi? Kürtlere "özerklik" statüsü tanınacak mı? Eğer bunlar olarsa Türkiye'nin yeri neresi ol-

malıdır? Ölüm fermanını imzalamış olan Saddam'ın yanı mı, emperyalistlerin yanı mı?

TC, kriz sonrasında oluşturulacak siyasi coğrafyanın biçimlendirilmesinde söz sahibi olabilmek için emperyalistlerin safında yer alıyor. Saddam'ın kalmasını istemiyor (çünkü ayakta kalan bir Saddam'la hep ihtilaf içinde kalacağını biliyor) ama Saddam sonrasında siyasal coğrafyanın değişmesini de istemiyor (çünkü Kürtlere verilecek bir özerkliğin sonuçta kendisine dokunacağını biliyor). Böyle bir politikanın hayata geçmesi için de, krizin turmanarak kendisine olan ihtiyacın artmasını bekliyor.

TC, krizin sıcak savaşa dönüşmesine de pek soğuk bakmıyor. Bunun başlıca nedeni Kürdistan üzerindeki hesaplarıdır. Bir türlü vazgeçemediği Musul-Kerkük petroleri hala iştahını kabartıyor. Sıcak savaş anında bu bölgeye asker çıkarmayı, tamamıyla elde edemeze bile oluşturulacak siyasal coğrafyada pazarlık gücünü arttırmak için kullanmak istiyor. Diğer yandan, böyle bir sıcak savaş, Türkiye'ye, Kuzey Kürdistan'daki ulusal kurtuluş hareketini tasfiye olanağı sunacaktır. Nispeten barış koşullarında yapamadığını sıcak savaş koşullarında rahatlıkla yapabilecektir.

D- Gorbaçov Neden "Mutlu" Değil

Gorbaçov, bölgedeki ABD askeri gücüne "ambargonun etkili bir şekilde uygulanması için gerektiğinde zor kullanılabilir" izni veren BM Güvenlik Konseyi kararına onay vermeden önce askerlere hitaben yaptığı konuşmada Saddam'ın Soyyetler Birliği'ne ihanet ettiğini

söyledi. Kızgın ve "mutsuz" olduğu TV ekranlarına yansıyan görüntüsünden anlaşılıyordu. Gerçekte "ihanet"e uğramış gibi görünüyordu. Gorbaçov'a göre Saddam bu ihaneti, "SB'nin savunma amacıyla verdiği silahları Kuveyt gibi "eğemen" bir "devlet"e karşı saldırı amacıyla kullanma"sıydı.

Gorbaçov'u kızdıran, "mutsuz" kılan gerçekçe bu olamazdı kuşkusuz. "Savunma" sözcüğünün "saldırı silahlarına meşruluk kazandırmak için kullanıldığını Gorbaçov da bilir. Eğer Saddam bu silahları yoksul Kürt köylüsüne ve onun haklı davası için çarpışan peşmerge güçlerine karşı kullandığında ihanet etmemişse, Arap halkının ezici çoğunluğu nezdinde meşruluğu olmayan, emirlerin ve emperyalist güçlerin çıkarları ayakta kalsın diye yapay olarak oluşturulmuş olan çağdışı bir devlete karşı kullandığında hiç ihanet etmemiştir. Kürtleri bir kalem geçelim (diyelim ki, Gorbaçov'un mantığına göre o, "Irak'ın iç meselesi"dir). Irak bu silahları İran'a karşı kullandığında ve topraklarının bir kısmını işgal ettiğinde ihanet etmedi mi?

Öyleyse Gorbaçov'u "mutsuz" kılan başka nedenler olmalı.

Gorbaçov "mutlu" değil. Çünkü: Saddam, "karşılıklı bağımlı ve bütünsellikli bir dünyada sonsuza kadar barış içinde birarada yaşama" hülyasını ve "prestroyka ve glasnost"u rüyalar aleminden çıkarıp gerçekle yüzyüze getirmiştir. Gorbaçov, "mekan" saydığı SB'nin "zaman" içinde düze çıkması bakımından dünyada bir tek yaprağın bile kımıldamasını, kendisini ilgilendirmek durumunda bırakacak herhangi bir "hadise"nin çıkmasını istemiyor. Sad-

dam'ın yaptığı tam da bu isteğe aykırı düşüyor. SB, herhangi bir yerdé çıkan olayda taraf olmak, haklı bir dava peşinde koşanlarla amaç uğruna zorluğu paylaşmak hatta "yaralı parmağa işlemek" bile istemiyor. Ama Saddam'ın ihtiyaçları farklı. Onun da kendisine göre amaçları, ülküleri hatta rüyaları vardır. Tıpkı Gorbacov'un olduğu gibi... Gorbacov için "huzur" ve ne pahasına olursa "istikrar" ihtiyaç ise, Saddam için de Kuveyt'in petrol-leri öylesine ihtiyaçtır. Gorbacov nasıl dünya emekçilerinin özlemlerine göre davranmıyor, kendi rüyaları gerçekleştiren diye "yoldaş" dediği insanları karalama ve ayak oyunları ile alaşağı ediyorsa; ve bütün bunları yaparken emekçilerin, canını dışına takarak derviş saflığıyla devrim için mücadele edenlerin neler hissettiğini hiç ama hiç düşünmüyorsa, Saddam'ın da pekâlâ kendi ihtiyaçları için askeri operasyonlara girişmeye ve "acaba Gorbacov üzülür mü" diye bir endişeye kapılmamaya hakkı vardır.

Gorbacov, Saddam'ın gözler önüne serdiği dünya gerçekliği karşısında görevlerini anımsadığı ama bunları yerine getirmek istemediği için "mutsuz"dur. Saddam, kendisini de söz söylemek ve tavır almak zorunda bıraktığı için "kızgın"dır. İhanetten söz etmesi, ABD'ye her türlü kolaylığı sağlaması bundandır.

E-Güneyli Kürtler(imiz) Ne Yapıyor?

Körfez krizi başlar başlamaz C. Talabani ABD'ye uçtu. Güneydeki silahlı peşmergelerin İran sınırında savaşa hazırlık amacıyla eğitim yapmaya başladıkları basında yer aldı. Talaba-

ni, ABD'de, malı kıymet kazanmış bir tüccar gibi pazarlığa girişiyor. Özette, ABD'ye "Bize özerklik tanımanız koşuluyla 30 bin kişilik bir askeri güçle Saddam'a içerden vurmaya hazırız" diyor. Karikatürize edilmiş haliyle "Saddam'ın kellesine karşılık özerklik..."

Sömürgeci devletler arasındaki çelişki ve savaşlardan yararlanan ezilen ulusun kurtuluş davasını zafere ulaştırmak için komünist olmaya gerek yok. Halkıyla bütünleşmiş, onun özlemlerini kendisine pusula edinmiş her gerçek yurtsever bunu yapabilir.

Görünen odur ki, kendi davasını pazarlık konusu yapmadan halkı bağımsızlığa kavuşturmak komünistlere özgü bir hal alıyor. Güneydeki hareket yıllardır bir özerklik uğruna çeşitli bunalım ve savaşlarında dış güçlerin güvencesiyle mücadele ediyor ve sonuçta karşılaştığı hep aynı şey oluyor: anlaşılan güçler tarafından halkın katli, silahlı güçlerin dağıtılması ve özerklik vaadinin ikinci bir krize kadar ertelenmesi. Barzani, İran ve ABD'den aldığı güvencelerle harekete geçip Cezayir'de satıldığında olan buydu. İran-İrak savaşından sonra olan da bundan farklı değildir.

Bundan ders alıp davasını pazarlık konusu yapmaması gereken Güneydeki hareket her defasında içinde bulunduğu durumdan kurtulmak için adeta yeni bir bunalımın veya savaşın çıkmasını bekledi. Böylece Irak'la hesabı olan devlet veya devletler tarafından kendisine ihtiyaç duyulmuş olacak; barış koşullarında "adam" yerine konmayan Kürtler anımsanacak; hiç değilse bir dönem ne kadar haksızlığa uğradıkları, in-

sanca yaşamının onlarında hakkı olduğu konuşulmuş olacak. Her ulusun kendisine göre bir "mutluluk" anlayışı var. Ömründe rahat yüzü görmemiş, dünya eşkiyaları ve bölgenin Deli Dumrul'ları tarafından "şamar oğlanı"na çevrilmiş; savaş zamanında beli sivazlanarak cepheye, barış zamanında ise fabrika ve tarlalara sürülerek sömürülmüş Kürtlerin "mutluluk" anlayışı da bu olsa gerek. Bu "fani dünya"da, binlerce şehit pahasına da olsa birkaç günlüğüne "anımsanmak", "adam" yerine konmak, birileri tarafından "dertleri", "çileleri" vb. dinleniyor olmak...

Kürt halkı, ezilen halklardan biri olarak buna layık değildir. "Bana silah ve özerklik verersen Saddam'ı yenmen için 30 bin peşmergemle sonuna kadar savaşırım" anlayışı da bu halkın çıkarlarına, haklı davasını başarıya ulaştırmaya hizmet etmez. Özerklik için mücadele ediliyor ve bunun güvencede olması isteniyorsa başvurulması gereken güç ABD emperyalizmi değil, Kürt ve Arap (Irak) halkıdır. Halklar tarafından güvenceye alınmamış bir özerklik, geri alınmak veya araç olarak kullanılmak amacıyla verilmiş bir özerkliktir. Davaya bağlı olduğumuzu kanıtlamak istiyorsak öncelikle anlaşmazlıklar döneminde değerinin farkına varılan bir "araç" olmaktan çıkmalıyız. kendisine "alet" gözüyle bakan birinden geleceği güven altına alıcı dirayetli politikalar yürütmesi beklenemez.

F- Tavrımız Nedir?

Bu kriz ve olası bir savaş dünya emekçilerinin olduğu gibi Arap, Türk ve Kürt emekçilerinin de çıkarına değildir.

Efendi-uşak arasındaki çıkar çatışmasında ezilenlere biçilen misyon, sermaye köleliğini devam ettirmek için sermaye için savaşmaktır.

Olası bir savaş doğrudan orta-doğu halklarının başında patlayacak bir bomba olacaktır. ABD, böyle bir savaşla bölgeyi yeniden biçimlendirmek, kendi ekonomik çıkarlarını pekiştirmek amacındadır. TC savaş çıkırtkanlığı yapmakla 1) Batı'yla ilişkileri sıkılaştırmak, (AT bazında), 2) bölgede jandarmalık görevinin tek sahibi olmak (Batı'nın da desteğini alarak), 3) yeniden belirlenecek bölge coğrafyası üzerinde ekonomik ve siyasi çıkarlarına uygun olarak bir misyon edinmek ve 4) Kürdistan üzerindeki hesaplarını savaş ortamından yararlanarak görmektedir.

Sosyalistler olarak görevimiz; burjuva basın-yayını ve her türden propaganda aracıyla halkı "saldırgan Saddam'a karşı" tavrı almaya koşullandırmak isteyen TC'nin politikasını teşhir etmek, başta ABD olmak üzere bütün saldırgan ve fırsatçıların kendi çıkarları peşinde koştuklarını propaganda etmektir. Amacı Orta-doğu'nun birinci gücü olmak olan Saddam'ın Arap milliyetçiliğine soyunması, halkı anti-emperyalist ve islami sloganlarla motive ederek safına çekmeye çalışması, "Arap Birliği" uğruna anti-emperyalist bir tutum alış değil, tamamiyle konumunu meşrulaştırmak için kullandığı bir demogojidir.

Saddam, anti-emperyalist ve emperyalizm tarafından çizilmiş yapay sınırları ortadan kaldırmak istiyorsa, işe, G. Kürdistan'daki işgal ordusunu çekmekle başlamalıdır. Oysa bizler, Saddam'ın bunu yapmayacağını ve Saddam'a karşı Haçlı Seferi

başlatan emperyalizmin de saldırganlığı önlemek için değil, bizzat kendileri tarafından çizilen sınırları korumak için karşı saldırıya geçtiklerini biliyoruz.

Bizler, ne Saddam karşıtı güçlerin -ki bu güçler Kürdistan 'ın bölünmüşlüğü'nün mimarıdır- ne de Saddam'ın saflarındayız. Bizler, savaştan çıkarı olmayan, tersine en büyük zararı görecektir olan Orta-doğu halklarının saflarındayız. Bu saflarda, Türkiye ve K. Kürdistan'da bir yan

dan savaş karşıtı propaganda ve eylemler yaparken diğer yandan savaşın çıkmasına karşılık, Türkiye ve Kürdistan ezilenlerini ve bütün savaş karşıtı güçleri, çıkarlarını koruyacak tarzda örgütlemeye çalışmalıyız.

Savaşı önlemenin olanaklarına sahip olmayabiliriz. Ama eşkiya sürüsüne alet olmamak ve kendimizi savunmak için olanaklarımızı zorlamak durumundayız. Yapılması gereken budur.

27 Ağustos 1990

S.B.K.P'NİN 28'İNCİ KONGRESİ VE SONRASI

Temel Demirer

"Genellikle 'materyalist' sözcüğü (...) son zamanların bir çok yazarına, daha fazla incelemeksizin her şeyin üzerine yapıştırılabilecek basit bir etiket olarak hizmet ediyor, her şeyin söylenmiş olması için, bu etiketi yapıştırmış olmanın yeterli olacağını düşünüyorlar. Oysa bizim tarih anlayışımız, herşeyden önce bir inceleme yönergisidir. Hegelcilerin yaptıkları tarzda yapılar yapmak için bir araç değildir. (...) Toplumsal oluşumların varlık koşullarını ayrıntılı bir araştırmadan geçirmek gerekir" (F. Engels)

Yazacaklarım, giderek yaygınlaşan bir Hegel'ciliğin tersine, F. Engels'in uyarısını "kulağıma küpe" ederek, SBKP'nin 28'inci kongresi hakkında yazacaklarımın eleştirel bir "inceleme yönergesi" olduğu vurgusu ile başlamak istiyorum.

Metodolojik açıdan, büyük bir öneme haiz olan bu vurguma bir nokta daha eklemek istiyorum: SBKP'nin 28'inci kongresinin eleştirel incelemesini hedefliyen bu çalışmam, ağırlıklı yanı bir 'expoze' özeliği taşıyan ve 'somut şartların somut tahlili'nden başka hiçbir iddiası olmayan bir metindir.

KONUYA İLİŞKİN KİMİ ÖN VURGULAR

SBKP'nin 28'inci kongresi ve sonrasına ilişkin bir yazıtı kaleme almak için, bir yandan metaryal toplayıp, bir yandan da kafamda şekillendirebildiğim kadarıyla yazımın ana fikirlerini dostlarımla tartışırken; bir dostum bana, "seninki otopsi raporu yazmak gibi bir şey" dedi...

Bir "otopsi raporu mu yazıyorum"?... Buna hala "evet" demiyenlerdenim. Lakin bu konu da bir şey demem gerekirse, en sonda denilmesi gerekeni en başta "yazacaklarım bir otopsi raporu değil, ama ağır hastadan da pek umutlu değilim" diye formüle edebilirim...

İnkâr etmek olası değil: Hasta çok ağır !... Buna sıradan bir örnek mi?... İşte SSCB'de yayımlanan "Soysuz" dergisi yazarlarından Vladimir Novratoviç'in şu satırları: "(...) Kongre partiyi kutarmanın yollarını arıyacaktı. Bence bunu bir türlü yapamadı. Parti içinde EN SOL SAYILAN BEMOKRATİK PLATFORMUN LİDERİ; V. Sastokoviski'nin programıda, MERKEZE BİRAZ DAHA YAKIN BULUNAN B. Yeltsin'in programı da 28'inci kongrede kabul edilmedi. KONGREDE PARTİ, DEMOKRATİK SOSYALİZM YOLUNU HEMEN TUTMAYA CESARET EDEMEDİ. DELEGERLER RADİKAL REFOMA EĞİLMEDİ. BU DEMEKTİR Kİ, SOVYETLER KOMÜNİST PARTİSİ, DOĞU AVRUPA KOMÜNİST PARTİLERİNİN KADERİNİ PAYLAŞABİLİR.(...)

KONGREDEKİ SALDIRGAN ÇOĞUNLUK, SINIFSAK ÇIKARLARA HALA İNANİYOR. EDUVARD ŞEVARNADZE'NİN "TEMEL İNSANİ DEĞERLERİN ÜSTÜN GELMESİ" GÖRÜŞÜNÜ BENİMSEMİK İSTEMİYOR.

BU DELEGELER, "SOSYALİST ÜLKÜLER UGRUNDA ÜNLÜ SAVAŞCI" İ. LİGEÇEV'İ COŞKULU ALIKIŞLARLA KARŞILADI. LÜMPEN DUYGULAR SAĞDUYU KARŞISINDA HALA ÜSTÜN GELİYOR. BU DELEGELER, "SİNİFSAL ÇIKARLAR" İLKESİNE SADİK KALMANIN ŞOFÖR İLE PROFESÖRÜN AYNI ÜCRET ALMASINA YOL AÇTIĞINI GÖRMÜYÖRLER, DAHA DOĞRUSU ALDIRMIYÖRLER. İŞÇİ SINIFININ DİKTATÖRLÜĞÜ BÖYLEDİR. BU DELEGELRİN KOLLEKTİF ÇİFTLİKLERE SONSUZ İNANCI, TARIM SEKTÖRÜNÜN MAHVOLMASINA NEDEN OLDU. ONLAR ÖZEL ÇİFTLİKLERİN ÖZEL MÜLKİYET OLDUĞUNU VURGULUYOR. LİGAÇEV VE ÇEVRESİ, SOSYALİZMİN YENİLGİYE UGRADIĞINI HALA ANLIYAMADI" (V. Novratioviç, M, 17.07.1990)

28'inci kongre böyle değerlendiriliyor!.. "Sınıfsal çıkar" nitelemelerinden daha net bir biçimde koparak, sağ'a kaymadığı için "sorgulanıyor"... "İşçi diktatörlüğü", "kollektivizm" gibi "sosyalist ülkü"nü temel taşlarının neden tarihin çöplüğüne atılmadığı yolcu, liberalliğinde sağdaki mevzilerden eleştiriler getiriliyor!..

Gerçeği cesaretle görebilmeliyiz: Lenin'in "parti"sinin, 28'inci kongresi ve sonrasında vardıdığı yer, (negatifinden !) acıklı bir öğreticilik konumundadır.

SBKP'nin Lenin'in sonrasında kazandığı, bürokratik deformasyonel ve "otoriter" (bak: Derleme, Sosyolojik Çözümlemenin Tarihi, Steven Lukes, "İktidar ve Otorite", s. 644-686) özellikler (ters yüz edilmiş bir versiyonuyla) onu şekilsizleştirerek, (köklerinde var olan !) sosyal-demokrat geleneğe doğru geri çekiyor. Bu dönüş içinde ise, Milovan Djilas'in şu çözümlemesi, (kabul edelim ya da etmiyelim !) doğrulanıyor: "Mutlaki sistemler, mutlaki oldukları sürece güçlüdürler. Reforma başladıklarında kaybederler. Yine de reformlar

kaçınılamazlar. Yoksa berhava olurlar" (M. Djilas)

Sözünü ettiğim bu tarihsel olaya, Yalçın Küçük'ün "planlamacı subjektivizminin gözlükleri" ile bakmıyorum. Böylesine bir subjektivizmin yararlı olduğuna da inanmıyorum (bak: Y. Küçük, Ekin Belleten, Bahar-1990, "Sovyetler Birliğinde Sosyalizmin çözülüşü", S. 5-14) Aynı biçimde Tony Cliff'ci bir tarzda da (bak: T. Cliff, Rusya'da Devlet Kapitalizmi, Metis Yayınları-1990) "bu zaten devlet kapitalizmiydi" deyip, 'zevahiri' kurtaran kolaycılığının 'bilimsellik' iddialarını da ciddiye almıyorum.

Sorun, kanımca kökleri Lenin sonrasında dayanan parti (SBKP) ve devlet (SSCB) düzlemindeki bir restorasyon sorunudur. Ve de bir zamanların 'kraktan çok kralcı kesilen' çevrelerinin de kabullendikleri gibi (bak: Teslim Töre, Emek No: 17, "Dünyayı Düşürmenin Yeni Dinamikleri", S. 17-34), bir çok şey değişmiştir ve hızlada değişmektedir. BU DEVASA DEĞİŞİMİN ŞAŞIRTICI İYMESİ İÇİNDE İSE, GEÇMİŞ; BUGÜNÜ AÇIKLAMAK İÇİN GELECEĞİN BİR REFERANSI OLMAKTAN ÇIKMIŞTIR...

Lenin sonrasında parti'de boyveren ve süreç içerisinde (DÜNYA DEVRİMİNE BAĞLANAMIYARAK !) ilerlemeyen bir sosyalist devrimin GERİLEMESİYLE BİRLİKTE, devlet (bak: Cem Eroğlu, Devlet Nedir ?, İmge Kitabevi-1990) düzeyini kuaklıyan bu restorasyon sürecinin sonuçlarını üretmesiyledir ki; SBKP'si "berhava olmamak için" (adım adım !) Gorbi'ci bir sosyal-demokratlaşma yolunda ilerlemeye yönelmiştir. Gelişimin SSCB'de ve SBKP'inde karşımıza diktiği bu gidişat içinde, ne "raison d'etat" ne de "raison d'opposition" (ne devletin ne de muhalefetin mantığı) hiçbir olumlu sinyal vermemektedir. Yönetenler açısından M-L'ist ütopya bitmiştir. Yıllarca bürokratik deformasyonun dışlıleri arasında övütülen yönetilenler açısından ise de, M-L ütopya 'ağır yaralar almıştır'... Yaşamın karşısında, lekeledikleri M-L'ist ütopyanın deformasyonu ile yenik düşen bürokratlar, be-

rhava olmamak için sosyal-demokratlaşmalarıyla çitişen restorasyonel bir "istikrar"ı savunur olmuşlardır. Ne yazık ki, bugün Gorbi'cilik tarafından savunulan bu istikrar, zulmün ve M-L'izme indirilen yeni bir darbeninde korkunç bir mecazi olup çıkmıştır. Çünkü Gorbi'nin reformları ile yöneldiği sosyal-demokratlaşma paketi, berhava olmamayı hedefleyen rizikolu ve kapitalizmle konvenjarsi amaçlıyan ikinci enternasyonalci bir yönelimdir. 28'inci kongre ise, bunun açıkca ilanı (ve çeşitli "muhalafet"lere rağmen !) ezici bir çoğunlukla onayladığı bir platformdur.

Hayır !... Tarihi ve toplumsal olayları komple teorileri ile açıklamaya kalkışsak; bunların dayandığı toplumsal çelişkileri gözardı ediyor falan değilim. Altını çizmek istediğim, gerçeğin üstünü örterek veya onu görmezlikten gelerek, bir yere gidilemeyeceğidir. Bilmiyen yok: Malta zirvesini izleyen ve fazla "tarifi" gerektirmeyen bir kesitin ardından, ABD'ye açıkca "SİZİNLE ÇATIŞMAK DEĞİL, ORTAK OLMAK İSTİYORUZ" diyen Gorbaçev, bir kriz odağı olmaktan kurtulmak amacıyla, sosyalizmin ülkülerini "rafa kaldırarak" "AVRUPA ORTAK EVİNDEN YANA" olduğunu açıklamıştır.

Bu yönelimi içinde, "piyasacı bir sosyalizm" formülasyonu ile, emperyalizme ve kapitalizme karşı "savaş baltalarını toprağa gömen" Gorbi'ci yönelim; Kızıldurdunun şemsiyesi altında kurulan halk demokrasileri "emanetini", ikinci dünya savaşı öncesinkinden de geri mevzilere çekilerek, emperyalizme terketmiştir... 28'inci kongre ve Gorbi için artık temelli sorun, SBKP'nin ve SSCB'nin berhava olmasını engellemek yolundaki "piyasa sosyalist"i reel-politikerliğin (adım adım !) sosyal-demokratlaşan seyr-ü seferinin, EN AZ HASAR İLE TAMAMLANMASINDAN başkaca bir şey değildir...

28'inci kongre ve sonrasında görüldüğü üzere: Sosyal-demokratlaşan SBKP açısından tarihin lokomatifi (DEVİRİMCİ-LENİNİST BİR ODAK, YA DA ALTERNETİFTEN YOKSUN OLUNAN MEVCUT KOŞULLARDA !) direksiyonunun gerilere

kınılmasını doğruluyan, sayısız işaretin sinyallerini vermektedir... Bir restorasyona denk düşen bu gidişat içinde, neyin hangi sürede gerçekleştirilebileceği, ÖZNEL KARARLARA VE NESNEL DURUMA BAĞLIDIR. Öznelliği ve nesnelliği belirleyebilecek biricik güç ise, sadece ve sadece sınıf mücadelesinin gidişatı ve şekillendirici gücü olacaktır. (Ve de şu da bir kehanet değildir ki, gelişimin gidişatı daha bir çok tatsız ve can sıkıcı yönü, radikal sosyalistlerin karşısına çıkartacaktır...)

SBKP'NİN 28'İNCİ KONGRESİNDEKİ GORBI'CI ÇEVRENE ÜZERİNE

Gorbaçov'un sunduğu raporun ve onu tümleyen açıklamaların, ana hatları genel olarak şunlardır: "Pazar ekonomisi mekanizmaları kademeli olarak uygulanacak. Topraklar köylülerin özel kullanımına verilecek. Yabancı sermaye teşvik edilerek, ortak yatırımlarla (Joint Ventures) Sovyet ekonomisinin dünya ekonomisi ile entegrasyonu sağlanacak. Fiyat reformu ve borsa kurularak, rublenin konvertibilitesi sağlanacak. Komünist partisi de tek parti iddiasından vazgeçerek, bakanlık ve tüm kurumlarda "komuta yönetimini" terkederek, bütün bu gelişmelere "ideolojik öncülük" yapacaktır. Komünistler Lenin'in eski tanımına uygun olarak leninleri görüş ve örnek davranışlarla çalışanların çıkarlarını savunarak komünist partisinin prestijini koruyacak ve parlamenter metodları da kullanarak modern Sovyet toplumunun yaratılmasını sağlayacaklardır." (M. Gorbaçov, c. 08.07.1990)

Komünist partisi, çalışan, emekçi kitlenin partisi olarak işçilere karşı hatalar işlemiştir. Bu hatalar giderilecektir. Komünist partisinin geleceği çalışanlar için önemlidir. Bunalımdan çıkabilmek için, çalışanlara dayanmak zorunludur. Aksi halde parti perspektifini yitirir. "Pazarın, kendiliğinden mal mübadelesinden çok iyi organize olmuş

mekanizmalara uzanan binlerce yıllık bir geçmişi vardır. Biz iradeci yaklaşımlardan vazgeçmeli ve ekonomik süreçleri, değer yasanına dayanarak ve böylece **EKONOMİK GİRİŐİMLERE YENİ VE GCL TEŐVİKLER YARATACAK BİÇİMDE YÖNLENDİRMEYİ ÖĞRENELİYİZ.**

Pazar şartları, talebi gerçekçi bir biçimde saptayıp onun etkin biçimde karşılanması metodlarının geliştirilmesi, talebin arzla dengelenmesi ve üretimin gelişmesi için normal, doğal bir ortamın yaratılması olanadıı verir.

Genel olarak pazarı başlıbaşına bir amaç olarak görmüyoruz; ekonominin verimliliğinin artması ve insanların yaşam düzeyinin yükseltilmesinin aracı olarak görüyoruz.

Pazarın bugünkü kavranışı **TEK TİP MÜLKİYET BİÇİMLERİNİN** (kastedilen kolektif mülkiyettir y.n) **ÇEŐİTLENMESİNİ, EKONOMİK VE POLİTİK HAK EŞİTLİğİNİ ÖNGÖRÜR.** Devlet işletmelerinin yanısıra ortak şirketlerin kolektif mülkiyeti, **HİSSE SENEDİ ORTAKLIKLARI, AMA AYNI ZAMANDA BİR ÇİFTÇİNİN, ZANAATKARIN YA DA AİLENİN İŞ MÜLKİYETİ BÜTÜN BUNLAR TOPLUMUN DEMOKRATİK TEMELLERİNİ GCLENDİRİR. NK BÖYLECE EMEKLER ÜRETİM ARAÇLARININ VE İŞ SONUÇLARININ GERÇEK SAHİBİ OLURLAR VE İŞ VERİMLİLİğİ VE İŞ SONUÇLARININ GERÇEK SAHİBİ OLARAK İLGİLENİRLER.** Burada sömürüye yol açan bir Şey yoktur. Yani pazara yönelmekle sosyalizmden vazgeçmiyor, toplumun olanaklarının tam olarak değerlendirilmesini sağlıyoruz." (M. Gorbaçov, C, 20.07.1990)

"Tüm sıkıntılarım nedeninin perestrojka olduğuna ilişkin iddialar ortaya atılıyor. Bürokratlar sosyalist sloganlar atıyorlar. Ama onların asıl ilgilendikleri Şey, ayrıcalıklarını ve çıkarlarını korumaktır.

Reform çabalarımızda bürokrasi bize doğrudan muhalefet ediyor. Eğer bu kesimin direnmesini kıramazsak durum daha kötüleŐecektir.

'Doğu Avrupa'da sosyalizmin perestrojka sonucu yıkıldığı' söyleniyor... Hangi sosyalizm?.. Stalin döneminde baskıyla kurulan sistemleri, baskıyla savunmak mümkün değil. Doğu Avrupa halkları kendi yollarını kendileri seçecek. Baris içindeki Avrupa'da onlarla sıcak ilişkilerimizi sürdüreceğiz." (M. Gobaov, , 03.07.1990)

Demokratik Almanya hiç bir zaman pazarlık malzemesi yapılmamıştır." (M. Gorbaçov, C, 09.07.1990)

"YA İLERİ GİDECEğİZ, YA DA PERESTOROJKA KARŐITLARI DENETİMİ ELE ALACAK" (M. Gorbaçov, M, 04.07.1990)

"SSCB İLE BATI ARASINDAKİ İLİŞKİLER NE KADAR GELİŞİRSE, REFORMLAR O KADAR İLERLER" (M. Gorbaçov, M, 22.07.1990)

"Parti artık darkafalıhtan sıyrılmak zorundadır. Perestrojka'yı desteklemeyecek olanlar partiden ayrılıں" (M. Gorbaçov, M, 12.07.1990)

"SBKP, ülkedeki komünist olmayan gruplarla diyalog ve işbirliği kurmak zorundadır. Parti, iktidar için parlamenter yollarla uğraş vermek zorundadır. Tüm bunlar göz önüne alındığında, partinin yerel yöneticileri ve kongreyi yerel yönetim birimlerinden izlemeye gelen delegeleri, bu politikayı kesin olarak benimsemelidir.

Partinin halkla doğrudan temas halinde olan yerel örgütleri, sürdürülen perestrojka politikasının gelişimini sürekli olarak izlemek zorundadır. Yerel parti örgütlerinin yöneticileri ve siz delegeler, perestrojka'nın temel taşlarından biri olan aydınlarında fikirlerine saygı gösterin. Eğer tüm bunları yapamayacaksanız ve perestrojka'yı desteklemeyecekseniz, o zaman partideki grevlerinizden ayrılıın. (...)

Kesin olarak eminim ki sizler (kastedilen Ligaçev'cilerdir-y.n) geri adım atmaya başlamıyacaksınız. Perestroyka sürecini geriye götürmeyeceksiniz. Perestroyka sürecini uygulamaya kararlıyız. Hiç kimse bizi yolumuzdan geri alamaz. Hiçbir şekilde, hiçbir yolla, düne geri dönmeyi başaramıyacaksınız. Parti, perestroyka sürecindeki görevini götürecektir. Bu, partinin öncü rolünün bir ölçüde değiştirilmesi ile sağlanacaktır. SBKP, yine toplumda önemli bir rol üstlenecektir. Gelecekte SBKP, hiçbir zaman ideolojisiyle yargılanmayacak, ancak uygulamaları ile yargılanabilecektir. (...)

Halkın, uygulanan ekonomik reform programından memnun olmadığını kamuoyu yoklamaları gösteriyor. Ancak ekonominin düzlüğe çıkması için fiyat politikasını uygulamak zorundayız. Ayrıca kırsal kesim ile kentler arasında iyi bir bağ kurulması lazım. ÇİFTÇİLERİN MÜMKÜN OLABİLDİĞİ ÖLÇÜDE SERBEST BIRAKILMASI GEREKİYOR. (...)

Yaptığımız gezilere olan eleştirilere gelince; bu geziler, Sovyetler Birliği'nin dış dünyadaki değişmesine etken olmuştur. Sertlik yanlısı bir dış politika izlemek isteyenlere verilecek olan yanıt şudur: Dış politikamıza gölge düşürecek eleştirilerde bulunanları ve bu eleştirileri kesinlikle kesinlikle reddediyorum." (M. Gorbaçov, C, 11.07.1990)

"En temel sorunumuz partiyle halk arasındaki kopukluğu gidermek. Devlet organlarına karşı yaklaşımlarımızı da gidermemiz zorunludur. (...) Komünist parti yenilenmez, bölünecek diyenler hatalı çıktı. Parti yaşıyor ve yaşayacak." (M. Gorbaçov, M, 16.07.1990)

Gorbaçov'un bu belirlemeleri dışında, ona ek olarak (ve Gorbaçov'un perspektifleri doğrultusunda) yandaşlarının yaptığı konuşma ve açıklamalar da şu görüşlere yer verildi: "Köklü değişim olmadan ülke ve partinin geleceği yok (...) Gerçek tekeli

saçmadır. Parti bunda ısrar edemez. Ancak sola kaymış bir parti ülkeyi değişime götürebilir. AMA ÜLKE PARTİSİZDE BU YOLDA YÜRÜYEBİLİR." (Aleksandır ...akolev SBKP MK Dış İlişkiler Sekreteri, C, 07.07.1990)

"Pazar ekonomisine geçişin bazı kurbanları olacaktır. Bunu açıkça ortaya koymamız gerekir. Bazı kesimler bundan zarar görecektir. (Leonid Abalkin Ekonomi Danışmanı)

"YÜZYILIN SON ÇEYREĞİNDE KARŞIT SİSTEMLERİN, SINIF VE GRUP ÇIKARLARININ MÜCADELESİ BELİRLEYİCİ DEĞİL. GENEL İNSANİ DEĞERLER BUNLARIN ÜZERLERİNDE YER ALIYORLAR. BATI İLE İDEOLOJİK KAVGAMIZ SON 12 YILDA SOVYETLER'E 700 MİLYAR RUBLEYE MALOLDU. DIŞINIZA KADAR SİLAHLI OLABİLİRSİNİZ, AMA YİNE SALDIRIDAN KORKARSINIZ. DÜŞMAN SAĞLANILMAMASI ANCAK POLİTİKA İLE SAĞLANABİLİR." (Eduard Sevarnadze SBKP PB Üyesi ve Dışişler Bakanı)

"Vatandaşlarımdan bazılarının yersiz münasebetsizliklerinden dolayı doğu Avrupa halklarından özür dilemeyi ahlaki görevim kabul ediyorum. 'Neden doğu Avrupa'daki değişikliklere göz yumduk?' 'Neden birliklerimizin bu ülkelerden çekilmesi yolunda yapılan çağrılara uyduk? 'Bu soruları nasıl yanıtlayabiliriz? Satır aralarında 'Neden tankları devreye sokmadınız?' düşüncesinin varlığı açıkça hissediliyor. Sorunların bu yolla çözümlenmesi kabul edilemez. Bu konuda hiç mi ders almadık? 1956 Macaristan, 1968 Çekoslovakya derslerini unuttuk. Afganistan derslerini de mi belleklerimizden sildik? Yeterince savaş gazisi ve şehidi vermedik mi? (...) Ne sosyalizmin, ne dostluğun, ne iyi komşuluk ilişkilerinin, ne süngü ucundaki saygının, ne tankların, ne kan akıtmanın zorla olmayacağı artık anlaşılmalı." (E. Sevarnadze, Der

Spiegel, 02.07.1990)

"1956 Macaristan olayları da, 1968 Çekoslovakya olayları da kabul edilecek gibi şeyler değildir" (G. Gerasimov, M, 27.07.1990)

"İnsancıl, demokratik, sosyalist bir toplum kurmayı hedefliyoruz. Platformumuz, geçmişte yapılan hataları kınıyor. Toplumun sosyo-ekonomik gelişmesi ile ilgili görüşlerini sunuyor." (Andrei Girenko, SBKP Sekreteri, M, 04.07.1990)

28'inci kongrenin Gorbi'ci çevreni budur... Kendisini 'arife tarif getirmeyecek kadar' net ifade eden bu çevrenin expoze'sinden, yine bu çevrenin yönelen çeşitli 'muhalif' söylemlere geçerek...

SBKP'NİN 28'İNCİ KONGRESİNDEKİ ÇEŞİTLİ "MUHALİF" SÖYLEMLER

28'inci kongrenin devrimci-leninist alternatifinin yokluğu ortamında, "muhalif" sesler ya Ligaçev ya da Yeltzin kanadından ve sokaklarla sınıfın kendiliğindenliğinden yükseldi.

Sesi cismiyle 'ters orantılı olarak', daha çok ve gür çıkan muhalif sesler, Gorbi'nin danışmanı Alexandr Yakolev'i "NAMUSUZ MAFYACILARI, UYANIK VE GİRİŞİMCİ YENİ SOVYET YURT-TAŞLARI" (C, 20.07.1990) diye tanımlamakla suçladı. Ayrıca yine Alexander Yakolev, 28'incikongrede "Emek Cephesi" imzası ile dağıtılan bir bildiriye, "partiyi bölmekle suçladı" (C, 10.07.1990)... Bu sert tanımlamanın sahipleri Ligaçev'cilerdi. Ve denilebilir ki Ligaçev'ciler tüm bir kongre boyunca, bu türdeki sert bir eleştirellikten vazgeçemediler.

İşte I. Ligaçev'in 28'inci Kongredeki bu bağlamla ilginç saptamalarından bir kaçıda şunlardı: "Bu ülkeyi piyasa ekonomisine sürükleyen kişi, aynı zamanda ilk işsizde olacaktır. (...)

İki Almanya'nın birleşmesi diye bir olayı kabul etmiyorum. Bence olay, bir Almanya'nın diğerini yutmasıdır." (I. Ligaçev, M, 10.07.1990)

"Ne radikal ne tutucuyum, sadece realis-

tim. Pazar ekonomisine geçiş taktik değil, stratejik bir karardır. BİR TÜR KAPİTALİZME GİDİYORUZ."

"Sovyetler Birliği hızla ikinci sınıf bir ülkeye dönüşüyor" (I. Ligaçev, C, 07.07.1990)

Ligaçev'in önemli saptama ve eleştirileri var. Bunların haklılık payı da yok değil. Lakin saptama ve eleştirilerin haklılık payının önemli bir zaafı, Ligaçev'in GEÇMİŞİ, ONUN AĞIRLIKLI HATALARINA SARIL-ARAK, TUTUCU BİR ZEMİNDE VE (İSTER İSTEMEZ DE !) AYRICALIKLI PARTİ PÜROKRASİNİN ALKIŞLARI ARASINDA SAVUNMASIDIR... BU KONUMUYLA DA, SINIFIN VE SOKAK'IN MUHALEFETİNİN OLMASI GEREKTİĞİ BİÇİMDE SÖZCÜSÜ OLMAMASIDIR. Kaldı ki, Ligaçev'in bu muhalefetinin de (Kızılordunun ya da parti ve devlet bürokrasisinin 'olağanüstü' bir müdahalesi dışında !) hiçbir geleceği ve şansı yoktur.

Sokaklarda desteği olmayan ve muhalefetine sınıf düzleminde bir yankı getirmeyen Ligaçev'ci muhalefet, 28'inci kongrede Gorbi'cilik tarafından bastırıldı... TASS'ın nitelenmesi ile, "ağır bir yenilgi" aldığı ve "siyasi kariyerinin bittiği" belirtilen (M, 15.07.1990) halde, Ligaçev'in tavrı (bu yenilgiye rağmen !) şu oldu: "Siyasi yaşamdan çekilmeyi düşünmüyorum. Böyle bir niyetim de yok. Asıl önemli mücadele kongreden sonra başlayacak." (I. Ligaçev, C, 13.07.1990)

28'inci kongrenin bir diğer "muhalif" söylem odağı da, Yeltsin'cilikti. Batı tarafından "Sovyetler'in devlet başkanı M. Gorbaçov'dan sonra en önemli kişisi" olarak nitelenen Yeltsin, şu aşamada Batı'nın "yedek lastiği"dir...

Gorbaçov ile olan farklılığını, "o (yani Gorbaçov-y.n) monologdan hoşlanır, ben diyalogdan. Ben kısa, basit, anlaşılır cümleler kurarım, o karmaşık cümleleri tercih eder. O lüksten hoşlanır, beni ise sefahat etkilemez" (B. Yeltsin, C, 14.07.1990) diye izah eden Yeltsin, 28'inci kongrede bir hayli kontpiyede kalınca, kaçınılmaz bir şekilde "bolünme bayrağını

açmak" zorunda kaldı. Bu tavrımı da şöyle 'gerekçe'lendirdi: "Ben Rusya devlet başkanıyım ve bu ülkede artık bir çok parti var. Ben bunlardan birine bağlı olarak kalamam, tarafsız olmam gerekir. KP'nin kararlarını uygulamıyacağım" (B. Yeltsin, C, 14.07.1990)

"Batı'nın yedek lastiği" olan Yeltsin'in, SSCB'de "Omonyak" dergisi genel yayın müdürü Vitali Korotıç vari, "yaygın" bir destekçiler grubu vardır. Ve de liberal Korotıç'ler için "Yeltsin toplumun umududur" (V. Korotıç, ç, 10.07.1990)... Gorbaçov'un çevresindeki en akıllı en radikal ekonomik ve politik danışmanlar Yeltsin'in yanına gidiyor ve Yeltsin'in yeni ekibini oluşturuyorlar. Yeni yeni ekonomik önlemler alma, cesur adımları atma inisiyatifli Yeltsin ve ekibinin eline geçiyor. (...) Yeltsin değişimin öncülüğünü ele alıyor" (V. Korotıç, C, 14.07.1990)

Korotıç'in vurguladığı ve "Yeltsin'in öncülüğünü ele geçirdiği değişim gücünün" niteliği nedir ya da hangi potansiyeli içermektedir?... Bu sorunun yanıtını, Moskova'da düzenlenen, 50 bin kişilik bir gösterideki konuşmacıların ağızından nakledelim:

Demokratik Platform Üyesi Sulaskin: **"KOMÜNİST PARTİSİ YASADIŞIDIR. LENİN'İN EMRİYLE YALNIZ ÇAR'I DEĞİL, ÇARIN ÇOCUKLARINI DA KATLETTİLER. BU KANUNSUZLUĞUN HESABI HALA VERİLMEDİ. ÇOCUKLARIN GÖZYAŞLARI ÜZERİNE DEVLET KURULUR MU?.. RUSYA'DA DİKTATÖRLÜK KALKMALI"**

Moskova Sovyeti Üyesi İrina Korinsa: **"KP'den istifa ediyorum. Halk onları mahkemeye verecek. KOMÜNİSTLER ÇERNOBİL'E"**

Moskova Sovyeti Üyesi Yuri Lubinov: **"Bütün uluslar KP'ye karşı ayağa kalkıyor. Bastille'i kuşatalım, birbirimizi koruyalım çetin günler geliyor."**

Rusya Federasyon Halk Temsilcisi Sergey Sergiyeviç: **"Lenin'in heykellerine bu ara**

Amerikalılar merak sardı. Lenin'in büstlerini 35 dolara ABD'ye satıp ekonomik krizden çıkabiliriz."

Eski KGB Generali Oleg Kalugin: **"Bugün bütün iyi insanlar KGB'den istifa ediyor. 33 yıllık partiliyim. Artık böyle yaşanmaz. KP'nin Rusya'ya yaptığını ne Tatar'lar, ne Alman'lar, NE DE HAÇ TAŞIMIYANLAR YAPTI."**

Demokratik Platform Üyesi Liyzenko: **"Bende bu partiden istifa ettim. Artık şunu anladım. Bu parti değişmez. (...) BU PARTİDEN ÇIKMAK LAZIM. Şimdi yeni bir parlamenter parti kuraçagız. Eylül'de KP'nin çekilmesi için genel greve gideceğiz."** (C, 18.07.1990)

'Evet, en özlü anlatımla Yeltsin'in sözcüsü olduğu "muhalefet güç"leri, kendi ağızlarından bunlardır !... ' vurgumun altını çizerek, devam ediyorum: Yeltsin'in istifasını açıklaması ardından, Moskova belediye başkanı Anatoli Papov, Leningrad belediye başkanı Anatoli Sobchek ve 'demokratik platform'un önde gelen isimlerinden Vyatlet Sastokovski ile Vladimir Lisenko'da SBKP'den istifalarını açıkladılar. Konuya ilişkin olarak ise, "demokratik platform" liderlerinden (ve SBKP'nin Moskova Parti Okulu Müdürü olan !) Vyatlet Sastokovski de şunları dedi: **"Komünist Parti'de bir bölünme olduğunu ve bağımsız, demokratik ve parlamenter bir parti kurma niyetimizi ilan etmekle yükümlüyüm."** (V. Sastokovski, M, 15.07.1990) **"Partinin mal varlığı ve temsil ettiği birikim, bütün bunlar halkın alın teri ile yapıldı. Şimdi KP içinde toplumun değişik eğilimlerini temsil eden kanatlar var. Bunların yolları giderek ayrılıyor. Parti zaten yasalarla son bulan tekelini fiilende birden çok partiye, bu arada kendi içinden çıkacak partilere bırakmalıdır."** (V. Sastokovski, C, 14.07.1990)

Yeltsin'in ve "demokratik platform"un SBKP'den istifası ardından, Sovyet Parlamentosu başkanı Anatoli Lukyanov "görüş ayrılığı 1987, hatta daha da önce başlamıştı. Bazı üyelerin ayrılması

sürpriz sayılmaz. Özellikle Yeltsin'den bekleniyordu. İstifa kararına saygı duyuyoruz. Burada sözkonusu olan Sovyet Komünist Partisi'nin dağılması değil, Demokratik Platform üyelerinden bazılarının ayrılmasıdır" (A. Lukyov, M, 15.07.1990) derken; aynı soruna ilişkin olarak, SBKP'nin Gorbi'ci yeni genel sekreter yardımcısı Vladimir Ivasko şunlara işaret ediyordu: "Bu kişiler (yani SBKP'den istifa edenler-y.n) madem değişiklik isteğiyle o kadar yanıp tutuşuyorlardı, o zaman çekip gitmektense, partide kalarak görüşleri için mücadele ederlerdi, kimse kendilerine engel olmaya kalkmazdı. Sırt çevirip gitmek, ilkel bir davranış değil. Ama ayrılmaları bambaşka düşünceleri olduğunu gösterdi." (V. Ivasko, M, 15.07.1990)

Açık kapitalist dönüştürücü özlemlerin 'alternatif' odağı (ve şu aşamadaki 'yedek lastiği') olan Yeltsin'ci "muhalafet" in görünümü de budur !...

Kanım odur ki, "muhalafet"lerin ötesinde, 28'inci kongrenin en önemli muhalafeti, kongre salonunun dışındaki ve maden ocaklarındaki işçilerdi. 1989 yılında Sibirya'nın Donetsk bölgesinde "sabun grevi" olarak adlandırılan eylemleri gerçekleştiren bu işçilerin önder Yevgeny Moisiey "PARTİNİN YARGLANMASI ÇAĞRISINDA BULUNDU" (M, 13.07.1990)

SSCB'deki toplam 700 bin maden işçisinden 300 binini kapsayan bu grev dalgası, Batı Sibirya'daki Kuzbas maden bölgesi Kemero-va'dan; Ukranya'nın güneyindeki Donbass'a ve kuzey kutbu yakınlarındaki Vorkuta kömür havzalarına değin ki geniş bir alana yayıldı. Bu yaygın eylemlerin grev komitesi başkanı Nikolay Volynko, "aradan bir yıl geçmesine rağmen hükümet isteklerimizi kabul etmedi. Bu nedenle madenci grevi artık siyasal bir harekete dönüştü" (M, 13.07.1990) dedi. Aynı konuda yapılan diğer açıklamalarda ise, şu görüşler dile getirildi: "Hem madenciler, ve hemde diğer işçiler, hükümetin (yani Gorbi'nin-y.n) görevlerini yerine getirmediğini

düşünüyor. Gorbaçov ile başbakan Rijkov, isteklerimizi halka yanlış anlattı. BİZİ SANKİ BAŞKALARINA AIT BİR ŞEYİ İSTİYORMUŞUZ GİBİ GÖSTERDİLER" (Kondryutsk, M, 13.07.1990) "çelik ve kimya sanayinde çalışan işçilerde bu tutuma karşı çıktı. Bu nedenle grev, halkın büyük bölümünün görüşlerini yansıtıyor. Bu açıkca hükümete (yani Gorbi'ye-y.n) karşı güvensizlik oyu demek. Siyasi grevden başka seçeneğimiz yok" (Suspanov, M, 13.07.1990)

28'İNCİ KONGREYE BATI MÜDAHALESİ YA DA "YARDIM" I !...

M. Gorbaçov 28'inci Kongrenin ilk günlerinde oldukça 'sıkıştı'. Bu sıkıntılı kesitte Gorbi'nin yardımına, ABD'nin Houston'unda toplantı halinde bulunan, Zenginler Zirvesindeki 'dostları' koştı. Beyaz saray sözcüsü Marlin Fitzwater'in açıkladığı 'imdat mektubu'na Batı'nın çeşitli zenginlerince olumlu yanıt verilmesi, Gorbi'ye geniş bir manevra alanı imkanı sunarken geniş derin bir nefes almasına da yol açtı.

İşte Gorbi'nin 'dost'larından kimilerinin bu konuda dedikleri: "BÖYLE BİR YARDIMLA GORBAÇOV, PERESTROYKA SÜRECİ İÇİNDE SOVYET TOPLUMUNUN GENEL GEREKSİNİMLERDEN YANA OLAN YAKINLARINI YATİŞTİRMEK, KARŞITLARININSA YOLUNU KESMEK İSTİYOR." (Brent Scowcroft/Beyaz Saray Ulusal Güvenlik Danışmanı, M, 11.07.1990)

"SOVYETLER BİRLİĞİNE BİR AN ÖNCE, ETKİN BİÇİMDE YARDIMI BAŞLATMAK BATI'NIN YARARINDIR" (Mulroney/Kanada Başbakanı, M, 11.07.1990)

"SOVYETLER BİRLİĞİNE HEMEN HEMEN 15 MİLYAR DOLAR YARDIM SAĞLANMASI ZORUNLUDUR" (H. Kohl/Almanya Başbakanı, M, 11.07.1990)

"Yardım için bir yığın koşul ileri sürmemeliyiz. Eğer ivedi yardım konu-

sunda bir karara varamazsak, ne Gorbaçov ne de reformlar için bir ara dönem olabilir" (F. Mitterrand, M, 12.07.1990) "İVEDİ BİR YARDIM, OKSİJEN ÇADIRI GÖREVİ YAPACAK VE ESKİ SOVYET SİSTEMİ KENDİNİ TOPARLIYAMIYACAKTIR" (M. Thatcher, M, 12.07.1990)

Batı'nın SBKP'nin 28'inci kongresine "yardım" adı altındaki bu müdahalesine ilişkin ki hikayeyi (hemen hemen) herkes biliyorsa da, konuya genel hatlarıyla değinmekte yarar var: İlk yardım isteği, Bush'a yazılmış bir mektupla Gorbi'den geldi. Bu mektupta şunlar denildi: "Perestrojka'nın sürdürülmesi için Sovyetler Birliğine yardım edilmelidir (...) Yardıma koşularak Sovyet ekonomisi kurtarılmalıdır (...) Perestrojka iki yılda rayına oturur. Ekonomi düzelirse ne ala. Aksi halde Sovyet hükümeti istifa eder, işi bırakır" (M, Gorbaçov, 11.07.1990)

Ve Batı 'pür telaş' perestrojka'cı Gorbi'nin yardımına koştu... Gorbi'ye destek sadece 7'in içindeki kimilerinden gelmedi. Örneğin, AT komisyonu başkanı Jacques Delors SBKP yayın organı "Pravda" gazetesine verdiği bir demeçte, "AT'nin SSCB ile kısa vadeli ilişkilerinde amaçlarının, SSCB'nin dünya ekonomisine entegre olmasını sağlamak için ilk aşamada ticari ve ekonomik işbirliği anlaşması imzalamak" (M, 21.07.1990) olduğunu açıkça ifade etti. Bundan hemen önce ise, Kuzey Atlantik Örgütü NATO üyelerinin dünya kamuoyuna açıkladıkları Londra Deklarasyonunda da, Gorbi'ye açık destek verildi. NATO üyelerinin ortak bildirimlerinde 'Varşova paktı ülkeleri artık hasım olarak değil, işbirliği yapılacak ülkeler olarak' değerlendirildi. Vede 'bu ülkelerin ARTIK DÜŞMAN OLMADIKLARININ' altı özenle çizilerek (C, 07.07.1990) Gorbi'ye NATO adına 'zimmi' bir destek sunuldu. Bu destek içinde Sovyetler Birliği dışişleri bakanlığı sözcüsü Gennadi Gerasimov, "NATO ÖNERİLERİ TAM ZAMANINDA GELDİ" (M, 10.07.1990) diye bir açıklama yaptı.

Gerasimov'un ayakta alkışladığı ve de Gorbaçov'un "Londra'daki NATO zirvesinde, Varşova paktı ve Sovyetler Birliği'nin artık düşman olarak görülmediğinin açıklanması, fikrimi değiştirmeme yol açtı" (M. Gorbaçov 17.07.1990) diyerek ifade ettiği bu durum, İngiltere'de yayımlanan 'Independent' gazetesi tarafından şöyle nitelenmektedir: "Londra Bildirisi, Alaman-Amerikan ortak yapımıdır ve Moskova'da bu, sahneye konacaktır." (C, 08.07.1990)

'Independent'in bu yerli yerine oturtan tesbiti dışında, konuya ilişkin diğer yorumlarsa şunlardır: "ORTAK BİLDİRİNİN BAŞTAN BERİ BİR AMERİKAN ÖNERİSİ OLDUĞU SAKLANMADI. ANCAK İNGİLTERE DAHİL HER ÜYE İMZAYI İSTİYEREK ATMIŞTIR." (Daily Telegraph)

"Soğuk savaşı sona erdiren birçok görüşü Kohl kabul ettirdi. Bonn, sadece Batı Almanya'nın değil, birleşik Almanya'nın da şofürüdür" (The Times)

"Gorbaçov bütün Almanya'yı NATO'ya bıraktı" (Liberation)

"Alamnya'nın NATO'da kalmasına Gorbaçov 'evet' dedi" (Le Fiaro)

Evet, Gorbi'ye sunulan Batı desteğinin maliyeti, Demokratik Almanya'dır !... Kaldı ki bu tür alışverişlerden, genel olarak Batı çok memnundur. Örnek mi ?... 28'inci Kongre'nin ardından (Gorbi'nin adayı Vladimir A. Ivasko'nun seçilmesi üzerine) ABD başkanı G. Bush'un yaptığı yorum oldukça ilginç ve 'öğretici' dir: "SON DURUM SOVYETLER BİRLİĞİ'NİN İSTİKRARI AÇISINDAN İYİYE İŞARETTİR" (G. Bush, H, 14.07.1990)

SBKP 28'İNCİ KONGRESİNİN İLK 'ŞÖNÜÇ'LARI

SBKP'de Gorbi'nin yardımcılığı için yapılan seçimlerden, Vladimir A. Ivasko 3 bin 109, Igor Ligaçev 776, Anatoli Didyrev 150 oy aldı. Boris Yeltsin ve Vladimir Sostokovski'nin başını çektiği 'demokratik platform' taraftarları ise SBKP'den ayrıldılar. Oluşturulan yeni politbüro da ise, başbakan

Nikolay Rijkov, savunma bakanı Dimitri Yazkov, KGB şefi Vladimir Kryuçkov, Dışişleri şefi Alexander Yakovlev, Parlamento başkanı Anatoli Lukyanov yer almadılar... Politbüro'da, SBKP Genel Sekreteri M. Gorbaçov, yardımcısı Vladimir Ivasko, Moskova parti şefi Yuri Prokofiyev gibi salt ağırlıklı Gorbi'ci ekip yerini alırken; "Pravda" gazetesinin yayın yönetmeni Ivan Frolov, politbüro'nun açıklanmasının ardından şöyleesine ilginç bir açıklama yaptı: "SBKP'nin bugünkü durumu geçmişteki durumundan hayli farklıdır. Parti şimdi yeni politik ve sosyal güçlüklerle yarışmak zorundadır." (I. Frolov, H, 16.07.1990)

Gorbaçov'un "tek adam" olmasıyla, noktalanın 28'inci kongrenin olhikayeti göstermiştir ki; SBKP içindeki çok çeşitli eğilimler, üç ana eksenli fraksiyonlarda odaklanmaktadır. Birinci odak: GORBAÇOV-YAKOVLEV-SEVARNADZE ekibi (MERKEZCI GÖRÜNEN İLİMLİ SAĞ LIBERALLER). İkinci odak: LİGAÇEV-POLOZKOV ekibi (SOL GÖRÜNÜMLÜ BÜROKRAT YENİ TUTUCULUK). Ve SBKP dışına çıkan üçüncü odak: YELTSİN VE DEMOKRATİK PLATFORM takımıdır (AÇIK KAPİTALİST YOLCULAR). Kaldı ki Sovyetler Birliği'nde yayımlanan 'Novoya Vremya (Yeni Zamanlar)' dergisinde yer alan 'Bölünme O Kadar Kötü mü?' adlı makalenin yazarı hukuk doktoru Boris Kuravil'de bu eksenlerde bir ayrışmanın kaçınılmaz olduğunu, çok öncelerden ifade etmiştir. (M, 04.07.1990)

Açıktır ki, genel olarak Sovyet toplumunda ve öne çıkmış biçimi ile özel olarak da SBKP'deki (DEVİRİMCİ SOL ALTERNATİFSİZ İ) BU KAOSTA, parti prestij ve etkinliğini olabildiğince yitirmektedir. Örneğin SSCB Bilimler Akademisi Sosyal Araştırmalar Merkezi Mayıs sonu ve Haziran (1990) başında ülkenin 18 yöresinde 'toplumun tüm kesimlerini içeren' 1500 kişilik bir grup içerisinde düzenlediği anket sonucunda, yüzde 18'in SBKP'nin öncü olduğunu kabul ettiğini, yüzde 14'ün ise SBKP'nin bir ölçüde öncülük rolü yüklenebileceği yanıtını almıştır. Geriye kalan yüzde 68'in yanıtları ise negatiftir. (M,

05.07.1990)

Bunun hemen yanı başında yapılan bir diğer kamuoyu yoklamasına göre: SBKP iflah olmaz diyenlerin oranı yüzde 83; Mevcut sorunların Gorbaçov ile üstesinden gelinebileceğine inananların oranı yüzde 17; SBKP'nin sadece kendi üyelerinin çıkarlarını kolladığına inanılanların oranı yüzde 85'dir. (T, 15.07.1990)

Her türlü yanılı payına ve yalmışma rağmen, sayıların ve yüzdelerin bize yine de bir fikir verebileceği kanısıyla diyebilirim ki; SSCB ve SBKP'deki değişim dinamiklerinin odak noktası sokaklara kaymıştır. Artık' hiç bir değişim, tüm Gorbi'ci manüpülatif illüzyonlara rağmen, yukarıdan aşağıya olası değildir. İşte bunun içindir ki, ısrarla yukarıdan reformcu olan Gorbi'ciliğin (SINIRLARINI KENDİ ÇİZDİĞİ ÇEVRENDE DAHI İ) pratik bir geleceği yoktur.

YA SONRASI ?...

"Sizin için büyük bir inek gibiyiz, bizi sürekli olarak sağıyorsunuz. Aşırı çoğulculuğunuzdan ve demokrasinizden usandık" (Y. Poruçikov, Devlet Çiftliği Yöneticisi)

"Liderlik hareketinin politik olarak yalnız olduğunu düşünüyoruz" (Y. Arkhipov, İşçi Delegesi)

"Ya sonrası mı ?..." Bu 'liderlik hareketinin politik olarak yalnız olduğunu düşünen'lerin giderek çoğaldığı SSCB ve SBKP nezdinde, yanıtların (yüzlerce değişkene bağlı olan İ) zor bir sorudur !...

Kanımcı da, bu soruya aranacak M-L'ist bir yanıtın ÖNCELİKLE: Geçmişte sosyalist sektörel ülkeler topluluğunda varolan, ekonomist-bürokratik özlü "reel sosyalizmin"; bugün "geçmişteki (bir hayli tartışmalı) varoluş düzeyiyle" dahi FİİLEN VAR OLMADIĞINI, bu düzeyinin bile gerisine yönelen bir RESTORASYONUN sözkonusu olduğunu görmesi gerekiyor.

Bu 'öncelik' vurgusu ile, Doğu Avrupa ülkelerindeki fırtınaların ardından, Gorbi'nin 28'inci Kongredeki 'pirus zaferi ile':

1-) "Tek adam" olan Gorbaçov, SBKP'deki

son operasyonel revizyonları ile, kısa erimli "şans"lara sahip olmuştur. Çünkü Gorbi'nin "zafer" kazandığı 28'inci kongre delegelerinin büyük bir çoğunluğu, 'parti memuru'dur. Örnek vermek için nakledeyim: Zaporo-zhye'deki 35 temsiliyetten 26'sı komite sekreterliğine ve üretim yöneticilerine gitmiştir. Rnepropetrovsk Reyonu'ndaki 67 delegeden 54'ü parti 'memuru' olan profesyonel kadro ve yöneticilerdir. Moskova delegeleri içinde parti 'memur'larının oranı yüzde 60 civarındadır. Ve de genel olarak SBKP'nin 28'inci kongresi delegelerinin yüzde 48'ini parti 'memur'ları oluşturmaktadır.

Oysa Şubat-1990'da SSCB'de yapılan bir ankette, sokaktaki insanların, yüzde 60'ı, SBKP'nin ülkeyi yanlış bir yola götürdüğünü düşünmektedir. Ve yine sokaktaki insanların yüzde 85'i SBKP'nin yürüttüğü politikalarından asıl olarak "parti memur"larının kazançlı çıktığını dile getirmektedir.

Tüm bunlardan ötürü, SBKP'nin 28'inci kongresinde Gorbi'nin zaferi ile noktalanmış gelişimin, sokaktaki insanların iradesini bağlamadığını iddia etmek, hiçte 'kehanel' olmayacaktır.

2-) Gorbi'nin kısa erimli ve ciddi rizikoları içeren 'pirus zaferi'nin şansı, asla uzun erimli değildir ve olmayacaktır da. Çünkü, ciddi sarsıntılar geçiren "muhalif söylem"ler şimdi, 28'inci 'kongrenin ardından,' 'sırtlarında uzlaşmanın yumurta küfeleri' olmadan, daha sert ve uzlaşmaz saldırılara yöneleceklerdir.

Kaldı ki, bir yanı Ligaçev ve Yeltsin'e uzanan "muhalif" söylemin öbür yanı ise; 40 bin üyeli Liberal-Demokratik Parti; "tutarlı anti-komünizmi, Hıristiyanlık inancını ve aydınlıkçı yurtseverliği"ni ilke edinen, 15 bin üyeli Rusya Demokrat Hıristiyan Hareketi; "egemen bir Rusya Demokrat Cumhuriyeti" kurmayı amaçlayan Rusya Demokrat Partisi; "Rus ulusal özbilincinin restorasyonu"nu amaçlayan Rus Partisi; ayrı olarak da Pamyat, Yedinstov, Leningrad Halk Cephesi vb. vb'lerine değin uzayıp giden bir yelpaze oluşturmaktadır...

Bunun hemen yanı başında ise; Estonya'da, 30 Mart 1940 Sovyet işgalini yasa dışı ilan

edildi ve 8 Mayıs 1990'da Cumhuriyetin adından Sovyet sözcüğü çıkartıldı... Letonya 4 Mayıs 1990'da savaş öncesindeki anayasasına döndüğünü ilan ederek, Sovyet sözcüğünü Cumhuriyet adından çıkarttı... Litvanya 11 Mart 1990'da bağımsızlık ilan etti, 18 Temmuz 1990'da Cumhuriyetin kendi ordusunu kuracağını açıkladı... Moldavya 21 Haziran 1990'da egemenliğini ilan etti, Cumhuriyetin yasalarının, Sovyet anayasasından üstün olduğu açıklandı... Ukranya 16 Temmuz 1990'da egemenliğini ilan etti, Cumhuriyetin kendi para birimine ve ordusuna sahip olacağını açıkladı... Gürcistan 20 Haziran 1990'da parlamento devletin bağımsızlık statüsünü kazanma önergesini oylandı... Rusya'da 12 Haziran 1990'da egemenlik ilan edildi... Özbekistan'da 20 Haziran 1990'da egemenlik ilan edildi...

TAMDA BU KESİTTE SSCB PERİFERİSİNDE YÜKSELEN "MİLLİYETÇİ" HAREKETLERE İLİŞKİN OLARAKTA, SSCB'İ İÇİŞLERİ BAKANI VADİM BAKATIN, (upki bir Ermenistan olayındaki tutumları üzere) ŞUNU DEDI: "BİZİM TEMEL İLKEMİZ KAYIPLARA YOL AÇMAMAKTIR. ANCAK SİLAHLARINI BIRAKMAYI REDDEDENLERE KARŞI GÜÇ KULLANIRIZ" (V. Baktin, M, 30.07.1990)

Görünen odur ki, nesnel durum ve gidışı Gorbi'ci (yukarıdan reformcu !) merkezilik karşısında, "muhalifet"in geniş yelpazesine, engin materyaller ve imkanlar sunmaktadır ve daha da sunacaktır.

3-) Gorbi'ci yönetimin giderek daha da fazla bunaldığı iktisadi ve sosyal güçlüklerden "kurtulabilmek için; piyasaya ve özel mülkiyete genişliyerek, dünya pazarıyla daha da sıkı entegre olma çabaları, bu yönetimi daha çaplı açmazlarla karşı karşıya bırakacaktır. (Bu konuda, sergileyici önemine inandığım somut verilerin bir dökümü için bak: A. Altundal, Sorun, N°: 17, 'Moskova İzlenimleri', S. 29-31)

4-) Öte yandan ise, başını Yeltsin-Popov-Sobçak ekibinin çektiği "anti KP" cephenin etkinliği giderek artarken; Gorbi düzenli bir

biçimde (fiilen var olmayan sovyetleri güçlendirme "tez"iyle !) KP'yi etkisileştirmektedir. Bu durumda SSCB'deki "otorite boşluğunu" körtüklüterek, SSCB'ini içinde debelendiği ekonomik krizin zemini üzerinde yükselen, bir kaosa doğru yönlendirmektedir. Ve tamda bu momentte E. Sevardnaze ise, "İMF üyeliğini, global ekonomik işbirliğinde daha fazla yer almayı amaçlayan politikamızın mantıksal bir devamı olarak görüyoruz" (E. Sevardnaze, M, 31.07.1990) diyerek, IMF içinde yer alma eğlimini ifade etmektedir.

Cünkü 28'inci kongrenin ardından, Abel Azenbegyan'ın yaptığı açıklamalara göre; SSCB'de işgücü pazarının kurallarını düzenleyecek yeni bir yasa devreye ğirme durumundadır. Kaldı ki, iç pazarda kuruluşların belli kurdan serbestçe döviz alıp satması yer yer uygulamaya sokulmuştur bile. Bunun hemen yanı başındaysa, dünya pazarı ile tam entegrasyon yolunda 1300 yabancı şirketle ortaklıklar (joint ventures) kurulmuştur. Ve de bu rakama her ay ortalama 100 tane daha eklenmektedir.

Mali bilançosu 3 milyar düzeyinde olan bu ortaklıklar yanında, serbest bölgeler kurulması için verler saptanmıştır bile. Kaldı ki SSCB'nin GATT'a dünya emperyalizmi tarafindan gözlemci olarak kabul edilmesi de, bu konularda önemli bir gösterge olmaktadır. (C, 10.07.1990).

SSCB'deki bu piyasa yöneliminin önündeki tüm engellerin, 28'inci kongre ile kalkmasından sonradır ki; artık Gorbi'nin önü "açıktır" !... Gorbi'nin açık ekonomik "önlem"lerinin yönelimleri, İngiltere başbakanı Margaret Thatcher'ın 1974'de kurdurtuğu "Siyasal Araştırmalar Merkezi'nin SSCB için önerdikleri ile "MÜTEHİS BİR UYUM İÇİNDEDİR". Şöyle ki: I-) SSCB'de küçük işletmelerin özelleştirilmesi, II-) büyük devlet işletmelerinin kısa vadede kara geçecek şekilde yeniden örgütlenilmesi, III-) kam-biyo işlemlerinin ve fiyatların serbest bırakılması, IV-) yabancı sermayenin yatırıma davet edilmesi, V-) bunun için çok sayıda işçi ve memurun işine son verilmesi, VI-) ve in-

sanlara kâr ve kişisel girişim güdüsünün aşılanması. (C, 13.07.1990)

Gorbi'nin ekonomik yönelimleriyle, Thatcher'ın "Siyasal Araştırmalar Merkezi'nin önerileri arasındaki "MÜTEHİŞ UYUM VE BENZERLİĞİN" ön uygulamalarının ilk sonuçları (ya da bu ülkelerdeki faturası !) ise, Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonunun (ECE) verilerine göre şudur:

I-) SSCB, Bulgaristan, Polonya, Çekoslovakya, Romanya ve Demokratik Alman Cumhuriyeti'nden oluşan altı doğu Avrupa ülkesinde 1990'ın ilk çeyreğinde sanayi üretimi, geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 13,4 oranında AZALDI.

II-) Altı ülkede sözkonusu dönemlerde ihracat yüzde 14,2 oranında, ithalat ise yüzde 5,8 oranında GERİLEDİ.

III-) SSCB'nin dış ticaret açığı 3,8 milyar dolar gibi rekor bir rakama ulaştı. SSCB dış ticaret açığının bir bölümünü 30 milyar dolarlık altın rezervinden bir miktar altın satarak karşıladı.

SSCB istatistik bürosu GOSKOMSTAT'ın resmi verilerine göre: SSCB'nin 1990 yılı ödemeler dengesi açığı, 1989'un aynı dönemine göre, yüzde 150 artışla 6,4 milyar rubleye (resmi kura göre 11,01 milyar dolara) çıkarken, ihracatın 1990'ın ilk 6 ayında yüzde 9,3 azalmasına karşılık, ithalatın yüzde 2,2 arttığı belirtiliyor. Bu arada GSMH aynı dönemde yüzde 1 oranında düşerken, milli gelirinde yüzde 2, işgücü verimliliğinin yüzde 1,5 düştüğu, sanayi üretiminin yüzde 0,7, petrol üretiminin yüzde 5 azaldığı gözlemleniyor. Yine adı geçen dönemde ülkedeki işsizlik 8 milyona ulaşmışken, ülkenin iç borcu ise 460 milyon ruble (resmi döviz kurunda yaklaşık 780 milyar dolar)'a yükseldi. (M, 01.08.1990)

IV-) Diğer doğu Avrupa ülkeleri gibi Çekoslovakya'da "ÖZGÜRLÜKÇÜ" zam fur-yasından nasibini aldı. Örneğin Çekoslovakya'da, meyve suyu fiyatları 3,40 krandan 17 krona fırlarken; süte, ete, te-reyağına yapılan zamlar yüzde 100 civarında oldu. (C, 16.07.1990)

Bu durum karşısında ise, Polonya'daki bir

işinin tepkileri şu oldu: "Ben ayda 300 bin zloti kazanıyorum. 160 bin kiraya, elektirige ve gaza gidiyo. O halde ailemin beslenme ve masrafları için 140 bin kalıyor geriye. Ama yalnızca ekmeğe 90 bin zloti veriyorum. Ne yapmalıyım ?..." (C, 26.07.1990)

Ayrıca da, Federal Almanya'nın 'Avrupa Ekonomik Canlanma Programı' (ERP) adı altında Demokratik Almanya'ya yaptığı 6 milyar marklık (3,7 milyar dolar) yardımın bir ek madesi de, Demokratik Almanya'daki 2 milyon 200 bin kişilik devlete memurlarının, 1 milyonu aşkın bir miktarının rantabil bulunmayarak işlerinden çıkartılması maddesini içeriyor. (M, 28.07.1990)

Gorbi'nin piyasanın sihri deyneğine "iman" etmiş yönelimleri devreye sokulurken; öte yandan ise, "özel mülkiyette dahil, tüm mülkiyet biçimlerinin eşit sayıldığı bi parlementer siyasi sistem kurmak amacı" etrafında birleşen demokratik platform (M, 23.07.1990) ve onun "manevi lideri" (Rus Federasyonu Başkanı) Yeltsin SSCB'nin en büyük Cumhuriyetinde piyasa ekonomisine geçilebilmesi için, 500 günlük alternatif bir program hazırladığını açıkladı.

Aşamalı olarak piyasa ekonomisine geçilmesini öngören bu 'alternatif' programın en önemli yönünü, "ÖZELLEŞTİRME" oluşturuyor. Dört aşamalı bu planın 100 günlük ilk aşamasında, Rusya hükümetinin HER TÜRLÜ MÜLKİYET HAKKINI GÜVENCE ALTINA ALMASI ÖNGÜRÜLÜYOR. BU MÜLKİYET, ÜRETİM ARAÇLARIYLA TOPRAĞI DA KAPSIYOR.

İkinci aşamayı oluşturan 100 ila 250 günlük dönemde, bütün sübvansyonlara son veriliyor, sanayi bakanlıkları kaldırılıyor ya da birleştiriliyor. Ayrıca devam eden projeler durduruluyor ya da aralarında yabancılarında bulunduğu kişilere satılıyor ve kiralanıyor. (Demiryolları, savunma sanayi ve haberleşme

sektörleri ise hükümete bağlı olmaya devam ediyor).

Bu özelleştirmenin 200 milyar ruble (360 milyar dolar) kaynak oluşturması durumunda, 250 ila 400 gün sürecek olan üçüncü aşamaya geçiliyor. Bu aşamada fiatlar üzerindeki tüm hükümet kontrolleri kaldırılıyor. Ayrıca kâr etmeyen kuruluşların kapatılması yoluna gidiliyor.

Dördüncü ve sonuncu aşama için ise, Yeltsin'in belirttiğine göre; bir plan yapılmadı. İlk 400 günlük deneyler ve sonuçları ışığında son aşama şekillenecek !... (M, 24.07.1990)

Yeltsin böyle desé de, EĞER ULAŞILIR İSE, DÖRDÜNCÜ AŞAMANIN LİTERATÜRDE NASIL NİTELENEREK ÇAĞIRILACAĞI, HİÇ BİR M-L'İSTİN KAFASINDA KARIŞIKLIĞA YOL AÇMIYACAK VE DE EMİNİM "ARTIK RESTORASYON TAMAMLANMIŞTIR" DENİLECEKTİR...

'Özetle, 28'inci kongre sonrasında, hastanın durumu daha da ağırdır'... deyip, bu özeli tümlüyen bir genele ilişkin olarak, Stanislav Lem'in bir iki diskret satırını naklederek, diyebileceklerimi noktahıyorum: "Çatısını dostluğun oluşturduğu ortak Avrupa evi ile ilgili olarak bize güzel öyküler anlatıldılar. Ama ben kötü seyleri öngörüyorum. SOVYETLER BİRLİĞİ PARAMPARÇA OLURKEN DOĞU ALMANYA'DAKİ FASİST TÜREVLERİ İLE ALMAN CANAVARI YENİDEN UYANIYOR. (...) BENİ ÜRKÜTEN SEY: IV. REİCH'İN BİZİ DOĞRUDAN ÜÇÜNCÜ DÜNYA SAVAŞINA GÖTÜRMEŞİ" DİR. (S. Lem, C, 26.07.1990)

Bu gödişat içinde, IV'üncü Reich'in Almanya'sı ve ABD insanlığın başına bela olacaktır. "Soğuk savaş bitse bile bölgesel çatışmalar, yoksul-varlıklı eşitsizliğinin yarattığı sorunlar devam edecektir." (F. Castro, M, 01.08.1990)

PARIS, 02.08.1990

OKUYUCU MEKTUPLARI OKUYUCU MEKTUPLARI

Merhaba Değerli Yoldaşlar

Ulusal dinamiğin yükseldiği günümüzde, halkla bütünleşmiş, tutarlı ve sağlam politikalar perspektifinde, dayandığı sınıfsal tabakaların bilimsel analizini yapmış bir örgütsel yapının gerekliliği Kürdistan'da kendini her geçen gün artan bir önemle hissettirmektedir. Çünkü, bilinmesi gereken bir gerçek vardır., Oda ulusal mücadele bilincinin yükseldiği ve en karmaşık bir yapıya kavuştuğu koşullarda iyi örgülenip kanalize edilmemiş bir hareket, amacına ulaşamamış ve saptırılmış bir geleceğinde habercisidir. Ve PKK'nin yürüttüğü mücadeleninde bu anlayış ve perspektiften uzak olduğu görülüyor.

TEKOŞINA SOSYALİST'in ilk üç sayısından anladığım kadarıyla, Kürdistan'da Ulusal-Demokratik devrimi omuzlayabilecek ve sosyalist bir Kürdistan yaratma yolunda çalışmalar yapabilecek öncü kadrolar mevcut. Yalnız buna rağmen bazı eksikliklerin olduğuda bir gerçek. İyi bir Türkiye tahlilinin olmayışı çok önemli bir eksiklik. Kürdistan tahlili ise oldukça yüzeysel ve eksik kalmış. Ayrıca Doğu Avrupa'daki değişiklikleri ve gelişmeleri günümüz perspektifinde ele almak yerine, **TEKOŞINA SOSYALİST**'in "Nasıl bir Sosyalizm" irdelemesini yapmasıda beklentilerim arasında.

Birlik çalışmaları konusundaki tutum ve anlayışınızda -somut olarak- merak konu-

su.

Tabii eleştiri ve beklentilerimi belirtirken zorlukları ve zamanın kısalığı sorununun da bu eksiklerde önemli bir faktör olduğunu kabul ediyorum.

Kürdistan'da sosyalistlerin bağımsız örgütlenme perspektifiyle hareket eden, sosyalizmi yürekte benimsenmiş tüm Tekoşincilere yürekte selamlar.

Yaşasın Birleşik-Demokratik Kürdistan !

Yaşasın Sosyalizm !

Azad Can /Kürdistan

1 Mayıs '90'nun Ardından

YARIN DAHA GÜÇLÜ VE DAHA BİLİNÇLİ ADIMLARLA YÜRÜMELİYİZ.

1 Mayıs hemen hemen tüm dünyada; işçi sınıfının **BİRLİK, DAYANIŞMA** ve **MÜCADELE** günü olarak kutlanırken, hala bir kaç faşist devlet **1 Mayıs**'ın yasal olarak kutlanmasını yasaklamaktadır. Faşist TC devletide bu devletlerden birisidir.

Burjuvazi bir yandan; radyo, TV ve basın da "Komünizm öldü" naraları atarken, diğer yandan "komünistler **1 Mayıs**ı devle-

ti yıkmak için kullanıyorlar” türünden gerekçeler ileri sürerek 1 Mayısın meşru ve yasal bir zeminde kutlanmasını engellemeye çalışıyor. Elbette komünistler 1 Mayısı en kararlı şekilde savunan insanlardır. Çünkü onlar işçi sınıfının ve dolayısı ile insanlığın çıkarlarını tavizsizce savunurlar. Onların bundan ayrı savundukları özel çıkarları yoktur. Herkes biliyor ki 1 mayısta işçi sınıfının çıkarlarıdır, ve komünistlerde o çıkarları savunurlar, ona sahip çıkarlar. Gerçekten de burjuvazi aslında işçi sınıfından; onun kendi sınıf çıkarı için komünistlerle birlikte verdiği mücadeleden korkmaktadır. O mücadele ki kapitalizmin düşmanını, yani sosyalizmi hedeflemektedir. İşte burjuvazinin korkusu, yasaklamaları bundandır.

Yasaklamanın diğer bir gerekçesinde: “1 Mayıs mitinglerin de solcular birbirini öldürüyor ve anarşi yaratıyorlar” iddiasıdır. Son iki yıllık İstanbul 1 Mayıs kutlamaları bu iddiayı çürütmeye yetmiştir. Görülmüştür ki insanları vuran da polistir, anarşiyi çıkaran da polistir.

T.C yasal izin vermezse; işçiler, sosyalistler, devrimciler ve diğer halk kesimleri 1 Mayısı meşru zeminde kutlamaya devam ederler, ediyorlar. Türkiye’de özellikle İstanbul’da iki yıldır kitlesel kutlamalar olmaktadır. Kürdistan’da ve Türkiye’nin diğer ilerinde daha alt düzeyde eylemlerle kutlamalar yapılırken İstanbul 1 mayısında olağanüstü anlar yaşanmaktadır.

Geçen yıl (yani 1989’da) 1 Mayıs alanına (Taksim) doğru yürüyüşe geçen kitle polisle çatışmış ve sonra Tarla başı’ndan Kasımpaşa’ya doğru bir yürüyüş düzenlenmişti. Polis yürüyüşçülere ateş açmış bunun sonucunda M. Akif DALCI

adlı devrimci katledilmiştir. Birçok kişi yaralanmış ve göz altına alınmıştı. Ama yinede kitle kararlı bir şekilde yürümüş ve bazı korkularında ortadan kaldırmıştır. ’89 1 Mayıs’ında ağırlıklı olarak reformist gruplarda Mecidiyeköy ve Şişli’de eylemler düzenlemişlerdi.

1990 1 Mayıs’ında sendikalar önceden valiliğe bir dilekçe vererek 1 Mayısı yasal olarak Taksim’de bir mitingle kutlamak istediklerini belirttiler. Sosyalist basın ve demokratik kitle örgütleride sendikaları destekledi. Ancak valilik izin vermedi. Bunun üzerine sendikalarda fiili olarak iki tavrı belirdi. Birinci tavrı: Ne pahasına olursa olsun 1 Mayıs alanına gidilmeli ve orada 1 mayıs kutlanmalı, diğer yerlerde ayrıca yapılabilirse yapılsın. (Belediye-İş işçilerinden bazılarının görüşleri) İkinci tavrı: Her yer 1 Mayıs alanıdır. Mutlaka Taksime gitmeye gerek yok. Bu ikinci anlayış daha çok geçen yıl Mecidiye köy ve Şişli’ye giden anlayışlardı. Bu yıl direk aynı tavrı gösteremediklerinden başka yollara başvurdular. Sosyalist basın, DKÖ’lerin büyük kısmı birinci görüşü benimsedi. Bizde birinci görüş doğrultusunda tavrı aldık.

1 Mayıs günü bütün İstanbul’da sömürgeci polis tarafından olağanüstü önlemler alındı. Taksim ve çevresin de ise tam bir işgal yaşandı. Taksime çıkan bütün çevre sokaklar ve caddeler tutuldu. Aramalar yapıldı. Türkiyeli ve Kürdistanlı yüzlerce öğrenci ve işçi aramalar sırasında göz altına alındı. Daha önce göz altına alınanlarla birlikte 1 Mayıs’ta yaklaşık 5 bin kişi göz altına alındı.

Buna rağmen sabahtan başlayarak birçok yerde korsan gösteriler düzenlendi, bildiri dağıtıldı, afiş ve pankartlar asıldı. Har-

biye'de bir grup devrimcinin düzenlediği yürüşe polis saldırısı sonucu çatışma çıktı. Polisin kitleye açtığı ateş sonucu Gülay BECEREN adlı devrimci yaralandı ve felç olmasına neden oldu. Ayrıca sayıları belirlenemiyen birçok kişi yaralandı. Tarlabaşın'da da bazı gruplar korsan yürüyüşler düzenlediler.

Devrimciler bu 1 Mayıs'ta bazı hatalar yaptılar. Örneğin toplanma yeri polisin tam ablukalarının ortasındaydı. Dolayısı ile insanlar yeterince toplanamadı. Bu durumu önceden hesaplayıp, polis kordonu-

nun dışında toplanıp kordonu zorlamak gerekirdi. Kısaca organizasyon ve güç açısından bir yetersizlik vardı. Bunu gelecek 1 mayıslarda tekrarlamamak ve yarın daha güçlü ve daha bilincli adımlarla yürümeliyiz.

Yaşasın 1 Mayıs ! Yaşasın mücadelemiz !

M. /İstanbul

G. Antep İ.H.D. okulundan atılmaları protesto etmek amacıyla açlık grevindeki öğrenci eyleminden bir görüntü.

ANTİFAŞİST VE ANTİ SÖMÜRGEÇİ UYGULAMALARA KARŞI GAZİANTEP'DE ÖĞRENCİLER VE HALK ELELE !

Öncelikle yayın hayatınıza devrimci yaşamınızda başarılar dileriz.

Gaziantep özünde sınıfsal çelişkilerin belirgin ve net olduğu bir KÜRDİSTAN metropolidir. Böyle bir yapıya sahip olan bu ilimiz'de sınıf (proletaryanın) kendi çıkar ve dünya görüşü gereği Kürdistan'da var olan mücadele de yeterince söz sahibi ve duyarlı olmaması hiçte iç açıcı değildir. Tabii ki böyle kozmopolitik bir yapıya sahip olmasında nedenleri vardır. Bu nedenler aynı zamanda apolitikleşmeyi de doğurmuştur.

Bunlar; şehirin coğrafik yapısı (sınır ticaretinin gelişmesi) şehiri meydana getiren sosyal sınıfların özü (küçük-burjuva hastalıkları, kaçakçılık yaparak bir anda zengin olmak), Kürdistan'da sömürgeci güçlerin uyguladıkları terör politikası ve oyunların daha az olması vs. vs. faktörler kitlelerin politikleşme sürecini uzatı. Fakat bunları yazarken mücadeleye kararsızca bakıldığı anlaşılmasın. Bu aynı zamanda şehirin sahip olduğu bu öznel yapının şekillenmesi ve biz KÜRDİSTANLI sosyalistlerin referans aldığı nesnel bir bakış açısıdır. Biz Kürdistanlı sosyalistlerin politikleşme sürecini yaratığımızda, halk, ülkemiz ve dünya sorunlarına ciddi alternatifler ve politiklar üretme çabası, sorunlarınıza siyasi ve politik anlamda duyarlılık gösterdi.

12 Eylül'e beraber Kürdistan'da ve Türkiye'de anti-demokratik, faşist TC yasalarının devamı olan YÖK tüm kurum ve kuruluşlarıyla varlığını devam ettirmektedir. Bunun göstergesi Gaziantep Üniversitesi, ODTÜ ve Karadeniz T. Üniversitesi'nde 1500'e yakın bir öğrenci kitlesi okuldan atıldı. Bunun kalmayıp, paralı eğitim, Üniversitelerde kadroların faşistleştirilmeye gidilmesi, vb. paketlerle karşımıza çıkmaktadır.

Böyle bir uygulamanın karşısında biz sosyalistlerin tavrı açık ve nettir. Eylemlerimizle ilk olarak Ünüversitenin açılışında yönetimin ve T.C'nin kokuşmuş bu faşist yasaları alkışlarla potesto ettik. Bununla beraber eylemlerimiz gelişkinlik kazandı. İ.H.D'de 1 Ekim'de başlayan 50-70 arasında değişen bir öğrenci kitlesi süresiz açlık grevine başladı. Okulda yemek boykotları süreklilik kazanırken, Okulu boykot etme, yürüyüşler bunu izledi. Böyle bir süreç halkta, işçi sendikaları, devrimci ve demokrat kesimlerinde geniş bir kamuoyu yarattı. Halktan ileri gelen bazı unsurların, bu olaya duyarlılığını pratik bir mücadele haline dönüştürmesi için yapılacak tüm eylemleri destekleyeceklerini ve sorunun toplumsal bir boyuta olduğunu dile getiriyorlardı.

Biz sosyalistlerin amacı bu sorunları ulusal ve toplumsal kurtuluşla birleştirerek köklü çözümlerin getirilmesi için mücadeleyi yaygınlaştırmak ve ülkemiz (Kürdistan'ın) doğal bir ihtiyacı olan sosyalizmi kurmak olmalıdır. Sömürgeci güçlere karşı ideolojik, siyasal ve taktiksel bir mücadele geleneği geliştirilip güçlendirilmesi gerekir. Bunu yapacak olan proletaryanın öz gücü ve öz partisidir. Bağımsız Birleşik ve Sosyalist bir Kürdistanı kurmak, ülkemiz proletaryası ve emekçilerin tek nihayi kurtuluş şiarıdır.

**Biji Enternasyonalizma Proletarya !
Bımre Koledari, Biji Serxwabuna Kürdistan !**

**Gaziantep Ünü. Bir Gurup T. Sosyalist
Okuyucuları.**

MERHABA YOLDAŞLAR.

Günümüzde yaşanan tarihsel süreçte, daha önceden olduğu gibi Kürt halkı yine baskılarla, katliamlarla ve soy kırılmalarla sömürgeciler tarafından yok edilmek istenmektedir. Bunun sonucu olarak Kürt halkının ulusal ve toplumsal kurtuluşu tüm yakınlığıyla yine ortadadır.

Tekoşına Sosyalist Kürdistan'ın ulusal ve toplumsal kurtuluşun da işçi sınıfı önderliğinde bir Komünist Parti örgütülüğü ile mümkün görmekte. Ve bu yönde oluşturulacak birliklerde Kürdistanlı sosyalistlerin ayrılık noktalarından değilde ortak noktalarından hareket etmelerinin gerekliliğini vurgulayarak önemli bir noktaya parmak basmaktadır. Çünkü şimdiye kadar oluşturulan birliklerde, 3. sayıda da belirtildiği gibi sadece birbirine yakın çevrelerle sınırlanmış ve sorun geniş tartışılmamıştır. Böylece parçalanmaya mahkum olmuşlardır.

Diğer nokta da, derginin konu çeşitliğidir. Yeni konulara girilmelidir. Örneğin kadın sorunu özellikle Kürt kadının ulusal ve toplumsal kurtuluştaki önemi ve yeri; ayrıca son günlerde burjuva basınında sıkça güncelleştirilen Alevilik olayına nasıl bakıldığı ve değerlendirildiğine değinmelidir. Çünkü son günlerde özellikle alevilik olayı sömürgeci TC devleti tarafından sanki türkçülük ideolojisiymiş gibi kullanılarak Kürdistan Solu'nun bölünmesi hedeflenmektedir. Böylece Kürt alevileri gerçekliği göz ardı edilerek resmi ideoloji yerleştirilerek, asimilasyon hızlandırılmaktadır.

Ayrıca, Mart direnişleri ile ilgili bakış açısına katılmakla birlikte bu süreçte Türkiye Üniversitelerinde okuyan T.S'li sempatanlar olarak diğer güçlerle gerçekleştirilen birlikteliklerde, ilerde beraber iş yapabilme koşulları ve güven ortamlarının oluşturulması yönünde zeminlerin yaratılması noktasından hareket ettiğimizi belirtmek istiyorum. 16 Mart'ta Halebçe'yi anma ve Newroz'u kutlama eylemlerinde yaratılan birliktelikler, anlayış birliklerinin yakalanmasının tek yolu olmamakla birlikte, bunun ön adımlarından biri olmaktadır.

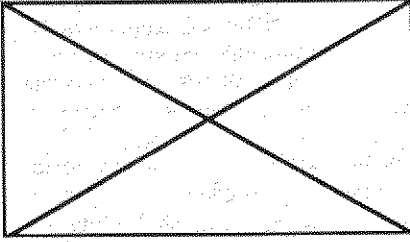
Başka bir konuda Kürdistan ve Dünyadaki konjektörel olayların yakından takip edilmesi; yazılan konularda güncelliğe önem verilmelidir. Ve sürecin gerekliliğine uygun politikalar üretilmesidir. Yaşanılan tıkanıkların bir nedeni de 'somut koşulların somut tahlil'lerin bilimsel olarak yapılmayışı ve güncel politikalar yaratılmamasıdır. Bu ise marksizmin özüne aykırıdır.

Zafer Kürdistan Halkının Olacaktır.

Dostaça Selamlar

Heval/Kürdistan

SELAM OLSUN SOSYALİZM YOLUNDA YÜRÜYEN ARNAVUTLUK VE KÛBA HALKLARINA !

Komünistler, koşullar ne denli olumsuz olursa olsun, tüm koşullar altında mücadele etme görevi ile bağlıdır. Paris komincileri görüşlerinin savunması için mücadele ettiler ve öldüler. Devrimin ve sosyalizmin bayrağı savaşılmadan teslim edilmez sadece korkaklar ve umutlarını yitirenler teslim olurlar; Komünistler ve öteki devrimciler asla.

Fidel CASTRO

İyice olgunlaşan 30 yıllık revizyonizm, sosyalizme ihanetini sürdürüyor, devrimlerinde dış etkenlerin rolünün büyüklüğü ve onun üzerine uygulanan revizyonist politikalar sonucu, uzun yıllardır sosyalizmden uzaklaşmaya başlamış olan Doğu Avrupa ülkeleri son bir hamle ile kapitalist sisteme entegre edildi.

SSCB'de sosyalist değerler önemli ölçüde erezyona uğratıldı. Emperyalizm ve kapitalizme karşı mücadelede her alanda tavizler verildi ve geri adımlar atıldı.

Emperyalizm de, revizyonizmin kendisine sunduğu olanakları ve tavizleri kullanarak sosyalizmi dünya üzerinden silmeye çalışıyor. Emperyalizm, özellikle Doğu Avrupadaki sahte sosyalist yönetimleri örnek göstererek "sosyalizmin iflas ettiği" tezine herkesi inandırmak istiyor. Ama bunu başaramıyor. Çünkü hala yer yüzünde dimdik duran ve sosyalizmden ayrılmayan güçler ve ülkeler var. Emperyalizm dünya halklarını aldatmak için bu son engelleri de ortadan kaldırmak amacı ile çetişli provakasyonlar tertipliyor. İşte Arnavutluk ve Küba'da gerçekleşen iltica eylemleri bu yöndeki provakasyon ve entrikalarının son örnekleridir.

2 Temmuz'dan sonra Arnavutluk'ta bir takım kişiler yabancı Büyükelçiliklere sığınarak yurtdışına çıkmak istediklerini duyurdular. Halbuki Arnavutluk hükümeti de 4 ay önceden isteyen herkesin yurtdışına pasaport alarak çıkabileceğini açıklamıştı. Bunun için yabancı elçiliklere sığınmaya gerek olmadığı açıktır. Buna rağmen elçiliklere sığınanlara pasaport verildi ve bunlar ülke dışına çıktılar.

Burjuva basını da adeta leşin etrafında dönüp uluyan çakallar gibi iltica olaylarını günlerce manşetlerden indirmede, verilmek istenen mesaj açıktı "Arnavutluk ve Küba yönetimleri de Doğu Avrupa'yı izliyor. Bunlar da yıkıldı ha yıkılacak. Halk sosyalizmden hoşnut değil. Herkes ülkeden kaçmaya çalışıyor, sosyalizmin son kataleri de çöküyor vb...."

Yine birkaç ay önce de, Arnavutluk'ta halkın ayaklandığı ve bu ayaklanmanın kanlı bir şekilde bastırıldığı basın ve yayın organlarından ilan edilmişti. (1) Habere kaynaklık eden de Yugoslav resmi haber ajansı idi. Ancak daha sonra Arna

vutluk'a giden gazeteciler ve oradaki yabancı diplomatlar bu haberleri yalanlamak zorunda kalmışlardı. Birinci provakasyon girişimi tutmamıştı.

Son iltica olayları ile birlikte yine bu tür haberler bu kez Avusturya haber ajansı kaynak gösterilerek duyuruldu. Yine çeşitli kentlerde gösteriler olduğu ve polislerin göstericilere ateş açtığı; sonuçta çok sayıda ölü olduğu iddia edildi. Ama ne yazık ki bu haberlerde ilki gibi yalan çıktı. Hiçbir gazete olayların resimlerini ve kesin ölü sayısını yayınlamadı sonradan haber kaynağında iltica eden kaçaklar olduğu anlaşıldı. Ayrıca hiçbir yabancı diplomat bu tür olayların doğruluğunu onaylayamadı. Açık ki burjuva basını ve emperyalizm tezgahladıkları oyunlara Arnavutluk ve Küba yönetimlerini yıpratmak ve baskı uygulayarak sosyalizmden vazgeçirmek böylece de dünya kamuoyunu sosyalizmin çöktüğüne inandırmaya çalışıyorlar.

Peki bu iltica edenler kimlerdi? Bunlar nasıl insanlardır? Gerçekten bunlar yönetimlerin "anti-demokratik" ve "Baskıcı" tutumlarına karşı çıkan; "özgürlük savaşçıları mı" idiler? Türkiye'ye gelen bir Arnavut ilticacı genç üzerindeki Michael Jackson tişörtünün Arnavutluk'ta bulunup bulunmadığını soran gazeteciye şu karşılığı veriyor. "Bulunuyor ama bunun için 15 gün çalıştım ve karaborsadan aldım."

Başka bir soru "Türkiyede mi kalmak istiyorsunuz, ya da başka bir ülkeye mi gitmek istiyorsunuz?" Cevap; Hep bir ağızdan "Amerika, Amerika" (Cumhuriyet 16 Temmuz 1990)

Bu kısa örnekler ilticacıların neyin özgürlüğünü istediklerini ve nasıl bir düşünce ve davranışa sahip olduklarını göstermeye yeter. On'lar, Emperyalizmin propagandalarına kanıp gidecekleri ülkelerde bolluk ve refah içerisinde yaşayacaklarını sanıyorlar. Biraz daha fazla rahatlık, biraz daha fazla yiyecek ve eğlence için; sosyal adalete dayanan onurlu bir toplumu bir yana bırakıp, pisliğe batmış Kapitalist toplumu seçiyorlar.

Eminiz ki herkesin kafasında şu soru oluşmuştur. Nasıl oluyor da sosyalist bir ülkede insanlar emperyalizmin propagandasına alet oluyorlar ve sosyalizm yerine kapitalizmi seçiyorlar? Yoksa bu ülkelerde mi halka gerçek sosyalist eğitim verilmiyor. İnsanlar hala sosyalist bir kişiliğe ve kültüre sahip değiller mi? Bu sorular elbette doğru yönde sorulmuş sorulardır. Ancak bir ülke ne kadar sosyalist olursa olsun, eğitim ve öğretim ne kadar gelişirse gelişsin; o ülkedeki tüm insanların otomatikman sosyalist bir kişilik kazanacaklarını düşünmekte o kadar yanlıştır. Hele emperyalist-kapitalist sistemin hala güçlü olduğu bir dönemde eksiksiz ve sorunsuz bir sosyalist gelişme mümkün değildir.

Bazı insanlar yönetimlerin eksiklikleri ve hataları yüzünden, bazıları ise kişisel yetersizlik, saplantılar ve bencillik nedeni ile sosyalizmden koştular. Aslında bunların sayısı Küba ve Arnavutluk'ta bir hayli azdır. Bunları esas alıp toplumun çoğunluğu hakkında yargılara varılmaz. Bu gün Eğer Küba ve Arnavutluk yönetimleri emperyalizmin oyunlarını boşa çıkarabilmişlerse bu Küba ve Arnavutluk halklarının bilinç düzeyinin ve sosyalizme olan inançlarının yüksek olmasındadır.

Bu gelişmeler sırasında yüzbin'den fazla Arnavut insanı, yönetimi desteklemek ve kaçanları kınamak için Tiran'da coşkulu bir gösteri düzenledi. Bu gösteri Arnavut halkının düşmanlara verdiği anlamlı bir cevap oldu. Daha önce 4 kişinin iltica etmesini bile manşet yapan burjuva basını, yüzbin kişinin yaptığı gösteriyi ya

hiç duyurmadı ya da bir kaç satırla geçiştirdi. Aslında sosyalistlerle diğer devrimcilerde bu dönemde kötü bir sınav vermişlerdir. Gerici ve kapitalist güçler dünyanın neresinde olursa olsunlar dostlarını desteklemekten geri kalmıyorlar. Sosyalistler ve diğer devrimciler ise bazı ufak tefek tavırlar dışında, enternasyonalist görevlerini çoğunlukla yerine getirmiyorlar. Küba ve Arnavutluk konusunda da aynı durum yaşandı. Tavırsız kalındı ya da çok cılız tavırlar alındı. Bundan böyle dünyadaki devrimci ve sosyalist güçlerle dayanışma daha ciddiye alınmalıdır. Hep birlikte daha kararlı ve güçlü tavırlar örgütlenmelidir. (2)

Arnavutlukta yaşanan iltica olaylarının hemen hemen aynıları bir de Küba da yaşandı ama Küba da Arnavutluk gibi bu oyunları bozdu. Castro'nun deyimi ile "Anti sosyal" unsurların emperyalizm güdümlü oyunları tutmadı.

Açıkça görüleceği gibi Küba ve Arnavutluk'a karşı girişilen bu karşı devrimci saldırılar, tesadüfi ve sıradan saldırılar değildir. Tam tersine bu saldırılar; Emperyalist-Kapitalist sistemin özellikle son yıllarda, bir bütün olarak sosyalizm ve devrim cephesine karşı giriştiği planlı saldırıların birer parçalarıdır.

Emperyalizmin şirin gözükmeye çalıştığı ve "Yumuşama", "silahsızlanma" oyunlarının sahnelendiği bir dönemde, elbette karşı devrimci çabalar askeri şiddetten çok politik-ideolojik ve ekonomik yöntemlerle yürütülecektir. Araçlar ise Para, yoğun propağanda, ajitasyon ve politik entrikalardır. Askeri tehditler de yok değildir. Bir yandan Yugoslavya, diğer yandan Yunanistan Arnavutluk'a tehditler savururken, Amerika ise dünden beridir Küba'ya karşı gösterdiği tehditkar tutumunu sürdürüyor. Revizyonist Gorbacov ekibi, emperyalizmle sahte barış ve silahsızlanma antlaşmaları imzaliya dursun. Emperyalizm saldırı politikasını zerrece değiştirmeden sürdürüyor.

KÜBA VE ARNAVUTLUK NEDEN FARKLI

Bütün tehdit ve yıldırmalara karşın, Arnavutluk ve Küba sosyalizmden dönmiyeceklerini, ülkelerinde; Glasnost ve prestroyka gibi revizyonist politikaları uygulamayacaklarını açıkladılar. Doğu Avrupa yönetimleri bir bir düşerken, iki ülke karşı tavrı aldılar ve bu tavırlarını da kararlı bir şekilde sürdürüyorlar.

Kapitalistler en çok Küba'dan umutluydular. Çünkü Küba'nın Sovyetler Birliği ile ilişkileri iyi idi. Özellikle ekonomik alanda S.B'nin Küba'ya önemli katkıları ol-maktaydı. Bu nedenle Küba'nın zorunlu olarak S.B'ni izleyeceğini düşünen Kapitalistlerin umutları suya düştü. Fidel Kastro, 1988 yılında revizyonizmle arasına bir çizgi çiziyordu. Kastro şöyle diyordu "Kapitalist politik reçetelere ihtiyacımız yok bizim, bunların hepsi fasa-fiso bunlar bitmez tükenmez dalevereler içerirler ve bir işe yaramazlar." (-Kastro Konuşuyor- Yaşam Yayınları s.22)

1989'da ise şöyle diyordu "SSCB'de bile ne kadar çok insanın o destansı halkın tarih yapan başarılarını ve olağanüstü özelliklerini inkar ve tahrip etmekte oluşları iğrençtir." (Granma 17 Aralık 89 Çev. T.Kurtuluş Dergisi Sayı 31)

Arnavutluk ise çoktandır, revizyonizme karşı ideolojik-politik mücadele yürütüyordu. AEP, bu konuda aşırı ve sosyalizmin kazanımlarına zarar veren bir takım tespitlere ulaşırsa da temelde sosyalizmi, M-L savunana bir konumda oldu ve M-L'in temel ilkelerine bağlı kaldı. Bundan dolayıdır ki, S.B ve D.Avrupa'da gelişen

sağ dalgı Arnavutluk kalesinin duvarlarına çarpıp geri döndü.

Aslında bu günlerde Arnavutluk ve Küba'da da, yanlışları düzeltme ve sosyalist demokrasiyi geliştirme çalışmaları var. Hatta bunlara reform da denilebilir. Her iki ülke halkı da hatalardan arınma ve toplumu dahada geliştirme konusunda bütün çarpıtmalara karşın özverili bir çalışma yürütüyor. en başta Komünist partileri kendilerini geliştirip yetkinleştiriyorlar. Yapılarını esnekleştirip daha da devrimcileştiriyorlar.

Sosyalist bir ülkede yönetim ve kurumlar veya politikalar sabit, değişmez değildirler. Zamanı geldiğinde, komünistler iç ve dış şartları gözönüne alarak eskiyen gerileyen yanlışları düzeltmelidirler. Sosyalist toplumda da çeşitli reformlara gidilebilir. Burada önemli olan reformun yönelimi, niteliği ve kimin inisiyatifinde geliştiğidir. Arnavutluk ve Küba'daki reformlar bu tipte reformlardır. Komünistlerin inisiyatifinde gelişmektedirler ve de sosyalist toplumun dahada mükemmelleşmesi-ne hizmet etmektedirler. Yoksa D.Avrupa gibi çöküşe değil, (3)

Peki neden Küba ve Arnavutluk D.Avrupa gibi çöküşe gitmediler. Veya S.B gibi sosyalizmden önemli tavizler vermediler. Bu elbette tesadüfi bir şey değildir. Bu farklılığın temelinde tarihten gelme ideolojik-politik ve ekonomik nedenler yatmaktadır. Bu gün farklılık en kaba gözlemlerle bile tespit edilebilecek bir durumdadır. Biz de, görülen temel farklılıkları D.Avrupa ile Arnavutluk ve Küba'yı karşılaştırarak vermek istiyoruz. S.B demiyoruz çünkü SB'de sosyalizmden önemli tavizler verilse de hala güçlü bir sosyalist birikim taşıdığına inanıyoruz. Aynı durum Bulgaristan içinde geçerlidir.

Küba, Arnavutluk ile D.Avrupa'nın çöken yönetimleri arasındaki temel farkları şöyle sıralayabiliriz:

I- D.Avrupa'da devrimler daha çok dış etmenlerin belirleyiciliğinde gerçekleşmişlerdir. Bu durum D.Avrupa'daki halkların devrimci-demokratik bilincinin zayıf olmasını getirmiş ve devrimlerin halka mal olmasını önlemiştir. İktidara yerleşen Komünist Partileri ise daha çok faşist işgalin kalkmasından sonra örgütlenmişler bu nedenle de bu partiler mücadele içerisinde çıkmış çelikleşmiş bir komünist örgütlülük niteliğine ulaşamamışlardır.

Arnavutluk ve Küba'da ise devrim kendi iç dinamikleri ile gelişmiş ve devrimle mücadele içerisinde çelikleşmiş bir parti veya örgüt önderlik etmiştir. Bu parti veya örgütler mücadele içerisinde halkı bilinçlendirip örgütlenmişler halkın desteği ile mücadele etmiş ve zafere ulaşmışlardır. Bu ülkelerde halk-başta işçi sınıfı olmak üzere -zafere sonra da kendi eserleri olan devrime sahip çıkıp geliştirmişlerdir.

II- Arnavutluk ve Küba'da Parti devrimin olduğu kadar toplumsal ilerlemenin, sosyalizmin inşasının da öncüsüdür. Bugünde her iki ülkede D.Avrupa ve SSCB'nin aksine Komünist Partilerinin öncü rolünün geliştirilmesi sözkonusudur. İki ülke komünist partileri de -eksik yanlış olmakla birlikte M-L ideolojisine, sosyalizmin teorii ve programına dayanmaktadır. Onlar "Emperyalizm ve proleter devrimler çağında" emperyalizmle stratejik uzlaşmaya gitmiyorlar. Emperyalizme ve kapitalizme karşı yığıtçe savaşıyorlar ve savaşan diğer ülke halklarını ve proletaryasını destekliyorlar.

Onlar sosyalist mülkiyete, proletarya diktatörlüğüne ve sınıfsız toplum gibi

sosyalizmin temel ilkelerine bağılı kalıyorlar. Onlar yalnız devrim yapmakla yetinmiyorlar. Devrimlerini ve halklarını sosyalizmin uzun vadeli hedeflerine, sınıfsız topluma yöneliyorlar, hedefler ve alternatifler sunuyorlar. Devrimden önce olduğu gibi bu dönemde de halklarını bilinçlendirip örgütüyorlar ve sosyalizm mücadelesine katıyorlar. Enver Hoca'nın şu sözleri söylemek istediğimizi çok iyi ifade ediyor. **"Sosyalizmi kitleler inşa eder Parti onları bilinçlendirir"**.

Bu nedenledir ki Arnavutluk ve Küba halkları komünist partilerin etrafında kenetlenmişlerdir. Bu nedenledir ki D. Avrupa gibi çökmüyorlar. Bilinir ki halkın desteğine sahip olmayan iktidarların ömrü fazla olmaz.

D. Avrupa'da ise M-L'i revizyona uğratan ve sosyalizmin hedeflerini çoktan terk eden sahte komünist partilerinin halka sunacakları bir hedef ve alternatif olmamıştır. Hedef ve alternatif olmayınca halkı bilinçlendirme, örgütlenme dolayısı ile mücadele olmamıştır. Böyle olunca da bu partiler halktan kopmuş halk başka arayışlara girmiş ve kapitalizme yönelmiştir. Yönetim iktidarını korumak için bir takım zorbalıklar uygulamıştır. Bu da bürokratizme ve halktan kopuşa neden olmuştur. Halk yönetime katılmamış bunun yerine "yönetici bilir" ilkesi geçirilmiştir. Bunun sonucunda da halk desteği olmadığı için D. Avrupa iktidarları birbiri ardına yıkılmıştır. Küba ve Arnavutluk'ta ise yönetimler dimdik ayakta. Bunun nedeni elbette bu ülkelerde halkın Komünist Partileri desteklemesidir. Bu da **"Parti ne istiyorsa halk onu yapar, parti de halkın istediğini"** ilkesinin uygulanmasının sonucudur.

Bundan başka her iki ülkede de parti dışında halkın örgütlendiği, yığınsal kitle örgütleri vardır. Halk bu yığınsal örgütler vasıtası ile yönetime katılır alınan kararları tartışır ve katkıda bulunur. Küba'da Devrimi Savunma Komiteleri, Arnavutluk'ta Demokratik Cephe, Kadın Örgütleri, Gençlik Örgütleri, Küba'da Köylü Örgütlenmesi, Arnavutluk'ta Köylü Kooperatifleri vb... bu örgütler her iki ülkede de hemen hemen benzer şekilde ve benzer amaçlarla çalışmaktadırlar. (4)

III- Her iki ülke de kendi olanak ve ihtiyaçlarına bağılı olarak bağımsız ve sosyalist mülkiyete dayalı bir ekonomi geliştirmişlerdir. Küba'nın S.B'den ekonomik yardım alması bu durumu değiştirmez. İki ülkede de temel sanayi dalları gelişmiş toprak reformu yapılmış ve tarım makinaleştirilmiştir.

Ekonomi merkezi planlama ile yönetilmekte, beş yıllık planlar; halkın ihtiyacı ve eleştirileri gözönüne alınarak yapılmakta ve halkın katılımı ile uygulanmaktadır. Her iki ülkenin de emperyalist ülkelere borcu ve ekonomik bağımlılığı yoktur. Gelir dağılımı sosyal adalet temelindedir. "Herkesten yeteneğine göre, herkese emeği kadar" ilkesi uygulanmaktadır. Kapitalist özel mülkiyet olmadığı için sömürü ve işsizlik bu toplumlara yabancıdır.

D. Avrupa'da ise kapitalizmle ekonomik ve sosyal bağlar hiç bir dönemde tam olarak koparılmamış sınıf farklılıkları giderilememiştir. Emperyalistlerden borç alınmış ve merkezi planlama bürokratik bir şekilde uygulanmış, bu günde tümünden terk edilmiştir. Kapitalist özel mülkiyete izin verilmiş; binlerce kişi işsiz kalmıştır. Bu ülkelerdeki gelir dağılımı da gittikçe dengesizleşmektedir. Bütün bunlar D. Avrupa'nın kapitalist sistemle birleşmesinin sonuçlarıdır.

IV - Küba ve Arnavutluk'ta başta ideolojik eğitim olmak üzere her türlü eğitim, öğretim ve kültürel gelişmeye büyük önem verilir. Halka sosyalist bir kişilik, ve bilimsel dünya görüşü kazandırmak için eğitim ve iş birlikte yürütülür. Toplum

la bireyin çıkarı birleştirilir. Ama bireyinde özgürce gelişimi sağlar. Özellikle son dönemlerde bu konuda var olan bazı eksikliklerde, giderilmeye çalışılmış ve daha iyi olanaklar yaratılmıştır. Her türlü gerici eğitim yasaklanmıştır.

D.Avrupa'da ise M-L ideolojisinden çoktan vazgeçilmiş, dinsel gericilik milliyetçilik, fuhuş, uyuşturucu vb. özel mülkiyet toplumunun hastalıkları halk arasında yaygınlaşmıştır. Toplum bunlara karşı eğitilmemiş kapitalizme hayranlık geliştirilmiştir. İnsanlar boğazından ve zevkenden başka birşey düşünülemez hale getirilmiştir. Elbette bunun suçu yönetenlerdedir. Onlar toplumu bu şekilde yönlendirmişlerdir.

Bu belli başlı noktalar neden Küba ve Arnavutluk'un D. Avrupa'yı izlemeyeceğini anlatmaya yeter. Yukardaki noktalar dikkatle incelendiğinde Arnavutluk ve Küba arasındaki şartıcı olmayan benzerlikler görülecektir. Şartıcı değildir, çünkü saydığımız özellikler sosyalist toplumların temel ortak özellikleridir. Şunu söyleyebiliriz ki ; gelecekte Küba ile Arnavutluk'un yakınlaşması sürpriz olmayacaktır.

SB'deki reformların dünya sosyalist hareketine sağladığı az sayıda faydalanan birisi de şudur: Artık yerel güçler, bir merkezden yönlendirilmeyip, kendi başarılarına ülkelerinin özgüline uygun, yaratıcı politikalar uygulama olanağına sahip olacaklardır. En azından bu olanak geçmişe oranla daha da artmıştır. Şimdiden bazı sosyalist güçler önceki dogmatik yaklaşımlarını görmüş ve düzeltme yoluna gitmişlerdir. Örneğin; Küba. F. Kastro bir konuşmasında özelleştiri sorununa değinirken bazı yanlışların altını çiziyor ve geçmiş dönemlerde "sosyalist ülkelerin olumsuz deneyimlerini kopya" ettiklerini kabul ediyor. Gerçektende geçmişte Küba SB' ile birlikte özellikle başka topraklar üzerinde bir takım yanlış tavirlara geliştirmiştir. Örneğin; Etopya'ya asker gönderme. Bugün bu hataların görülmesi sevindiricidir.

Yerel sosyalist ve devrimci güçlerin insiyatifinin gelişmesi "emperyalizmin can damarlarının kesilip, dünya üzerinden silinmesi" hedefine hizmet eder. Bu bir açıdan revizyonizmin stratejik slogan haline getirdiği; "Barış içerisinde bir arada yaşama" tezinine darbe indirecektir. Ama ne yazıkki dünya sosyalistlerinin tümünün dogmatizmden kurtulduğunu söylemek mümkün değildir. Dün SBKP'nin kuyruğuna takılıp gözleri kapalı giden bazı güçler, bugünde yine onların yolundan giderek ülkelerindeki burjuvaziyle uzlaşıyorlar. Sözde,"Yeni düşünceler" savunuyorlar. "Global" sorunlarla canla başla çarpışıyorlar. İşte dogmatizmin ve şablonculuğun yeni biçimi bu olmuştur. Bunlar iflah olmaz revizyonistlerdir. Türkiye'deki TBKP'de bu güçlerden birisidir.

Sonuç olarak;Bilimsel sosyalizmin doğruluğu, Arnavutluk ve Küba deneyleriyle pratik olarak bir kez daha ispatlanmıştır. Bugün revizyonist "yeni düşünceler" ve burjuvazinin iddialarının aksine toplumlari geri bıraktiran, onlari çöküşe götüren, sosyalist ilke ve uygulamalari değeldir. Yenilgiyi yaratan sosyalist ilkeleri revizyonistçe uygulayanlardır. Ama bunlar da tarihin sosyalizme doğru akışını durduramayacaklardır.

**YAŞASIN MARXSİZM-LENİNİZM VE SOSYALİZM!
YAŞASIN PROLETARYA ENTERNASYONALİZM!
YAŞASIN SOSYALİST ARNAVUTLUK VE KÜBA!**

M. Zilan

Ağustos 1990

AÇIKLAYICI NOTLAR:

(1) -AEP- MK Sekreteri ve Halk Meclisi Dışişleri Komisyonu Başkanı Foto Cami'nin Arnavutluk Radyo/TV'siyle yaptığı söyleşi'de Burjuva basınında Arnavutlukla ilgili çıkan yalan haberler konusunda şunları söylüyor: "Son günlerde Arnavutluk'a düşmanca uydurmalar arttı. Herkes olabildiğince yalana başvuruyor. Belgrad Radyo-TV'si ve Yugoslavya haber ajansı, İşkodra'da bir gösteri düzenlendiğini söyledi. Vatikan radyosu daha da ileri giderek bir ayaklanma olduğunu söylüyor. Yunanistan'daki şoven güçler ve gerici din adamları, azınlıktan dört gencin sözde traktörle sürüklenerek öldürüldüğünü iddia ediyor. Batılı bir haber ajansı, Tiran, İşkodra ve Vlor'a'nın merkezinde birçok kişinin asıldığını ve tüm hafta boyunca bu kişilerin yerlerinde asılı bırakıldığını söylüyor. Yani bütün bunlar çeşit çeşit yalanlar. (Çev. Özgürlük Dünyası S.16 syf. 5)

(2) - Bu noktada Devrimci Sol'un Romanya'daki karşı devrim hareketine karşı gösterdiği tavır belirtmek gerek. Bu tavır eksik te olsa ve birtakım yanlışlıklar taşısada sorumlu bir davranışı gösterir. Bazı anlayışlar bunu gelişigüzel eleştirdiler. Ama kendileri ise tavırsız kaldılar. Bilinir ki bazen en kötü tavır tavırsızlıktır.

(3) - Ramiz Alia Arnavutluk'ta meydana gelen değişimlerle ilgili şunları söylüyor:

"Marksizm-Leninizm öğretileri temelinde devrimimizi ilerletmek amacıyla bulunan yol ve yöntemler tabu değildir. Aynı şekilde, sosyalist gelişme ve koşullarımızın yapmaya zorladığı değişiklikler de kutsal şeyler değildir. Birakalım burjuvazi, ülkemizin uluslararası ilişkiler alanındaki faaliyetini ve dünyayla ilişkilerini geliştirmesini, Arnavutluk'un "kapılarını açtığı" biçiminde yorumlasın; birakalım ekonomi ve kültürümüzü geliştirmek ve halkın yaşam koşullarını iyileştirmek için yaptığımız değişiklikleri ve aldığımız önlemleri kendi özlemlerine göre yorumlasın. Bu bizi hiç kaygılandırmıyor; çünkü Arnavutluk ve Emek Parti'miz eskiden ne idiye şimdi de odur." (Ramiz Alia AEP-MK 8. Plenum Konuşması Çev. Ö.Dünyası S.16 syf. 10)

(4) - Kastro Küba'daki Halk Örgütlenmesini şöyle anlatıyor:

" Devrimimizin yarattığı güçlü kitle örgütleri de bu yaratıcı ruhun kanıtlarıdır: Devrimi Savunma Komiteleri, Kübalı Kadınlar Federasyonu, -tepeden inme bir örgütlenme olarak değil tabandan doğru örgütlenmedir bunlar- devrimin yarattığı örgütlenmelerdir. Ve köylü örgütlenmesi. Şimdi burada daha önceden de var olan işçilerin sendikalarda örgütlenmesi gibi örgütlenmelerden söz etmiyorum." (Kastro Konuşuyor -Yaşam Y.)

"GELENEK" YAZARLARINDAN HARUN KOÇAK'IN SÜRDÜRDÜĞÜ "KÖTÜ" BİR GELEN

F. Baran

"Ezen ülkelerin işçilerinin enternasyonalist eğitimi, zorunlu olarak, her şeyden önce, ezilen ülkelerin özgürlüğü ve ayrılması ilkesinin savunulmasını içermelidir. Yoksa, ortada enternasyonalizm diye bir şey kalmaz. Bu propagandayı yapmayan ezen bir ulusun sosyal-demokrati, emperyalist ve alçak saymak hakkımız ve görevimizdir" (LENİN)

İvme kazanarak güncellenen Kürt ulusal sorunu ulusal ve uluslararası düzlemde kendisini tartışıyor. Konuyla ilgili bulunanlar soruna kendi çıkarlarına uygun olarak çeşitli çözümler ortaya koyuyor. Türk burjuvazisinin bir kesimi bile, TC'nin bu ana kadarki tavrını "yeterli ölçüde çözücü" bulmayarak bir tavır değişikliğinin zorunluluğuna işaret ediyor. Ancak, tutumunda değişiklik olmayan bir taraf var: Atalarına rahmet okutacak denli ileri giden "Türk Solu", "Gelenekselleşmiş Türk solu tavrı"nı sürdürüyor.

Bu tavrın son örneklerinden biri "GELENEK"ın 16. sayısında Harun Koçak imzasıyla yer alan "ULUSALLIK DEĞİL- SINIF SALLIK" makedir.

Bu makale yeni bir şey içer-

miyor. Bilinenleri tekrar eden önceki türdeşlerinin tipik bir örneğidir. Makalede dile getirilen konulara ilişkin tartışmalar yeni değil, oldukça eskiye dayanıyor. Ve teorik olarak söylenmesi gereken hemen hemen her şey söylenmiş bulunuyor. Bunun için, yeni bir şey içermeyen adını andığımız makaleye karşılık vermek, bilinen şeylerin tekrarı olarak görülebilir. Ancak, soruna ilişkin tartışmalar yeniden başladığından, ve toptancı bir eleştiri gündeme getirildiğinden, daha da önemlisi genel doğrular "kötü niyet"e alet edildiğinden, bir sosyalist olarak sorun karşısındaki tutumumuzu yeniden ortaya koymak gerektiği inancındayız. Ayrıca, "geleneksel tavr" artık bütün sosyalistler tarafından benimsenmiyor; etkisi iyice kırılan ama varlığı ciddi bir tehlike oluşturan sosyal-şovenizmin üzerine gidilerek mahkum edilmesi kaçınılmaz bir görev durumunu almış bulunuyor. Güncellenen bir sorun karşısında sosyalizme leke süren bir tavrı mahkum etmek yalnızca ezilen ulus sosyalistlerinin değil, ezen ulus sosyalistlerinin de görevidir. Herkes bilir ki, iki ülke proletaryası arasında güveni sağlamak bu tavrın mahkum edilmesinden geçer.

Nedir bu "gelenekselleşmiş Türk Solu tavrı"?

Öz itibarıyla bu tavrı Kürt halkının kendi geleceğini istediği yönde belirlemesine karşı durur. "Simfalslık", "sosyalizmin çıkarları", "koşullar" vb. gerekçelerle Kürt halkının ayrı bir devlet olarak örgütlenmesini reddeder. Ezen ve ezilen ulusların bulunduğu bir devletin sınırları içinde "ayrılma" ya da "birlikte kalma" denildiğinde tek söz sahibi tarafın ezilen ulus olduğunu inkar ederek, ezenin de bu konuda söz söyleme hakkına sahip olduğunu iddia eder. Ezen ulus sosyalisti olarak kendi görevinin "ayrılma"dan yana tavrı belirlemesi gerektiğini anlayamayarak, ayrılmaya ilişkin kararın alınmasında kendisini de hesaba katılması gereken bir güç olarak görür. Bu tavrı sonuç itibarıyla, "ezilen"e göre değil, "ezen"e göre ayrılmamanın belirlenebileceği anlayışına varır.

Bu tavrı günümüzde de sürüyor.

Ve aslında burjuvaca olan bu tavrı "gelenekselleşmiştir." Kaynağı da, K. Kürdistan'daki ayaklanmalar karşısındaki Kemalist tutumun III. Enternasyonal içindeki sözcülleridir. Kendini bu "geleneksel tavrı"nın dışında ifade eden birkaç grubun olmasına karşın, bu tavrı Türk Solu içinde hala egemen tavrıdır. TKP'nin yapmış olduğu bu yanlış düzeltmek dururken, gerçeklere arka dönülerek ve genel doğrular bile kuşa çevrilerek, tavrın açmazları ve sosyal-şovenizm sürdürülüyor. Sözün özü, geleneksel Türk Solu tavrı somutta tuz-buz olurken, tavrın sürdürücüleri gerçekler karşısında görüşlerini gözden geçirip yeni çözümler ortaya

koymak yerine, çokça söylendiği halde gereklerinin yapılmadığı "somut koşulların somut tahlili"nden uzak, geleneği teori katına çıkarıyorlar.

Ulusal olan her şey milliyetçilik demek değildir.

Marx, proleter mücadelenin özünde enternasyonalist, biçimde ulusal olduğunu söyler. Enternasyonalisttir, çünkü: belli bir devleti hedef alsada dünya proletaryasının ortak düşmanı olan kapitalizme yönelir. Emperyalizm çağında dünya proletaryasının önemli bir mütelik daha ortaya çıkar: ulusal kurtuluş savaşları! Emperyalizme darbe vuran bu savaşlar dolaylı olarak proletaryanın savaşımında destektiler. Bu savaşlara önderlik eden marksist hareket ise, burjuva ulusalcılığı zemininde olmasına karşın devrimcidir ve sosyalizme açıktır. Bu anlamda, emekçilerin önderliğindeki ulusal kurtuluş savaşları da özünde enternasyonalisttir.

Bunun böyle olduğunu bilmeyen yoktur. Ulusal kurtuluşçu bir hareket de marksist olabilir (bu konuda yeterince örnek var sanırız). Hiç kimse, bu hareketler ulusal kurtuluş mücadelesi veriyor diye marksist değildir diyemez. Ama yazar, tezlerine kadar güvenmiş olacak ki, mevcut durumda TC'den ayrılmayı savunan bütün Kürt solunu "milliyetçi" diye adlandırarak marksist akımın dışına bırakmada bir sakınca görmüyor. Kuşkusuz, başından beri zeminini "ulusalcılık" olarak belirleyen grupların yanında, Türk soluna duyduğu güvensizlik sonu-

cunda ayrı bir örgüt olarak teşkilatlanmaya girişen ve zeminini "ulusal"lığa doğru kaydıran gruplar vardır. Bir yarıktan kurtulayım derken diğerine düşen grupların savunusunu yapacak, tutumunu haklı çıkaracak değildir. Tarihsel ve toplumsal koşullar gereği ulusun haklarını da savunmak diye bir görevle karşı karşıya bulunan bir sosyalist hareketin esas görevinin bilincinde olarak zeminini sınıfsallık olarak belirlemesi gerektiği inancındayız. Ancak, yazar ve benzerlerinin dışında çok kişi bilir ki, toptancı bir mantıkla "ulusalci" olarak adlandırılan Kürdistanlı tüm sol grupların ortaya çıkışı çokça söylendiği gibi "ulusallık" anlayışına değil, ulusal sorunun çözümüne ilişkin marksist teori ve pratiklerin somutta ayrı yorumuna tekabül eder. Denilebilir ki, Türkiyeli sosyalistlerin (geleneksel tavrı aşmamış olan sosyalistler(!)i kast ediyoruz) ulusal soruna ilişkin çözümlerinin güvenilmezliği ve sosyal-şovenliği Kürdistanlı sosyalistleri teorik farklılıklarına uygun olarak ayrı örgütlenmeye itmiştir. Nitekim, aralarında güven bunalımı olmayan(!) bir kesim Türkiyeli ve Kürdistanlı sosyalistlerin "örgütsel birliği" devam etmektedir.

Elbette, yazarın bu toptancı adlandırmasında "milliyetçi" zeminde olmadıklarını söyleyen grupların kendilerini açık ve net bir biçimde ifade edememeleri de rol oynamıştır. Kendi anlayışlarını yayın düzeyinde etkin bir şekilde ortaya koyamamaları, siyasal faaliyetlerinde zorunlu olarak ulusal motiflere ağırlık vermeleri, milliyetçi örgütlenmelerin önüne geçememeleri gibi.... Fakat bütün bunlar "doğru"da kalmak"ta ısrarlı ve konuya açıklık ge-

tirmede işinin ehli birinin kendi tezini doğru olarak ortaya koyması için kimin ne dediğini araştırması önünde engel değildir. "Sınıfsallığı" (aslında "sosyal-şovenliği" demek gerekiyor, daha yazının başında bu adlandırmada bulunmamızı yadırgıyarak bizi önyargılı olarak görenler olabilir ama adını andığımız makaleyi okuduklarında bize hak vereceklerine inanıyoruz.) kendinden menkul yazar, "farkı farkedemeyerek" rahatlıkla "ulusalci zemindedirler" diye toptan bir tanımlamada bulunabiliyor.

Yazarın kavrayamadığı şudur: Tarihi koşullar gereği ulusal kurtuluş savaşı vermekle karşı karşıya gelen marksist bir hareket bile, burjuva ulusalcılığını temel almak zorundadır. Ulusal demokratik güçleri demokratik devrime çekmenin başka yolu yoktur. Sosyalistler ütopyacı değildirler; toplumun gelişim düzeyine uygun düşen ihtiyaçları öne çıkararak amaçlarına varmak için dayanak yapmaya çalışırlar, yoksa onları atlayarak ya da yok sayarak değil. Eğer, ulusalcılıkla aynı yatağı paylaşıyor diye sosyalizmin bereketinin bozulacağından korkuluyorsa, korkulmasın, su katılmamış sosyalistler onu Hitler'le "paylaştıkları" yataktaki bıraktılar. Yok, sosyal-şovenizme dayanak aranıyorsa ona bir şey diyemeyiz. Fakat Lenin'in söyleyeceği birkaç söz var: Lenin, Doğu Halkları Komünist Örgütleri Konferansı'nda şöyle diyor:

"Doğu halkları arasında uyanan, uyanması gereken ve tarihsel yönden haklı olan burjuva ulusalcılığı temelinde dayanmamız gerekecek"

Ashında bu sözler ne demek

istediğimizi çok açık bir biçimde ortaya koymaktadır. "Sınıfsallık"ın da belli bir sınırı ve uygun düştüğü tarihsel-toplumsal koşulları vardır. Ancak yanlış anlaşılmamak, milliyetçilerimize prim vermemek ve ulusal kurtuluş savaşı yürüten sosyalistlerin nasıl bir "Sırat Köprüsü"nde olduklarını ortaya koymak için, Lenin'in söylediklerinin devamını da aktaralım.

"Ama aynı zamanda, her ülkenin emekçi yığınlarına ulaşmak ve onlara, anladıkları dilde tek kurtuluş umutlarının enternasyonal devrimin zaferine bağlı olduğunu, doğunun sömürülen yüz milyonlarca halkının tek dostunun enternasyonal proletarya olduğunu söylemelisiniz" (USUKH, sa. 334)

İnsan, yazar gibilerinin tutumu karşısında "bir zamanlar sosyalistler, gerçek enternasyonalistler vardı!" demekten kendini alamıyor.

Ayrılma hakkını esas almayan bir çözüm sosyalist çözüm olamaz

Ulusal sorunun çözüm biçimi Türkiyeli ve Kürdistanlı sosyalistler arasında anlaşmazlık yaratan konulardan biridir. Hatta iki ülke sosyalist hareketini örgütsel olarak da bölen konuların en başındadır, denilebilir. Sorun henüz çözüme kavuşturulmuş değil, "geleneksel tutum"lar devam ettiği müddetçe de çözüleceğe benzemiyor.

Yazar daha makalesinin başında "emanete ihanet olmaz" vari bir yaklaşımla TKP'den devr aldığı tutumuna uygun olarak "ayrılmayı" peşinen bir yana bırakıyor. Kimin kimden ayrılmak istediğine bakmadan, ayrılma is-

teğinin hangi tarihsel ve toplumsal koşullarda gündeme getirildiğini gözönüne almadan, ayrılma durumunda bunun zararlarının ne olabileceğini somut olarak ortaya koymadan, işine gelmediğinde elinin tersiyle ittiği genel doğrulara sığınarak ayrılmayı kesin olarak yadsıyor.

Şu pasaj yazarın gerçek düşünceleri hakkında önemli ipuçları veriyor.

"Elbete belli bir ülkede, herhangi bir dili konuşan, azınlık bir ulus oluşturan bir milliyet olan veya tüm bunların daha gerisinde bir nedenle toplumun tümünden ayrımlanabilecek bir grubun, grup milliyet, ulus olmasından kaynaklanan özelliklerini devam ettirmek istemesi en doğal haklıdır"

Bu tümcenin karışıklığı üzerinde durmayacağız. Yerli yersiz kullanılan ve anlamları yazarca malum deyimler ("grup" veya "tüm bunların gerisinde bir nedenle toplumun tümünden ayrımlanabilecek bir grubun" gibi) üzerinde de durmuyacağız. Şu kadarını söyleyelim ki, yazar sorunu anlaşılmaz kılmak için -çünkü yanlışını ancak bu anlaşılmazı yaratmakla gizleyebiliyor- elinden geleni yapıyor. Ulusal sorunun Leninci koyuş tarzı bundan daha iyi çarpıtılamaz! Ulusal sorunda leninst tavrı bir gerçeğe parmak basmak değildir. Dünyayı tanımlamakla onu değiştirmek arasındaki fark gibi, grup, milliyet, ulus"ların objektif durumlarından kaynaklanan özelliklerini devam ettirmek istemelerine işaret etmek ayrı şeydir. Bunların istemleri karşısında tutum belirlemek apayrı şeydir. İşte leninst tavrı bu nok-

tada somutlaşır. Bu istemlere yanıt olumlu mu olumsuz mu olacak? "Siz istemlerinizi dile getirmekte özgürsünüz, biz de reddetmekte"mi denilecek, yoksa "bu istemler sizin en doğal hakkınızdır, doğal hakları kullanmak için hiç kimseden izin alınmaz; biz nasıl ki isteğimizi yapmakta özgürüz ve bu özgürlüğü kullanırken size sormuyorsak, siz de istediğinizi yapmakta özgürsünüz" mü denilecek? Sorunun özü buradadır. Mevcut durumda emperyalistler bile UKKTH'ı tanıyor ama pratikte gereklerini yerine getirmiyorlar. Ulusal soruna sosyalist bakış açısı yalnızca uluslara "ulus" olmasından kaynaklanan özelliklerini devam ettirmek istemesini doğal bir hak olarak görmez. Burjuvazi de birçok gerçeğe parmak basıyor ama, bu onu burjuvalıktan kurtarmıyor. Ulusal sorunun sosyalist çözümü, uluslara (yazarın ifadesiyle "azınlık bir ulus" olsa bile) ayrılıp ayrı bir devlet şeklinde örgütlenme hakkını da tanır. Yazarın belirtmiş olduğu çerçeveye ise ancak "ulusal azınlıklar" için geçerli olabilir. UKTH denildiği zaman akla gelen ilk şey, ulusal hakları elinden alınmış, ulusal baskı altında tutulan bir ulusun egemen ulustan ayrılarak bağımsız bir devlet şeklinde örgütlenmesidir. Bu hakkı içermeyen bir çözüm sosyalist çözüm olamaz. Çünkü, bu hakkı her zaman kullanabilecek özgürlüğe sahip olan uluslar ancak birbirine güven duyarak bir devletin çatısı altında hiçbir zorlama olmadan gönüllü olarak bir araya gelebilirler.

Yazar bunu kavrayamadığı gibi, sorunu doğru olarak ortaya koymuş birinin edasıyla ileri sürdüğü burjuva

çözümü çok görerek "ancak" kaydını düşüyor ve şöyle devam ediyor:

"Ancak, bir hakkın kullanımından ortaya çıkan sonuçların bu kez burjuvazi tarafından kullanılıyor olmasına karşı çıkmak da sosyalistlerin görevidir."

Kişinin kendi çözümünde ıçten olması kendisiyle barışık olmasıyla ilişkilidir. Yazar kendi çözümüne ilişkin olarak ıç barışını bile sağlamış değil. Marksizm-leninizme bulaşan her insan, ulusal sorunun burjuva bir sorun olduğunu bilir. Çağımızda bu sorunu çözmek proletaryanın omuzlarında kalmışsa bu, burjuvazinin kendi tarihsel görevine ihanet etmesindedir. Yazarın kendisi de bunu makalesinin ilk paragrafında belirtiyor olmasına karşın ikinci paragrafında şunu söyleme cesaretini gösterebiliyor: (Eğer) **"...bir hakkın kullanımından ortaya çıkan sonuçlar (...) bu kez burjuvazi tarafından kullanılıyor"sa "buna karşı çıkmak (...) sosyalistlerin görevidir."**

Her şeyden önce "bu hakkın kullanımından ortaya çıkan sonuçların" ne olduğunun ortaya konulması gerekiyordu. Yazar bu konuda bir şey söylemiyor. Nedir bu sonuçlar? Her ulusun özgürce kullandığı "ulusal haklar" değil mi? İyi ama, bunlar yalnızca burjuvazinin kullandığı haklar değil ki. Burjuvazinin de içinde bulunduğu bütün ulusun haklarıdır. Proletarya bu haklardan yararlanmıyor mu? Günümüz Kürdistan'ındaki burjuvazinin konumunu bilen herkes, ulusal hakların burjuvazinin davasına değil, emekçilerin davasına iticilik kazandırdığını bilir. Ama yazarın niyeti doğruyu bul-

mak değil, "ancak"lardan sonra yaratıldığı hayali şeylerle bilinen bir yanlış sürdürmek, sözümona bu yanlışların doğru olduğunu kanıtlamaktır.

Yazarın bu saptaması yeni değildir, kökleri RSDİP içindeki sapmalara kadar iner. O zamanda "sınıfsallık" adına sosyal-şovenizmi savunanlar vardı. Finlandiya'nın ayrılığı gündeme geldiğinde tıpkı yazar gibi "sonradan ortaya çıkmış ve henüz duası okunmamış" (Lenin) ezen ulus milliyetçileri hep bir ağızdan şöyle bağırıyorlardı: "Burjuvaziye mi bu hakkı tanıyacagız!!!"

Buraya kadar yazardan aktardıklarımızı okuyan biri "iyi de, ayrılmaya karşı çıktığını nereden çıkarıyorsunuz?" diye bir soru sorabilir. Düşüncesini ince bir sosyal-şovenizmle örten yazar, makalenin ileriki bölümlerinde bunu açıkça söylemekte bir sakınca görmüyor.

"Daha değişik bir ifadeyle, ulusal sorunun değişmez çözümü, ayrılmak, siyasal sınırlar çizmek, her ulusal farklılığın ayrı yasama ve yürütme özgürlüğüne doğrudan karşılık geldiğini düşünmek değildir." diyor yazar.

Aslında sorunun gerçek çözümü tam da böyledir. "ulusal" olan bir sorun gerçek anlamda böyle çözülür. Bir ulus, gönüllülük esasları üzerinde diğer çözüm biçimlerini kabul etmiyorsa, bu çözümden başka çözüm biçimleri zorlama olacaktır. "Zor" a dayanan bir çözüm biçimi de leninci bir çözüm biçimi değildir. Lenin, "ulusal sorun gerçek anlamda sosyalizmde çözülür" derken, kapitalizm koşulların da ayrılma hakkını içermeyen en iyi çözüm bi-

çiminin bile yeterli olmadığını, ayrılma hakkını da içeren ve gönüllülük esasları üzerinde diğer çözüm biçimlerine de açık olan tek gerçek çözümün ancak sosyalizm koşullarında olabileceğini anlatmak ister.

Ama yazar buna değinmiyor. Bilmediğinden değil, işine gelmediğinden. Koşullara göre çözüm biçimlerinin hepsini değil, yalnızca birini alıp kendi anlayışına dayanak yapmaya çalışıyor. Şöyle sürdürüyor:

"Bu anlamda ulusal sorun yerellik özeliği ağır basan somut çözümlere muhtaçtır. Ancak bu, teorik olarak da olsa, özgünlüğün sınızsız zenginliği demek de değildir."

Yazar, burjuvaziyi ulusal haklarından etmekle kalmaz, diğer kesimleri yerellik denilen alana kısırdıktan sonra giderek bu yerelliği de sınırlar. İnsan sormaz mı, bu "özgünlüğün sınırsız zenginliği" (aslında belirlemenin kendisi somut hiçbir anlam ifade etmiyor, çünkü "özgünlüğün sınırsız zenginliği" diye bir şey olamaz; özgünlük zaten zenginliğin sınırıdır) kimin yararına kısıtlanıyor? Egemen ulusun adına mı? yoksa egemen ulus proletaryasının egemen ulustan oluşmasından kaynaklanan şovenizmi adına mı? Şovenizmin burjuvaziye özgü olmadığı bilinen bir şeydir. Sosyalizm koşullarında bile "büyük ulus", "egemen ulus" hastalığına kapılan komünistlerin küçük ulusların haklarını kısıtlamaya kalkışarak şoven bir tavıra girdikleri bilinmeyen bir şey değildir. Yazarın bu belirlemesi tam da bu hastalığa karşılık düşüyor. Ve anlatmaya çalıştığı tek şey, tek çözüm biçiminin ayrılmak olmadığı değil, ezilen bir ulusun hangi

koşullarda olursa olsun ayrılamaya çağır!

Gerçek düşüncesini daha fazla gizleyemeyen yazar şunu söylüyor:

"Har şeyden önce, Türkiye'de iktidarı alacak partinin gerçek dayanağı olan işçi sınıfını örgütsel olarak bölecek her türlü formülesyonunun en baştan reddedilmesi gerekiyor."

Yazar görevini eksiksiz yerine getirmiş biri gibi bunları söyledikten sonra Kürt halkına revak gördüklerine geçiyor. Ama biz, bu noktayı kolay kolay atlayamayız. Çünkü yazar, Stalin'in bir tümcesini makalesinin başına yerleştirerek bundan pay çıkarmaya kalkıyor. Stalin, çeşitli sınıflardan oluşmuş ulusun haklarıyla sosyal-demokrasinin ödevlerinin iki ayrı şey olduğunu belirtiyor. Bu sözlerden ayrılmaya karşı çıktığı sonucunu ise ancak yazar gibi "hak" ile "görevi" birbirine karıştıran sosyal-şovenler çıkarabilir. Oysa Stalin'in bu konudaki düşünceleri biliniyor. Devrimden çok sonraları bile (1924 sonrasında), sosyalizmle beraber ulusal sorunun çözüldüğünü, hiçbir ulusun ulusal baskı altında bulunmadığını, bunun için UKKTH'nın gereksiz hale geldiğini söyleyerek, Sovyet Anayasası'ndan 17. Madde -ki bu madde her cumhuriyete SSCB'den özgürce çıkma hakkı tanı- nin çıkarılmasını isteyenlere karşı durarak bu maddenin kalması doğrultusunda çaba harcar ve bu öneriyi gündeme getirenleri "büyük Rus sosyal-şovenleri" olarak adlandırır.

Yine Stalin'in Finlandiya sorunu karşısındaki tavrı da açıktır. 1917 Mayıs ayında Stalin, tarafından hazır-

lanan ulusal sorun üzerine raporda şöyle deniyor:

"Biz şu anda, Finlandiya halkı ile Geçici Hükümet arasında somut bir çatışma karşısında bulunuyoruz. Finlandiya halkının temsilcileri, sosyal demokrasinin temsilcileri, Geçici Hükümetten, halka, Rusya'ya katılmadan önce yararlandığı hakların geri verilmesini istiyorlar. Fin halkının egemenliğini tanımayan Geçici Hükümet bunu kabul etmiyor. Biz, hangi yanı tutmalıyız? Elbette Fin halkının yanını, çünkü herhangi bir halkı zorla bir devletin çerçevesinde tutulmasının kabul edilmesi akıl almaz bir şeydir." (USSS, sa.82)

"...herhangi bir halkın zorla bir devletin çerçevesinde tutulmasını..." Bolşeviklerin akli almıyordu. On yıllardır cendere içine alınan ve bu cendere içinde tutulması için "uğruna fetihler" düzenlenen bir halkın isteklerini kanla bastırmayı sizin aklınız alıyor mu bay Koçak? Makalenizden anlaşılıyor ki, bunda bir sakınca görmüyorsunuz. Ama her şeyin bir bedeli vardır. Stalin bu bedelin adını şöyle koyuyordu:

"Eğer bunu yapmazsak (yani Fin halkının yanı tutulmazsa) kendimizi emperyalistlerin değirmenine su taşıyan kimseler durumunda bulabiliriz. Eğer biz sosyal-demokratlar Fin halkının kendi ayrılma isteğini dile getirme ve bu isteği gerçekleştirme hakkını reddedersek, bunun sonucu, kendimizi Çarçı siyasetin sürdürücüleri durumunda buluruz." (ags.sa.83)

Şimdi yazara, "Kürt halkının ayrılma isteği karşısında burjuvaziyle aynı dili konuştuğunuz için kendinizi kemalist siyasetin sürdürücüsü olarak

görmüyormusunuz"? diye bir soru sormak hakkımız değil mi? yoksa çok ileri mi gitmiş oluruz? Hiç sanmıyoruz. Bu tavrın, on yıllardır Kürt halkının yok olması pahasına mevcut statükoyu devam ettirmek isteyen ve bunun için her türlü katliamı yapmaktan geri kalmayan emperyalizmin ve onun işbirlikçisi durumundaki sömürgeci devletlerin değirmenine bal gibi su taşımaktır. Yazarın şu belirlemesine tamamen katılıyoruz. "...doğruda kalabilmek için, iyi niyet yeterli olmuyor." Kendisi de pekala iyi niyetli olabilir. Hatta Kürt halkının ayrılmasına karşı çıkarken onun içinde bulunduğu sefaleti düşünerek, "bizim olanaklarımız var, bunları Kürt halkının hizmetlerine sunarak medeni milletler seviyesine çıkarabiliriz" diye düşünmüş olabilir. Ama bu iyi niyetli düşünce bile, ayrılmak isteyen bir halkın iradesine ket vurmak, mevcut durumdan yarar umanların çıkarlarına hizmet etmekten başka bir anlama gelmez. teorinin uygulamaya yansıyan anlamı budur.

Devam edelim.

Yine Stalin. Kafkas-ötesi halklarına ilişkin olarak şöyle der:

"Kendi payıma. örneğin ben, Kafkas-ötesi ile Rusya'nın ortak gelişmesini, proletaryanın bazı savaşım koşullarını vb. gözünde tutarak, kaskas-ötesi ülkelerinin ayrılmasına karşı çıkabilirim. Ama eğer Kafkas-ötesi halkları gene de ayrılmak isterlerse, bizden yana hiçbir muhalefete rastlamaksızın, elbette ayrılacaklardır." (ags.sa.83)

Paragraf yorum yapmayacak kadar açıktır. Ayrılma kararı yanlış olabilir. Gerçekten, böyle bir ayrılma,

eğer emekçilerin sağlam bir örgütlülüğü yoksa burjuvazinin işine gelebilir. Sosyalistler bu zararlara işaret ederek ayrılmaya karşı olabilirler. Ama bu karşı çıkış sosyalistler tarafından asla zor'a vardirolamaz. Eğer ezilen ulusun çoğunluğu ayrılmadan yana karar almışsa, ne kadar iyi niyetli olursak olalım, Stalin'in dediğı gibi, sosyalistlerden yana hiçbir muhalefet olmaz. Eğer yazarın çözümü bu çerçevede olsaydı söyleyecek sözümüz olmazdı. Fakat ne yazarın ortaya koyduğu anlayış ne de "aneak" kaydından sonra söyledikleri buna uyuyor. Stalin ayrılmadan sözediyor ve anlayış olarak karşı olsa da fiilen engel olunamayacağına işaret ediyor. Yazar ise bunu reddediyor. Yazar ayrılma hakkını kayıt altına alıyor; Stalin ise karşı olmayı... Ayrılma hakkını tanımak ve bunu savunmak ezen ulus sosyalistlerinin görevidir. Ezilen ulus ayrılmak istiyorsa buna karşı durulmaz, bu "mutlaktır". Mutlak olmayan bu hakkın kullanımıdır. Ezilen ulus isterse ayrılmaz, bu, tamamen onun baskı altına alınmamış özgür iradesine bağlıdır.

Diyor ki Lenin:

"Ezilen ülkelerin işçilerinin enternasyonalist eğitimi, zorunlu olarak, her şeyden önce, ezilen ülkelerin özgürlüğü ve ayrılması ilkesinin savunulmasını içermelidir. Yoksa, ortada enternasyonalizm diye bir şey kalmaz. Bu propagandayı yapmayan ezen bir ulusun sosyal-demokratını, emperyalist ve alçak saymak hakkımız ve görevimizdir.

Sosyalizmin gerçekleşmesinden önce ayrılma olasılığı binde bir olması durumunda bile, bu istem, mutlak bir istemdir."

(ags. sa. 244)

Bizden önce ezen ulus sosyalistlerinin bay Koçak'a Lenin'in bu sözlerini anımsatması gerekiyor. Bazı şeyler, üzerinden yıllar geçmesine karşın değerlerinden bir şey yitirmezler. Tıpkı Lenin'in sözleri gibi... Ama bazı kimseler de sınıf mücadelesinde kutup yıldızı değerinde olan ve yaşam tarafından onlarca kez doğrulanan bu sözlerin değerini anlamazlar. Tıpkı yazar gibi...

"...biz ancak gönüllü bağlara değer veririz; zorlayıcı bağlara değil. Her nerede uluslar arasında zorlayıcı bağlara tanık olursak, gerçi her ulus ayrılmak zorundadır diye bir görüşte direnmeyiz, ama her ulusun siyasal kaderi tayin hakkında, yani ayrılma hakkında kesinlikle ve kuvvetle direniriz." (.UKH, sa.172)

Yazar ortada bir eşitsizlik ve zorlayıcılık görmemiş olacak ki, ayrılmaya kesinlikle karşı çıkıyor. nedenini de işçi sınıfının bölüneceğine bağlıyor. Sormazlar mı, mevcut durumuyla bir hiç olan sınıfın birliği ne adına korunmak isteniyor? Bu gerekçeyle "vatanın bölünmez bütünlüğü" arasında ne gibi bir fark var? gerçekten arzulanan sınıf birliğinin korunması mı (ki, biz şu anda, aynı anda işbaşı yapıp, aynı anda işi bırakan birliği ancak bu 8 saatlik süre içinde fabrikalara doluşmak olan bir birlikten başka bir birlik göremiyoruz), vatan birliğinin idamesi midir?

Bu koşullarda ayrılma istemi haklı ve mutlak bir istemdir

Marksist-leninist anlayışta ulusal sorunun çözüm biçimi tek değildir. Ulusal soruna ilişkin teori ve pratikler

bunun en iyi kanıtıdır. Bu değişik çözüm biçimleri içinde bulunulan tarihsel-toplumsal ve siyasal koşullara göre şekillenir. Tarihsel ve toplumsal koşulların belirli bir döneminde ilerici rol oynayan çözüm biçimi değişik koşullarda gerici olabilir. Sosyalistlerin tavrı da mutlak değildir. Öyle koşullar olur ki, ayrılma koşullarına karşı durulabilir. 19.yy'da Çarlığın ileri karakolu durumundaki Çeklerin bağımsızlık istemi, Çarlığı güçlendirme, diğer halkları baskı ve egemenlik altına alma amacı güttüğü için Marx tarafından desteklenmemiştir. Ama daha ileri bir toplumsal yapıya ve kültürel üstünlüğe sahip olan Polonyalıların bağımsızlık istemini haklı bulmuştur. Buna bağlı olarak, İrlanda-İngiltere hakkında Marx'ın söyledikleri herkes tarafından biliniyor. Ayrıca, özelde Finlandiya, genelde emperyalizme karşı gelişen ulusal kurtuluş savaşları hakkında Lenin'in söyledikleri ve Stalin'in yukarıda andığımız sözleri bilinen ve üzerinde anlaşılan şeylerdir. Bütün bu teori ve pratikler sosyalistlerin ulusal soruna ilişkin olarak perspektifini oluşturur. Bu perspektifi belirleyen koşullardır. Marksistlerin tavrını belirleyen ise, istemin niteliğidir. Marx, Çeklerin istemine tarihsel gelişme önünde engel oluşturan gerici bir istem olduğu için karşı çıktı. Polonyalıları ise tarihsel gelişmeye ivme kazandıracak ilerici bir istemde buldukları için destekledi. Lenin ile Stalin'in karşı çıkış ya da destek verişleri de bu anlayışa dayanıyordu.

Yazarın özellikle belirtmek istediği gibi, ulusal soruna ilişkin marksist anlayış istenildiği gibi

yorumlanacak bir şey değildir. Tam tersine bilinçli ve istemin oynadığı role göre belirlenen haklı bir çözüm anlayışıdır. Ayrıca, marksistler, sorunun göndeme geldiği koşulları ve bu koşullarla uygunluğunu ya da uygunsuzluğunu ortaya koymadan "zararlıdır" deyip geçmezler.

Bu nokta yalnızca yazarın anlamakta güçlük çektiği bir nokta değildir. Geleneksel olarak adlandırdığımız tavrın bütün sürdürücüleri -bilinçli ya da bilinçsiz- büyük bir yanlış içindedirler. Eğer sorun sosyalizm koşullarında tartışılıyor olsaydı, bu karşı çıkışlar yerinde olabilirdi. Oysa sorun kapitalizm koşullarında tartışılıyor ve ayrılma istemi hem tarihsel hem de toplumsal olarak haklı ve yerinde bir istemdir. Tarihsel olarak haklıdır, çünkü; hakları elinden alınmış, ekonomisi talan edilmiş ve köleliğe mahkum edilmiş bir halk, artık ulusal şuru doğrultusunda içinde bulunduğu ilişki biçimini yadsımakta kendi geleceğini istediği yönde belirlemek için başkaldırısı cesaretini göstermektedir. Toplumsal olarak ilerici bir istemdir; çünkü; benimsemediği yalnızca ulusal baskıya boyun eğmek değildir, o, aynı zamanda sömürgecilere ve onların yerli işbirlikçilerine de "kafa" tutmakta, gerek siyasal gerekse ekonomik yaşamda demokratikleşmeyi arzulamaktadır.

Eğer ayrılma istemi tarihsel gelişmenin önünde engel oluştursaydı (daha geri bir ekonomik ve siyasal-toplumsal düzene doğru), eğer bu istem başka halkları tahakküm altına alma amacı gütsaydı, eğer bu istem gerici devletlerden birinin çıkarlarını kollama ve koruma niteliğinde olsaydı, eğer bu

istem gelişen sınıf mücadelesi önünde fiili bir engel oluştursaydı; ve eğer bu istem kurulu düzeni geriletme yerine geliştirip güçlendirseydi, hiç kuşkusuz ezen ülke sosyalistlerinden önce buna karşı çıkmak bizim görevimiz olurdu. Öyle bir durumda ya biz kendimizi bu isteme kapıtırarak ülkelerimizden vaz geçer milliyetçi olurduk ya da milliyetçiliği bir yana bırakarak enternasyonalist olurduk. Fakat ne istemler bu niteliktedir ve ne de biz böyle bir tercihle karşı karşıya gelmiş durumdayız. Tam tersine, kapitalizm koşullarında mutlak olan olumlu bir istem karşısında böyle bir tercihle karşı karşıya gelmiş bulunanlar geleneksel tavrın sürdürücüleridir. Ya emperyalizme, sömürgecilığe ve yerli gerici güçlere darbe vuracak, kapitalizmin sömürü alanlarını daraltacak ve çöküşünü hızlandıracak, proletaryaya destek olacak bir istemin yanında yer alıp enternasyonalistliği ya da bu istemi reddedenlerin yanında yer alıp-ki şimdiki durumda böyledirler-sosyal-şovenliği tercih edecekler.

Yazar, tutumuyla tercihinin hangi yönde olduğunu ortaya koymuş bulunuyor. Koşullara göre çözüm demesine karşın, sorunun hangi koşullarda gündeme getirildiğini bile ortaya koyma cesaretini gösteremiyor. Sosyal-şovenizm ruhuna öyle bir işlemiş ki, ayrılma isteminin sosyalizm koşullarında değil, kapitalizm koşullarında gündeme getirildiğini fark edemiyor. Tartışma götürür örnekler vererek teorisini dayanaklandırmaya çalışıyor. Vietnam ve Sovyet ordularının başka ulusların topraklarında olmalarını ulusların kendi kaderini tayin hakkı açısından izah

edemiyor ama sınıfsallık adına doğru buluyor. Diyelim ki, yazar, sınıfsallık adına bu örnekleri doğru buluyor ve sınıf dayanışmasının bu örnek tutumu karşısında Sovyet ve Vietnam ordularını destekliyor. Peki ya Kürdistan'daki ordularını ne adına destekliyor? Yoksa yazar sınıf olsun da ne olursa olsun, ister proletarya ister burjuvazi mi demek istiyor?

Yazar, tezini, Stalin'den aldığı sözlere dayandırmaya çalışıyor. Ama bu sonucu yine o ünlü (ancak) deyimini kullandıktan sonra varabiliyor. Ayrılma sorununu kapitalizm koşullarında değil, sosyalizmde ileri sürülen bir istem gibi ele alıyor. Elbette ki bu yaklaşımı nedensiz değildir. Sosyalizm koşullarında ortadan kalkmayan ama gereksiz hale gelen ayrılma hakkını kapitalizm koşullarında da geçerli saymasının altında sosyal-şovenizm yatıyor. Bu şoven formüllerini ancak kapitalizm koşullarında mutlak olan ama sosyalizm koşullarında mutlak olmayan önermelere dayandırmakla savunabiliyor.

"Ve aslında gerçek tam da böyledir" (yani Stalin'in dediklerinden hareketle çıkardığı ayrılmama sonucu) dedikten sonra, genellemelere karşı olmasına karşın şöyle bir genellemede bulunuyor:

"Sınıf çıkarlarından bağımsız bir toplumsal sorun düşünülmediği müddetçe de böyle olması gerekir."

Gönül isterdi ki, şu yeryüzünde emek bayrağı dalgalansın, ulusal diye hiçbir şey kalmasın, dünya ulusu olarak örgütlenen insanlığın biricik ülkesü doğayı altetmek olsun. Fakat, gönlün istediğini evreni fethetmiş insa-

noğlu henüz gerçekleştirmiş durumda değil. İnsanoğlunu fezanun disipisizliğine fırlatan rampalardan biri bilim ve teknik ise diğeri de sömürüdür. İnsanlar arasındaki bu sömürü ilişkisi ise kendini çeşitli biçimlerde gösteriyor. Bir yanda emekçi sınıfın emeğinin gasbı, diğer yanda sömürge halklarının talanı... Ve dünyayı cenete çevirmek isteyen biri eğer bilimsel düşünceyi taşıyor iddiasında ise, olması gerekene göre değil, olana göre hesap kitap yapmak zorundadır. Bütün bu olanaklar da sınıfa göre açıklanamaz. Çağımızda sınıfsal olanın yanında ulusal olan şeylerde vardır. Önemi azalmış da olsa marksistler bunu görmezlikten gelemezler. Eğer sınıfsalın dışında hiçbir şey dikkate alınmıyorsa, yazarın şu sorulara açıklık getirmesi gerekecek.

Afgan krahını destekleyen, Finlandiya'ya bağımsızlık tanıyan, kemalistlere arka çıkan Lenin sınıf çıkarlarını gözetmedi mi? Stalin'in Gürcistan operasyonunu kınayan, sınıf çıkarları uğruna Polonya'ya giren ama daha sonra bunun özeleştirisini yapan Lenin, sınıf çıkarlarına ihanet mi etti? Hitler'le yapılan anlaşma-birçok halkın ege-menlik altına girmesine neden olan bu anlaşma bir suç ortak olma anlamına mı geliyordu? Yunanistan'ın Yalta'da bırakılması sınıf çıkarlarına ihanet değil miydi?

Yazarın mantığı ile bunlara açıklık getirilemez. Sınıfsal olmayan her şey yazarca çözümü ve izahı naim mümkün şeylerdir. Bu koşullarda mutlak ve haklı olan bir istem karşısında fiilen haksızların saflarında bulunması da bundan kaynaklanıyor.

Ayrılmanın birilerine zararı vardır ama proletaryaya değil

Ayrılma isteminin yararlı mı zararlı mı olduğu, kimin için kimden ayrılma sorusuna verilecek yanıtla ortaya çıkar. Birileri ayrılmayı savunuyorsa kuşkusuz bundan yarar umduklarındandır. Birileri de ayrılmaya karşı duruyorlarsa çıkarlarının birlikte kalmakta olduğundandır.

Sorun kapitalizm koşullarında tartışıldığından, ezilen ulusun ayrılması ezen ulus burjuvazisinden ayrılma anlamına gelir. Yazarın ileri sürmüş olduğu proletaryanın sınıf çıkarları gerekçesi ise aslında, burjuva çıkarlarının korunmasına hizmet eder. Bu koşullarda bizim istemimiz ise burjuvaziye değil ezilenlere hizmet eder ve istemimizin gerçekleşmesi durumunda en azından orta-doğu çapında gerici güçlerden biri ağır yara almış olur.

Stalin Fas vb. sömürgelerin Antant'tan ayrılmasına karşı değildi, tam tersine Fas'ın ayrılması için elinden geleni yapıyordu. Çünkü, Fas'ın ayrılması durumunda zarar görecektir olan Antant olacaktır. Ama çevre ulusların SB'den ayrılmasına karşı çıkıyordu. Çünkü, çevre ulusların ayrılması durumunda genç SB güçten düşecek ve proletarya iktidardan alacağı edilebilecekti.

Bizce "sınıfsallık"tan anlaşılması gereken budur.

Ama, devrimden önce, eğer men ulus şovenizmine yakayı kapıran bazı Rus sosyalistleri tıpkı yazar gibi emekçilerin çıkarları gerekçesiyle ezilen halkların Çarlıktan ayrılmasına karşı çıkıyorlardı. Oysa Lenin aynı ka-

mada değildi. İsveç-Norveç örneğini vererek şöyle diyordu.

"Uygurlık, demokrasi, ya da emekçi sınıfın çıkarları, bu ayrılıştan zarar mı gördü? Asla! Gerek İsveç, gerek Norveç, Rusya'dan çok daha uygardılar.

Ulusal-toplulukların "siyasal kaderlerini tayin etmeleri", hem-dil açısından, hem başka bakımlardan birbirlerine çok yakın olan bu iki ulus arasında gönüllü iktisadi bağları, kültürel dostluğu ve karşılıklı saygıyı güçlendirmiştir. İsveç ve Norveç halklarının ortak çıkarları ve birbirlerine olan yakınlıkları, gerçekte, bu ayrılıktan kazançlı çıkmıştır, çünkü ayrılık zorlayıcı bağların koparılıp atılması demek olmuştur." (...UKH,sa.171-172)

Konumuz açısından zararlı taraf kim olacağı açıktır. Dün olduğu gibi bugün de "zorlayıcı" bağların bozulmasından zarar görecektir burjuvazi olacaktır. "Zor"a dayalı bir birliğin bulunduğu yerde proletaryanın çıkarları birlikte kalmakta olmaz. Tam tersine, bu zorlayıcı bağların devam etmesi karşısında sessiz kalındıkça proletarya zarar görecektir, "sınıfsallık" zedelenecektir. Bu zorlayıcı bağları koparmak istemeyen yazar, burjuvazinin çıkarlarına ağıttan destek olamadığından ayrılmayı "sol"a zarar olarak savunabiliyor. İrlanda'nın İngiltere'den, Sahra'nın Fas'tan, Namibya'nın GAC'tan vb. ayrılması ne kadar sola zararlıysa, Kürt halkının ayrılması da o kadar sola zararlıdır, daha fazla değil.

Bu hakkın kullanımından doğacak sonuçları burjuvazi kullanırsa sosyalistlerin buna karşı çıkması gerektiğini vurguluyor yazar. İşin olum-

suzluklarını ortaya koymada maharetli görünüyor. Fakat bu zararlı sonuçların ne olduğunu açıkça-somut olarak belirtmiyor. Belirtemez de, çünkü, bu hakkı tanımak yazarın dediği sonuçları doğurmaz, tam tersine:

"Bu hakkı tanımak, savunmak ve bu hak üzerinde diretmek demek, ulusların eşitliğinde direnmek demektir, zorlayıcı bağları tanımamak demektir, hangi ulus olursa olsun herhangi bir ulusun devlette ayrıcalıkları olmasına karşı durma demektir, değişik ulusların proletaryası arasında tam bir sınıf dayanışması ruhu yaratmak demektir." (ags,sa.172)

Yazar ayrılma hakkına karşı çıkıyor çünkü; aynı devletin çatısı altında bulunan ulusların eşitliğini istemiyor, ne ekmeye ne de biçmeye olan ama yemeye ortak geleneğinin sürmesini istiyor. Mevcut durumda burjuva çıkarlarını savunduğu halde kendisine "sosyal-şöven" denmemesi ama ayrılmayı savunan ezilen ulus sosyalistlerine rahatlıkla "milliyetçi" denmesi ayrılıcığının sürmesini istiyor. Bu hakkın savunulup hayata geçirilmesinden doğacak olan "tam bir sınıf dayanışması ruhu"nun yaratılmasını istemiyor. Çünkü öyle bir durumda yaşamına kaynaklık eden maddi zeminin ortadan kalkacağını biliyor.

İşte yazara zarar verecek olgular bunlardır.

Oysa sosyalistlerin çıkarları:

"Zorlayıcı, feodal ve militarist bağların yerine gönüllü bağlar koymak"tır, çünkü, "değişik ulusların proletaryası arasındaki sınıf dayanışmasını" ancak bu tavır "güçlendirir." (Tırnak içindekiler Lenin'e ait-

tir.)

Ayrılma kararını kim verebilir?

Ulusal sorunun ayrılma çözümü "geleneksel T. Solu"nun Aşıl Topuğu'dur. Üzerine basıldıkça can havliyle bağırıp, "vatan-millet-sakarya" misali ileri atılıyor. "Onunla"da "on-suz"da yapamadıkları için ne kendilerinin düzeyine çıkmasına izin veriyor ne de ayrılıp gitmesine...

"Hele bir yollarımız Kars sınırına dayansın o zaman görürüz..." diyenler olur, bunlardan ses çıkmaz.

Kürt olduklarını söyleyen insanlar "özelliklerinden kaynaklanan" davranışlarda (Kürtçe konuşmak, Kürtçe okumak, yazmak, müzik dinlemek vb.) buldukları için mahkemelere çıkarılır, bunlardan yine ses çıkmaz.

Her türlü ticari dalaveranın yasal güvence altına alındığı bir ortamda, sırtında bir top bezle insanlar mayın tarlalarında parçalanır, kaçakçı diye on on kurşunlanır, bunlardan yine ses çıkmaz.

"Çok şükür sükün ve istikrar içinde son Türk devleti ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütün olarak çağ atılıyor???"

Ama haklarının bilincine varan bir halk ortaya çıkıp "ayrılacağı"m dediginde ilk tepki bunlardan gelir:

"Bu milliyetçiliktir!" derler.

Bu milliyetçilik de sizinki enternasyonalizm mi oluyor?

Yazar, ezilen bir ulus ayrılma yönünde karar verdikten sonra, kendisine söyleyecek herhangi bir söz kalmadığını anlayamıyor. Yazar ister

"topyekün iktidarı alma stratejisi dışın-
da bir perspektif, Türkiye sol hareketi-
ne en hafif deyimle (en ağır ne ola-
ki?) zarar verecektir" desin, isterse "iş-
çi sınıfının gerçek çıkarlarının üzerinde
yapay çıkarlar (o zaman ulus kavramını
bir kenara fırlatalım. meğer ki "ulusal"
diye bir şey yokmuş ve marsistler bu
kadar tahlilde boşuna bulunmuş, hepsi
uydurma şeylermiş!) yarat"tır. desin, bir
halk kararını verdikten sonra onu önle-
menin yolu yoktur. En azından bugüne
kadar yaşanan örnekler bunu gösteriy-
yor. Yazarın istemi doğrultusunda bir
mucize gerçekleşirse orasını bilemeyiz.
Bildüğümüz bir şey var, o da: ayrılmaya
ilişkin kararda yazarın hiçbir şey söyle-
meye hakkı olmadığıdır.

Bir devletin egemenliği altın-
da yaşayan ezilen ulusun ayrılması
konusunda ezen ulus devrimcilerinin
görevi ne olmalıdır sorusuna verilen
klasik bir yanıt var: "ayrılmadan yana"
olmaktır. Ama bunun ne anlama gel-
diği konusunda herkesin bir açıklık
içinde olduğunu sanmıyoruz. En azın-
dan yazar açısından bu böyledir. 1913
Rusya'sında da bu soru ortaya atılır.
Tasfiyeciler kanattan Semkovski, "bizimle
birlik olmak isteyen Polonya proleta-
ryasına karşın, Polonya burjuvazisi
bir referandum sonucunda ayrılma-
dan yana bir halk çoğunluğu sağlarsa,
bizim tavrımız ne olacak," diye soru-
yor ve "proletaryadan yana mı, burju-
vaziden yana mı tavır belirleyeceğiz?"
diye devam eder.

Lenin bunu "bönce" bir soru
olarak değerlendirir.

"...kendi kaderinin tayin hak-
kı, sorunun bir merkezi parlamento
tarafından değil, ama ayrılan azınlığ-

ın parlamentosu, diyeti ya da referan-
dumuyla çözümlenmesini içerir. Nor-
veç İsveç'ten ayrıldığı zaman, kararı
(İsveç'in yarı büyüklüğünde olan)
Norveç tek başına vermişti... düzenbaz
Bay Semkovski'nin düşündüğü gibi
"ayrılmadan yana" değil, ama ayrılan
bölgenin, soruna kendisinin karar
verme hakkından yana oy kullanmayı
görev bilmemiz gerekir."

Lenin sorunu daha anlaşılır
kılmak için şunu ekler:

"Boşanma hakkının, boşan-
ma için ille de birinin oy vermesini ge-
rektirmediğini bilmek, Bay
Semkovski'nin kafa yetenekleriyle bile
zor olmasa gerek." (ags.sa,131)

Fakat yazarın kafa yetenekle-
riyle bunu anlamak mümkün olmuyor.
Ayrılmanın pratik hiçbir yarar getir-
meyeceği koşullarda sosyalistlerin gö-
revinin ayrılmaya karşı olduğu gerçeği
itiraz kabul etmeyecek açıklıktadır.
Piyasaya bolca sürülen bir malın değer
yitirmesi gibi bu sözler yerli-yersiz o
kadar çok kullanılıyor ki, bunlarla der-
gi sayfalarında sık sık karşılaşılan biri
neredeyseniz "acaba" demeye başlayacak.
Çünkü, bu doğruya sığınanlar bir bü-
tün olan anlamını yalnızca şövenizme
doğru yontuyorlar.

Yazarın yaptığı da budur.
Karşı çıkmak görevini alıp genelleşti-
riyor ve somutta haklı olan bir istemin
yanında değil, karşısında yer alıyor.
Hiç vazifesi olmadığı halde kılıç-kal-
kan kuşanarak öne fırlıyor ve sen nasıl
beni hesaba katmazsın diyerek vaziyet
alıyor. İşte sosyal-şövenizmin gerçek
yüzü burda kendisini aşığı vurur. Ba-
şka devletlerin egemenliği altındaki
halklara "özgürlük" diye bağırınlar

kendi devletinin egemenliği altındaki halkların istemleri karşısında ya susar ya da "vatanın bütünlüğü" diye karşı çıkarlar.

Bazı değinmeler

Yazar konuyla ilgisi olmayan bir pasajı da bilinen düşüncesine dayanarak yapmaya çalışıyor. Kendi açmazlarından kurtulmak için "Özgürlük Yolu" dergisinin 5. sayısından şu pasajı aktarıyor:

"Örneğin sömürgeci bir ülkede devrim şartları olgunlaşmışsa ve bu arada işçi sınıfı da devrimi başaracak bir bilinç ve örgütlenme düzeyinde ise, ezilen ulus açısından da devrim hareketinin motoru hakim ulusun işçi sınıfı olur ve o, ülkedeki tüm kurtuluş güçlerini devrimci komutası altında aynı cepheye birleştirerek zaferi sağlayabilir ve milli meselenin çözümünü mümkün kılar. Ancak şartlar böyle olmayabilir. Yani ülkede hakim ulusun işçi sınıfı açısından devrim şartları olgunlaşmamış, işçi sınıfı, önemli buhranlara rağmen, devrimi başaracak, tüm devrimci güçleri sürükleyecek bir bilinç ve örgütlenme düzeyine varmamış olabilir. Tam tersine ezilen halk üzerindeki ulusal baskı o düzeye varır ki bu halkın ulusal kurtuluş yolundaki mücadelesi çok daha öne, çok daha öncelik kazanabilir; ulusal kurtuluş savaşı başlayıp başarıya ulaşabilir."

Bu pasajda ne anlatılmak istendiği açıktır. Okuyan herkes, bu pasajda anlatılmak istenilenin, ulusal sorunun iki şekilde çözüme kavuşabileceği olduğunu rahatlıkla anlar. Birincisi, ezen ulus proletaryasının iktidarı

alması durumunda (klasik örnek Rusya), ikincisi de, ulusun kendi öz gücüyle bağımsızlığına kavuşmasıdır. Yukardaki pasaj marksizme çelişmez, tam tersine marksist teoriyle uygunluk içindedir. Marx'ın İngiltere-İrlanda için söyledikleri tam da bu anlama gelir. Ayrıca, yazarın küçümsediği yukardaki pasaj Lenin'in şu saptamasının "türkçeleştirilmesi"nden başka bir şey değildir. Der ki Lenin:

"...başarılı olması için her ne kadar ya ezilen ülkelerde çok sayıda insanın ortak, uyumlu çabasını (Hindistan ve Çin örneklerinde yüz binlerce insanı), ya uluslararası koşulların özellikle lehte olduğu bir durumda (yani emperyalist devletlerin savaşıla, kendi aralarındaki karşıtlıkla vb. güçlerini tüketip müdahale edemeyecekleri bir duruma gelmeleri) ya da büyük devletlerden birinde proletaryanın burjuvaziye karşı zamandaş olarak başkaldırmasını (bu son durum en çok arzu edilen ve proletaryanın zafer kazanması için en lehte durum olduğu için ilk sırayı tutar) gerektiriyorsa da ulusal savaşlar devrimcidir." (age.sa.266)

Açıkça görülüyor ki, yazarın "tasnifçi" olarak adlandırdığı pasaj Lenin'in söylediklerinin geniş bir yorumundan başka bir şey değildir. İşin teorisiyle ilgili olmayı ve marksist olmayı bir yana bırakalım, dikkatli bir gözlemci bile sadece pratiklere bakarak ulusal kurtuluş savaşlarının bu koşullardan biri altında başarıya ulaştığını rahatlıkla görebilir. Ekim Devrimi ile birlikte bir çok ulusun özgürlüğüne kavuştuğunu, Vietnam'ın Fransız ve Japon işgalcilerinin çatışma-

sından yararlanarak bağımsızlığını kazandığını görmek ve bunun tam da böyle olduğunu söylemek marksist olmayı gerektirmez. Hafızalar bu gerekçeleri unutmuşsa, unutulması olanaksız bir örnek verelim: İşte Portekiz ve sömürgeleri... '70'lere tekabül eden bu gerçekten herkes payına düşeni alsın. Yazarın payına düşen ise sosyal-şovenizmin ötesinde tarihsel gerçekleri görmeme körlüğüdür.

Lenin öyle söylediği için gerçekler öyle şekillenmiş değildir. Lenin, kendi iradesi dışında gelişen bir duruma işaret etmiştir. Yazarın yadsıdığı pasajın yazarı ise, Lenin'in işaret ettiği bir gerçeğe parmak basmaktan başka bir şey yapmamıştır.

Bir başka dayanak

"Sınıfsallık zemininden uzaklaşırsa, kolay ve genel çözümler teorileştirilirse, örneğin, Avustralya ormanlarında yaşayıp, ayrı dil konuşan, kültürleri kayalara ilkel resimler çizmekten ibaret olan yerliler için nasıl bir çözüm bulunabilir sosyalizm adına? Onları kendi doğal gelişimine mi bırakmalı, yoksa aradan beşbin yıllık gelişim üstünlüğü bulunan Avustralya ulusu içinde bu küçük halkın kurtuluş mücadelesi mi örgütlenmelidir?"

Böyle söylüyor yazar.

Sorunu doğru olarak ortaya koymada ciddi olan biri, ciddi örnekler vermek zorundadır. "Sorunun çözümüne teorik yaklaşımda doğrudan kalabilmek için, iyi niyet yeterli olmuyor." Yazar bir paragraf yukarıda aynen böyle söylüyor ama doğrudan kal-

mamak için elinden geleni yapıyor. Tartışılan konuyla, verilen örnek arasında ne gibi bir bağlantı olduğunu anlayamadık. Yazar bir bağlantı koruyorsa, burjuvazinin de aynı gerekçelerle sömürge siyasetini sürdürdüğünü anımsatmakta yarar var. Latin Amerika, Afrika ve Asya'nın talanı hep bu beş bin yıllık "kültür üstünlüğü"yle gerçekleştirilmiştir. Papucu dama atılmış bu yalanın iyice açığa çıkarılıp teşhir edildiği günümüzde "medeni ülkelerin" kapısında tek ayak üstünde bekletilen "medeni"liğinden kuşku duyulan bir ülkenin sosyalisti(!) kalkıp bunları söylüyor. Her şeyin farkına sonradan varmak "sonradan görme medeni"lerin kaderi mi acaba? Ne yazık ki, bir zamanlar bu gerekçeyle dünyayı pençesinde tutan yaşlı kurtlar bile bunu "yutmuyor". Cansiperanc bir tarzda "medeniyetten yoksun" insanlara "hizmet" götürülenlere küçümseyici bakışlar fırlatıyorlar.

"Nasıl bir çözüm bulunabilir sosyalizm adına" sorusuna gelince; önce Lenin'in şu sözlerini anmak istiyoruz. Ukranya'nın ayrılmasına, "sağlıksız koşullar" vb. gerekçe gösterecek karşı çıkan Mogilyanski'ye Lenin şu yanıtı veriyordu:

"Bütün genel demokratik istemler burjuva demokratik istemlerdir; ancak bundan, bu istekleri olabildiği ölçüde tutarlı bir davranışla desteklemenin proletaryaya düşmediği sonucunu yalnızca anarşistlerle oportünistler çıkarabilir." (age.)

Tabii bir de sosyal-şovenler...

Şimdi yazarın sözlerine dönelim.

Merak edilecek bir durum

yok. Eğer birileri o halkı egemenlik altında tutuyorsa, "kültürleri kayalara ilkel resimler çizmekten ibaret olan" o halk, "vahşi" ve "barbar"lar gibi egemenlerin hakkından gelecektir. Yeter ki, "uygarlık" ya da sınıfsalığa adına birileri onların çanak-çömleğine el uzatma cesaretini gösterebilir. Öyle bir durumda onları örgütlenme çabasına girişmek gereksiz olacaktır, kendiliğinden buna karşı durulması gerektiğini anlarlar. Ve tıpkı diğer örnekler gibi "medeniyet'e karşı direneceklerdir.

Diyorki yazar: "Görülüyor ki bu azınlığın uygar toplumla tanıştırılmasının tek sonucu, kısa sürede asimilasyondur." Ve "Asimilyona karşı çıkmak için bu halk beşbin yıl geride mi bırakılmalıdır?" diyerek gönlünde yatani açıkça ortaya koyuyor. İyi, ama bütün bunlar barbarların elinden sizi kurtarmaya yetmez ki? Barbarlara yenilenler sanki başka şey mi söylediler? Onlar da elinden geleni yaptılar ama barbarları "ikna" edemediler.

Yazarın gösterdiği gerekçelerle ne anlatmak istediğini güncel tavırlarından iyi anlıyoruz. G. Afrika ya da Filistin konusunda burjuvaziyi solayıp (çünkü burada düzenle çelişecek herhangi bir şey yok) Irak'ın katliamları karşısında çamura saplanmasından anlıyoruz ki, "asimilasyon"dan başka bir şey düşünemezler.

İşte ispatı

"Ulusal sorunun çözümünde gözetilmesi gereken ilkeler (hepsi bu kadar mı bay Koçak? Demek ki sizin için ilkelerin değeri "gözetmek"ten ibarettir?) elbette vardır. Nesnel temelleri

olan istemleri seslendiren toplumsal grupların(?) bu isteklerini sosyalizmle bağdaştırmak, bağdaşmıyorsa bu nesnel temelleri yok etmek (örneğin asimilasyon bu işi çok iyi görür) bir genel ilke olabilir (böyle bir genel ilkeye yazarın literatüründe rastlıyoruz). Ulusal baskı siyasetinin egemen sınıflara karşı bir silah haline getirilmesi (ama iktidar olunduktan sonra yeniden uygulanması koşuluyla, çünkü ulusallık ile sınıfsallık bağdaşmaz) de bir genel ilke olabilir. Ulusların kendi kaderlerini tayin hakkının gerçekleştirilmesi için demokratik bir ortamın yaratılması (ama söylemişsiniz, bu "demokratik ortam" Toroslarla sınırlandırılıyorsa, söylediğiniz nasıl gerçekleşecek? yoksa sizden sonra tufan mı?) da böyledir. Ancak (bu sözcüğe dikkat edilsin, yazarın sözlüğünde "bir önce söylediklerim geçersizdir" anlamını taşır), ulusal sorun ve sosyalizm ilişkisinde ulusal zemininden çıkan tezler, hatta başarılı örnekler, genelleştirilemez ve uyulması zorunlu ilkeler haline getirilemez."

Yazar için böyle olduğunu zaten biliyoruz.

Örneğin şu "milliyetçilik" anlayışını alalım.

"Türk emekçilerin de, Kürt emekçilerin de üzerindeki baskının kaynağı tektir. Bu apaçık gerçeğin anlaşılmasını engelleyen her türlü ideoloji ancak milliyetçilikle beslenebilir.

Yazar, ezen ulus şovenizmini atlayarak ezilen ulus milliyetçiliğini en kötü milliyetçilik olarak adlandırıyor. Şovenizmin iyi mi kötü mü olduğunu bir kenara bırakalım ama marksistlere onur kazandırmayacağı kesindir. Ya-

zarin söylediklerine şunu eklersek her şey yerli yerine oturmuş olur.

Mevcut durumda Kürt hakkının ayrılmasına karşı getirilen her türlü ideloloji de ancak sosyal-şovenizmle beslenebilir.

Yazar, Türk işçilerde Kürtlere karşı "belirli bir tepki"nin uyanmasını PKK'nin eylemlerine bağlıyor ve bu eylemlerin Türk milliyetçiliğinin kaynağı olduğunu söylüyor.

Tarih bilinci, gerçekleri kavrama yetisi ve muhakeme gücü çarpık olan biri ancak böyle bir saptamada bulunabilir. Türk işçisi acaba neden Filistin, Namibiya, İrlanda vb. olgular karşısında tepki duymuyor da, PKK'nin eylemleri karşısında "teпки" duyuyor. Çok kişi, en azından 65 yıldan beri milliyetçilik ve şovenizmin TC'nin resmi politikası olduğunu ve bu milliyetçiliği kendi halkının beynine şırınga etmekle yetinmeyip, egemenliği altındaki halkların benliğine de kazımaya çalıştığını bilir. Yine çok kişi bilir ki, eğer Türk işçileri Kürtlere karşı "belirli bir tepki" duyuyorsa bunun nedeni PKK'nin eylemlerinden değil, yıllardır aldığı ve ruhuna işleyen şovenizm zehirinden kaynaklandığını bilir. Hiç kimse sınıf bilincine erişmiş bir işçi sınıfının bu tepkiyi duyacağını söyleyemez. Ve biz, eğer kendisine marksistim diyen biri kalkıp tarihi böyle alt-üst eder, bilinen doğruları çarpıtırsa, bunun marksizmden değil, yakalanmış olduğu sosyal-şovenizm hastalığından ileri geldiğini biliriz.

Peki yazarın bu tavrı ne anlama geliyor? Bu tanımının altında yatan gerçekler nelerdir? İyi bir şey yaptığını zanneden yazar nereye gittiğini biliyor

mu?

Bütün bu sorulara karşılık olarak Lenin'in söylediklerini vereceğiz. UKKTH'nın savunduğu için en özgün burjuva ulusalcılığının oynuna gelmekle suçlanan Lenin şunu söylüyordu:

"Ezilen ulusun burjuva ulusalcılığının çıkarına hizmet etmekten korkan kişiler, ezen ulusun yalnızca burjuva ulusalcılığının değil, onun yanı sıra gerici ulusalcılığın da çıkarına hizmet ederler" (age. sa. 132)

İşte yazarın durumu budur. Yağmurdan kaçarken doluya tutulmak!

Yazarın reva gördükleri

Yazar, "genel ilkelerin güncel somut çözümlere yol göstericiliği vardır" dedikten sonra, "ulusal sorunun bugüne kadarki çözümleri bundan sonraki çözümlerin içinde aranacağı bir tasnif listesi oluşturmaz" diyor.

Diyelim ki bütün bunlar doğrudur. Diyelim ki, bundan önceki çözümler ancak yol gösterici olabilir. Diyelim ki, burjuva çözümlerin her tür-lüsü ve sosyalist çözümlerin tümü günümüzde "somut şartların somut tahlili" gereği geçersizdir. Peki bunların yerine ne koymak gerekiyor? Sorun görmezlikten mi gelinecek? Bu mümkün değil, çünkü yazarın da işaret ettiği gibi orta yerde bir ulusal sorun vardır. Ve bu soruna çözümler aran-dığında yazarın bir kenara ittiği "bugüne kadarki çözüm biçimleri" dışında değişik çözümler ortaya konamıyor. Bugüne kadarki çözümler ayrılma; federasyon, bölgesel özerklik, ulusal kültürel özerklik vb. biçiminde

gerçekleşmiş bulunuyor ve bütün tartışmalar bu çerçevede dönüp duruyor. Yazar bunları kabul etmiyor, daha yeni bir çözüm bulmaya çalışıyor. Kendine has çözüm biçimini ortaya koymadan sosyalistlere şu komutu veriyor: "Sorundan yararlanıp muhalefet odağı yapın!" (Sakin bu "muhalefet" iktidarı burjuvaziye veren "etkin" menşevik muhalefet olmasın?) Meğer ki yazarın yeni çözümü, artık burjuvazi tarafından bile benimsenen çözümden başka bir şey değilmiş. fakat, yazarın bu çözümünü ortaya koymadan önce Kürtlere nasıl baktığını ortaya koymak istiyoruz.

"Kürtleri ayıran faktörler nelerdir? diye soruyor yazar. Okuyucu bu sorunun ardından tatmin edici bir açıklamanın geleceğini sanır. Oysa yazar, hepimizi şaşırtarak şu yanıtı veriyor: "Somut olarak farklı bir dil ve toplumsal "sağduyunun" farklı biçimleniş..." İşte hepsi bu kadar. Bu farklılığın neye tekabül ettiği, neden ortaya çıktığı soruları açık bırakılıyor. Sanki oradaki yersiz, yurtsuz, sadece "farklı" bir dile ve "farklı" bir "sağduyuya" sahip avare bir toplulukmuş gibi... Ama daha şaşırtıcı olanı arkadan geliyor. Yazarın bundan önceki çözümler içinde olmayan yeni çözümü şudur:

"O halde sağlanması gereken, dil ve kültürün kullanılmasına ve gelişimine hiç bir engel konulmaması, bu farklılığın düzen yararına bir siyaset olarak kullanımının engellenmesidir."

Bu çözümün yeni olduğunu hiç kimse söyleyemez. Marksistler tarafından yıllar önce eleştirilerek çürütülmüş, ancak milliyetçilerin ve burjuvazinin savunduğu "ulusal kültürel özerklik"ten başka bir şey değildir.

Bauer tarafından savunulan bu çözüm, tam da burjuvazinin kullandığı bir çözümdür ve günümüz burjuva yazarlarının da aynı çözümü savunmaları rastlantı değildir. Fakat yazar ile burjuva yazarları arasında bir fark vardır. Burjuva yazarları bu çözümü günümüz için öneriyorlar. Yani mevcut statükonun ancak bu şekilde korunabileceğine inanıyorlar. Yazar ise bu çözümün bugün değil, gelecekte mümkün olabileceğini söylüyor.

"Bunun yolu bellidir" diyor "sosyalist demokrasi ! Okullarda, serbest ve her düzeyde, anadilde eğitim yapabilmenin biricik garantisi budur."

Yazarın "sorunu sosyalizmle bağdaştırmak" dediği bu olsa gerek. Sosyalizm sözcüğünü kullanarak "sosyalist", "devrimci", "kitleleri düzenin siyasetinden kurtarıp" sosyalizme yönlendiren çözümü ortaya koyduğunu sanıyor. Bunun reformist bir düşünce olduğunu belirtmeye bile gerek yok. Bu yeni çözümünüyle çok övünüyor olmalı ki, burjuvazinin bunu neden akıl edemediğini soruyor. Kapalı kapılar ardında nelerin döndüğünü bir kenara bırakalım, burjuva basınında çarşaf çarşaf yazılanları -hem de yazarının tıpkısının aynısını- okumayan kalmadı. Yazar ABD'nin "Kürt Devleti Planı"ndan haberdirdir ama kendi burjuvazisinin söylediklerine kulakları tıkalıdır. Bu iddialar "en hafif deyimle" doğru değil, Unutulmasın ki, kendisine marksistim diyenlerin M.A. Birand'ın gerisinde kaldıkları bir zamanda yaşıyoruz.

İşte "sınıfsal"lığından taviz vermeyen yazarın sözleri:

"...İşçi sınıfının ve çalışanların, sağlanması hedeflenen "ulusal"

birlikten çıkarları ne olabilir?"

Bırakalım dağınk kalsın, değ-il mi? Fakat yazar bu düşüncesinde sa-mimi ise önce kendi ulusal birliğini bozması gerekecek. Nasıl olsa emekçilerinde hiç bir yararı yok. Tıpkı yazarın dediği gibi "eğer amaçlanan (...) işçi sınıfının iktidarı ise, bu sınıfı Türk-Kürt (ya da Yunan, Bulgar) olarak ayırmanın ne anlamı var?"

Doğrusu biz de anlayamadık??

Sonuç olarak

Sömürgecilerin yakıcı topraklarında tutunamayan emperyalistler "medeniyet" bayrağını "barbar"ların ayakları altına atarak gerilemişlerse de; Paris'te düşürdüğü Kızıl Bayrağı Moskova burçlarında dalgalandıran o "ayak takımı" şimdi geçici bir rehavete kapılmışsa da, Lenin'in tanımı hala geçerlidir:Çağımız, emperyalizm, proleter devrimler ve ulusal kurtuluş savaşlar çağıdır. Tarihsel olarak ömrünü doldurmuş olan kapitalizm, şiddetli bunalımlarının kefaretileri emekçilerin sırtına yıkıp, militarizme dayanarak varoluşunu sürdürüyor. Ekonomik savaşımı bile siyasallaşan proletarya gerçek kurtuluşunun tek alternetifi olarak tarih sahnesindeki yerine koruyor. Türdeşlerinden geride kaldıklarının bilincine tarihsel gelişmenin bu aşamasında erişen sömürge halkları "sömürgeci askerlerine" karşı onurlu bir mücadele veriyor. Dün olduğu gibi bugün de ezen ülke proletaryası ile ezilen ülke emekçileri arasında enternasyonal bilik zorunludur. Ve sosyalistler için genel olan bu zorunluluk bizim için özel bir anlam taşıyor. TC sınırları içindeki halkların kardeşliğini sağlamak, her şeyden önce UKKTH'mi tam olarak savunmaktan geçer.

Burjuvazinin bölücülük yaygarasını boşa çıkarmak, milliyetçiliği mahkum etmek ve emperyalist güçlerin yeni planlarını askıda bırakmak bu gerçeği kavramaktan geçer.Kürtlere karşı belli bir tepki duymaya başlayan proletaryayı burjuvazinin propagandasıyla kazanacağını sanıp,bağsuzluk için mücedele edenlere yüklenerek geriletmeye çalışanlar her zaman olduğu gibi yanılacaklardır. Kürt emekçilerinin güveni bu yöntemle kazanılmaz. Gündemdeki politikasıyla her alanda tecrit olan burjuvazi bu açmazından kurtulmak için şovenizmi yığınlara maletmeye çalışıyor. Suçunu toplumsallaştırarak meşruluk kazandırmak istiyor. Kürt emekçilerinin güvenini kazanmak, meşrulaştırılmaya çalışılan bu suça karşı durmaktan geçer. Sosyalistler bu suça ortak olmayı bir yana itme cesaretini gösterip proletaryanın huzuruna çıktıkları ve proletaryayı burjuvazinin sloganlarıyla değil, kendi sloganlarıyla eyleme çekme başarısını gösterdikleri anda, arzulanan "birlik" yaratılmış olacaktır. Bu sloganlar bellidir. Ayrılmamaya karşı ayrılma, milliyetçilik ve şovenizme karşı enternasyonalizm. Yoksa "sınıfsallık" adına yapılan şovenizmle değil, Zincirlerinden kurtulma fırsatı bulma yolunda olan bir köleden bu fırsatı değerlendirmemesini istemek ne kadar saçmaysa, bay Koçak'ın söylediklerini bir çözüm olarak kabul etmek de o kadar saçmadır. Bu "özgürlük" ile "kölelik" arasındaki bir seçimdir. Kürt halkının güvenini kazanmak isteyen biri öncelikle "özgürlük"ten yana olduğunu ortaya koymalıdır.

DUR

Dur dinle,
 içimdeki zafer meltemleri gibi
 esen ruzgarın sesini.
 Dinle Nusybinin Cizrenin haykırışını.
 Dinamit patlamaları gibi Atan yüreğimin
 sesini.
 kokla biraz
 içimdeki gonca gonca güllerimi.
 Kendini bul yüreğimden
 Sesim ol
 Sende git.
 Git özgür dünyaya, ulaş dağlarım.
 Ben kalayım içimdeki
 yaygınımla başbaşa.

M. Kızıl/Paris

I
 Henüz görmedim
 ne seni
 ne de resmini
 Adını ben verdim biliyorum
 Doğum tarihin
 ranzama yazılı
 Yıl 1987
 bir bahar gecesini.

II
 Mevsim ilkbahar
 Hücremde ben
 bir de çizdiğim resim
 Az ötemde filistin
 Özgürlüğe bakar
 dehşetin vatani

III
 Saat sekiz
 Hücrem çığlık dolu
 Konuklarım
 öpülesi filistin çocukları

IV
 Gecem gündüzle evli
 Düşünüyorum--
 Belkide yarınki görüşmecimsin.
 Ansızın gireceksin pencereden
 Elerinde insanın ilk çiçeği
 hücremde ben
 sen
 birde ülkesi ülkeme benzeyen
 filistin çocukları

Ohhh!
 yüreyğim ne kadar da şen

Şevder/Mart 1988

Bombe ji bo mêre E. QAZÎ Emir QAZÎ xîstubûnê. Emir QAZÎ berê Endamê politbüro ya PDK-Îranê bû. Dî sala 1986'anda ew bi grubek hevalên xwe va ji partiyê vedîqetn û piştî demekê ji "Partiya Serxwebûna Kurdistanê" sazdkin. Emir QAZÎ, bi xwe ji dibe serokê Partiyê.

Ew ne cara yekeme ku dijmin li Ewrûpa xwina kurda dirijine. Wek tê zanin him rejima Îranê û him ji ya Îrakê berê pîr caran welatparêzên Kurdistanê li dervayî welêt kuştin.

Hema salekê beri niha ajanên Îranê Dr. A. Kasımlı û du havalên wi li Wiyânê (bajarê Awusturya) kuştin. Disa li Swêdê di meha Nisanê 1990'da endamekî PDK-Îranê hat kuştin. Beri demekê kî hukumeta Almanya beyan kir ku bi sedan ajanê Tirkîyê li Almanya kar dikin, ji bo ku derheqê cepên kurdan û tirkan da xebera berhevkin.

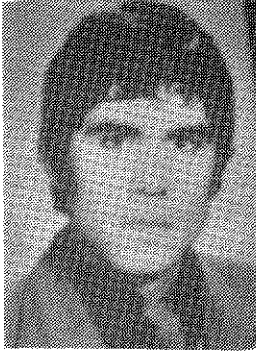
Her çikas ew tişt hemû tîn serê kurdan, parti û rêxistinên wan ji bo van êrişên hoviti protest û aciziyên xwe ji tînin zîman, disa ji devletên Ewrûpayî ji bo xatîre ticaretê û têkilin siyasi bi devletên kolonyalist va , xwe her tim li kerî nan.

Lî ser vê yêkê li Swêdê, serokê giştî yê "Paraztîna Zarokan" û serokê "Komîta Swedî ji bo Paraztîna Mafê Kurdan" gotinên xwe usa hanin zîman: "Mî bala hukumetê kîşandibû û gotibû ku piştî rawestandîna şerê Îranê û Irakê, wê Îran û Irak li hember kurdan bi hevra karbîkin. Nuha, di bin siya gelşa Xelîcê da ji bo paqijkirîna muxalefetê şanseki dî bi dest xwe xistine."

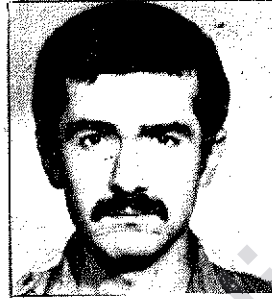
Disa berpirsiyarê PDK-Îranê li Swêd İbrahim Çorapçi di beyana xwe ku di rojnama ka Swedî da çap bû usa digot: "Dîvê hukumeta Swêdê tedbîra bigre û dîvê konsolosxana Îranê wek konsolosxanekê bixebite, ne wek merkezê terorîzmê."

Wek me belê ji hani zîman, çî mîxabî ku heyani ku menfaatê devletên Ewrûpa yê ticarî û siyasi hebî li rojhelata navîn ew tu car guh nadî ser gotinên kurdan û alîkariya gelê kurd ji nakî. Lê ev nê wê manê ku emê bedeng bîminî.

Hemû şehîdên Kurdistanê di têkoşîna gelên Kurdistanê da dijîn.

Ahmet Bali

Mehmet Uzun

Komunistên nemır hevê Ahmet Bali û Mehmet Uzun, 11 sal berê dî şerê lî dîji metingehkariyê û kevneperestiyê da şehid ketin.

Ewana jî bo Kurdistanê Serbixwe, Demokratik, Yekbûyi û Sosyalist herî lî pêşiyê şer dîkîrîn. Daxweza wan ev bû ku tevgerê komunist û serbixwe lî Kurdistanê geş bibe. Tekoşina wan lî dîji metingehgariyê û ketxwariyê jî me ra nimûne ye. Şerê wan berdewam e!